

**ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

PANTEION UNIVERSITY OF SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES

**ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΠΜΣ: ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΕΘΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΝΩΣΙΑΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

***Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΩΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΔΥΝΑΜΗ:
ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ***

**ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΔΟΝΑΤΟΣ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΛΑΜΠΡΟΣ ΠΑΣΣΑΣ (Α.Μ. 7117Μ013)**

ΑΘΗΝΑ, 2018

ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

- 1.** Παπαγιάννης Δονάτος,
Καθηγητής Ευρωπαϊκού Δικαίου, Πάντειο Πανεπιστήμιο.
- 2.** Μπώλος Άγγελος,
Αναπληρωτής Καθηγητής Εμπορικού Δικαίου, Πάντειο Πανεπιστήμιο.
- 3.** Χριστοπούλου Χριστίνα,
Επίκουρη Καθηγήτρια Εμπορικού Δικαίου, Πάντειο Πανεπιστήμιο.
- 4.** Διονυσίου Ευδοκία,
Διδάκτωρ Παντείου Πανεπιστημίου.

Στη μνήμη της μητέρας μου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κατάλογος εικόνων.....	6
Κατάλογος διαγραμμάτων	7
Κατάλογος πινάκων	9
Περίληψη.....	10
Abstract.....	11
Εισαγωγή	12
<u>Κεφάλαιο 1^ο</u> : Οικονομικοί δεσμοί μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και Ευρωπαϊκής Ένωσης.	
1.1. Ακαθάριστες Εμπορικές Ροές και Εμπορικές Ροές Προστιθέμενης Αξίας.....	14
1.2 Εμπόριο Υπηρεσιών.....	23
1.3 Άμεσες Ξένες Επενδύσεις.....	26
1.4 Κινητικότητα Ανθρώπων	30
1.5 Συμμετοχές στον Κοινοτικό Προϋπολογισμό.....	31
1.6 Προσομοιώσεις πάνω σε μοντέλα.....	33
1.7 Περίληψη Σεναρίων	38
1.8 Μεθοδολογίες Μοντέλων προσομοίωσης οικονομικών επιπτώσεων Brexit	42
<u>Κεφάλαιο 2^ο</u> : Η συμμετοχή των αναδυόμενων χωρών (BRICS) στην παγκόσμια οικονομία.	
2.1 Γενικές πληροφορίες.....	43
2.2 Βραζιλία	49
2.3 Ρωσία.....	50
2.4 Ε.Ε. – Ρωσία – Ενέργεια	51
2.5 Ινδία.....	54
2.6 Κίνα.....	58
2.7 Ε.Ε – Κίνα.....	61
2.8 Νότιος Αφρική.....	66

Κεφάλαιο 3^ο : – Εμπορικός Πόλεμος Η.Π.Α. – Κίνας

3.1	Παρούσα Κατάσταση Εμπορικών Σχέσεων Η.Π.Α. – Κίνας.....	70
3.2	Κύρια Εμπορικά Ζητήματα ανάμεσα σε Η.Π.Α. και Κίνα.....	75
3.3	Το χρονικό του εμπορικού “πολέμου”	81
3.4	Οι επιπτώσεις της διαμάχης Η.Π.Α. – Κίνας για την Ευρώπη.....	87
3.5	Έκθεση Ε.Ε. στην αγορά των Η.Π.Α.	92

Κεφάλαιο 4^ο : Ευρωπαϊκή Ένωση και Διεθνές Εμπόριο

4.1	Η Θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο διεθνές εμπόριο.....	104
4.2	Εμπορικές Συμφωνίες Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	107
4.3	Εμπορική Συμφωνία Ε.Ε – Ιαπωνίας.....	109
4.4	Εμπορική Συμφωνία Ε.Ε. – Σιγκαπούρης.....	111
4.5	Εμπορική Συμφωνία Ε.Ε. – Βιετνάμ.....	113
4.6	Εμπορική Συμφωνία Ε.Ε. – Μεξικού.....	115
4.7	Εμπορική συμφωνία Ε.Ε. – Χιλής.....	119
4.8	Συνολική Οικονομική και Εμπορική Συμφωνία Ε.Ε-Καναδά (CETA).....	122
4.9	Εμπορική Συμφωνία Ε.Ε. – MERCOSUR.....	125

Συμπεράσματα.....	128
--------------------------	------------

Βιβλιογραφία.....	129
--------------------------	------------

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1	16
Εικόνα 2	18
Εικόνα 3	21
Εικόνα 4	30
Εικόνα 5	31
Εικόνες 6, 7	34
Εικόνες 8, 9	35
Εικόνα 10	36
Εικόνα 11	95
Εικόνα 12	109

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διαγράμματα 1, 2	20
Διάγραμμα 3.....	23
Διαγράμματα 4, 5.....	32
Διάγραμμα 6.....	45
Διάγραμμα 7.....	46
Διάγραμμα 8.....	47
Διάγραμμα 9.....	48
Διάγραμμα 10.....	51
Διάγραμμα 11.....	52
Διάγραμμα 12.....	53
Διάγραμμα 13.....	56
Διάγραμμα 14.....	57
Διαγράμματα 15, 16.....	59
Διάγραμμα 17.....	62
Διάγραμμα 18.....	63
Διαγράμματα 19, 20.....	64
Διάγραμμα 21.....	66
Διαγράμματα 22, 23.....	68
Διάγραμμα 24.....	69
Διάγραμμα 25.....	71
Διάγραμμα 26.....	72
Διάγραμμα 27.....	73
Διαγράμματα 28, 29.....	74
Διάγραμμα 30.....	79
Διάγραμμα 31.....	81
Διάγραμμα 32.....	88
Διάγραμμα 33.....	89
Διάγραμμα 34.....	92
Διάγραμμα 35.....	93
Διάγραμμα 36.....	94
Διάγραμμα 37.....	96
Διάγραμμα 38.....	97
Διάγραμμα 39, 40.....	98
Διάγραμμα 41.....	105

Διάγραμμα 42.....	106
Διάγραμμα 43.....	110
Διάγραμμα 44.....	121
Διάγραμμα 45.....	126
Διάγραμμα 46.....	127

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1	14
Πίνακας 2	17
Πίνακας 3	19
Πίνακας 4	22
Πίνακας 5	23
Πίνακας 6	24
Πίνακας 7	25
Πίνακας 8	26
Πίνακες 9, 10	27
Πίνακας 11	28
Πίνακας 12	29
Πίνακας 13	33
Πίνακας 14	38
Πίνακας 15	40
Πίνακας 16	49
Πίνακας 17	51
Πίνακας 18	58
Πίνακας 19	60
Πίνακας 20, 21	100
Πίνακας 22	101

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Με κινητήριο μοχλό το εξωτερικό εμπόριο, οι επιταχυνόμενοι συναλλακτικοί δεσμοί μεταξύ των κρατών αντικατέστησαν επιτυχώς τη προηγούμενη σκοτεινή εποχή των στρατιωτικών και εμπορικό-οικονομικών πολέμων. Στη γηραιά ήπειρο, ο συντονισμός – και όχι ανταγωνισμός – πολιτικών, εδραίωσε βαθμηδόν μια ισχυρή εσωτερική αγορά και μια κοινή εμπορική πολιτική. Η δεύτερη, επέτρεψε τη συμμετοχή της Ένωσης, αρχικά στη βιομηχανική οικονομία και μεταγενέστερα, στην νεωτερική μεταβιομηχανική οικονομία της γνώσης και της υψηλής εξειδίκευσης.

Οι προκλήσεις είναι αρκετές στο σύγχρονο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον, ωστόσο η δυναμική – εξελικτική παρουσία της κοινής εμπορικής πολιτικής, επιτρέπει χωρίς δόση υπερβολής τη πορεία της Ένωσης σε μια σταθερή τροχιά, ούτως ώστε να αποτραπεί η παλινόρθωση των προστατευτικών τειχών και παραλλήλως, να αναπτυχθούν νέας μορφής συνεργασίες με άλλες ηγέτιδες εμπορικές δυνάμεις ή και αναδυόμενους παίκτες.

Κύριος στόχος της διπλωματικής αυτής είναι: α) η ανάδειξη του επίκαιρου ζητήματος του Brexit και ο συσχετισμός των συνεπειών του με την κοινή εμπορική πολιτική της Ε.Ε., β) η μελέτη της συνεργατικής ή ανταγωνιστικής συμπεριφοράς που ακολουθεί η Ε.Ε. με τις αναδυόμενες οικονομίες (BRICS), γ) η εξέταση της θέσης που κατέχει η Ένωση στο διεθνές εμπορικό στερέωμα, υπό το φως του εμπορικού πολέμου Η.Π.Α. – Κίνας, και δ) η παρουσίαση των προοπτικών της Ε.Ε. ως παγκόσμιας εμπορικής δύναμης βάσει των συναπτόμενων διεθνών εμπορικών συμβάσεων.

Λέξεις κλειδιά : ελεύθερο εμπόριο, σενάρια Brexit, αναδυόμενες οικονομίες, προστατευτισμός – “εμπορικός πόλεμος”, εμπορικές συμφωνίες Ε.Ε.

ABSTRACT

With the motive power of external trade, the accelerating transitioning associations between states, took successfully the place of the previous shady period of military and trade-economic wars. In old continent, the co-ordination – and not the competition – of policies, gradually consolidated a mighty internal market and a common commercial policy. The second one, allowed the European Union to take part in industrial economy, and at a subsequent time in the neoteric post-industrial economy of knowledge and high specialization.

In the modern globalized environment, the challenges are enough, however, the dynamic-evolutionary presence of the common commercial polity, allows without dose of exaggeration, the course of the union on a stable track, in order to prevent the restoration of protective walls, and at the same time, to develop new forms of collaboration with other leading commercial forces or emerging players.

The main aim of this diploma thesis is: a) to highlight the current issue of Brexit and the correlation of its consequences with the common commercial polity of E.U., b) the study of the cooperative or competitive behavior of the E.U. with emerging economies (BRICS), c) the examination of the position of E.U. in the international trade situation, in the light of the trade war between the US and China, and d) the presentation of E.U.'s prospects as a global trading force based on international trade agreements.

Key words: free trade, Brexit scenarios, emerging economies, protectionism – “Commercial war”, E.U. trade agreements.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Πρωταρχικός στόχος της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ) ήταν η εγκαθίδρυση μιας κοινής αγοράς (όρος που αντικαταστάθηκε σε «εσωτερική αγορά» με τη Μεταρρυθμιστική Συνθήκη), όπου οι παραγωγικοί συντελεστές ανταγωνιζόμενοι επί ίσους όρους θα μπορούσαν να ανταποδώσουν τα βέλτιστα αποτελέσματά τους. Ratio ήταν η προσπάθεια αύξησης της οικονομικής ευημερίας και του πλούτου των κατοίκων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που θα επιτυγχάνονταν, αν και εφόσον τηρείτο μια πολιτική συνεργασίας – συντονισμού.

Ο κοινοτικός (νυν ενωσιακός) νομοθέτης ασπαζόμενος την οικονομική θεωρία για τα οφέλη της συνεργασίας, και για να τεθεί σε λειτουργία το πρώτο στάδιο της κοινής αγοράς, απαίτησε την κατάργηση των εισαγωγικών και εξαγωγικών δασμών και όλων των επιβαρύνσεων με ισοδύναμα αποτελέσματα μεταξύ των κρατών μελών. Προκειμένου η Ε.Ε. να αναπτύξει μια στρατηγική εξωστρεφούς προσανατολισμού (δηλαδή να καταστεί μια ανοιχτή οικονομία), η εφαρμογή ενός κοινού εξωτερικού δασμολογίου θεωρήθηκε προϋπόθεση εκ των ων ουκ άνευ για την εμπορική πολιτική της.

Συνεπώς, η θεσμοθέτηση της τελωνειακής ένωσης το 1968, αποτέλεσε το αναγκαίο υπόστρωμα τόσο για το ενδοκοινοτικό εμπόριο (λόγω του δασμολογικού αφοπλισμού στο εσωτερικό πεδίο), όσο και για την εξωτερική δράση της Ένωσης έναντι τρίτων κρατών.

Η Ευρωπαϊκή οικονομία ωστόσο, εξακολουθεί να μην έχει το χαρακτηρισμό μιας απομονωμένης από το διεθνές οικονομικό σύστημα νησίδας, οπότε υφέρπει ο κίνδυνος ορισμένοι εξωτερικοί – εξωγενείς παράγοντες (των οποίων η γενεσιουργός αιτία δύναται να τοποθετηθεί και να ιδωθεί εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης) να κλυδωνίσουν πραγματικά μακροοικονομικά μεγέθη της και εξ αντανάκλασής πολιτικές της. (όπως την εμπορική). Ως τέτοιοι θα μπορούσαν να αναφερθούν: αφενός, η ραγδαία ανάπτυξη – εκβιομηχάνιση των αναδυόμενων οικονομιών που συγκροτούν το μπλοκ των BRICS (μέσω της υιοθέτησης πολιτικών επέκτασης εξαγωγών – trade expansion) και αφετέρου, η αναβίωση συστατικών του ελεύθερου εμπορίου πολιτικών μεταξύ Η.Π.Α. και Κίνας.

Ταυτόχρονα με τις εξωτερικές αυτές διαταραχές, είναι πιθανό να υφίστανται και σοκ, που έχουν ως κύρια βάση τους, την αναδιάρθρωση της πολιτικοοικονομικής αρχιτεκτονικής της Ε.Ε.. Χαρακτηριστικός ενδογενής παράγοντας, είναι αυτός της απόφασης εξόδου του Ηνωμένου Βασιλείου από την ευρωπαϊκή οικογένεια και απ' αυτόν εκκινεί η συγκεκριμένη μελέτη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΣΜΟΙ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥ ΗΝΩΜΕΝΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ.

1.1 Ακαθάριστες Εμπορικές Ροές και Εμπορικές Ροές Προστιθέμενης Αξίας

Οι επίσημες εμπορικές στατιστικές μπορούν να παρέχουν μια γενική περιγραφή των οικονομικών σχέσεων μεταξύ της Ε.Ε. και του Η.Β. Ωστόσο δεν παρέχουν αρκετές πληροφορίες για το ρόλο του εμπορίου για την προστιθέμενη αξία σε εθνικό επίπεδο.

Πίνακας 1. Μερίδια Εξαγωγών – Εισαγωγών με το Η.Β και οι 3 κορυφαίοι τομείς.

Country	Goods		Services		Top 3 Export		Top 3 Import	
	Export in %	Import in %	Export in %	Import in %	Sector	in bn Euro	Sector	in bn Euro
AUT	1.67	0.72	0.24	0.32	Motor	0.56	Wholesale	0.33
					Machinery	0.48	Motor	0.26
					Chemicals	0.27	Chemicals	0.21
BEL	5.94	3.08	1.15	1.54	Motor	2.47	Wholesale	1.79
					Food	2.17	Admin	1.34
					Petrol	2.12	Petrol	1.32
BGR	0.86	0.73	0.49	0.51	Admin	0.05	Wholesale	0.08
					Textiles	0.03	Electronics	0.05
					Air Transport	0.03	Food	0.04
CYP	1.09	3.54	0.85	2.27	Insurance	0.05	Wholesale	0.12
					Financial	0.05	Financial	0.08
					Other Services	0.03	Motor	0.08
CZE	2.73	0.96	0.38	0.44	Motor	1.24	Wholesale	0.35
					Electronics	0.91	Electronics	0.19
					Machinery	0.42	Chemicals	0.19
DEU	3.37	1.48	0.42	0.50	Motor	18.90	Wholesale	5.09
					Machinery	7.10	Motor	3.07
					Chemicals	5.41	Chemicals	2.97
DNK	4.23	2.18	0.98	1.08	Food	1.19	Admin	1.00
					Admin	0.92	Wholesale	0.72
					Pharma	0.67	Petrol	0.47
ESP	2.24	1.19	0.24	0.21	Motor	3.83	Wholesale	1.55
					Food	1.41	Motor	1.22
					Transport Equip	1.15	Mining	1.07
EST	1.46	1.29	0.55	0.61	Wood	0.07	Food	0.06
					Electronics	0.04	Wholesale	0.05
					Admin	0.03	Motor	0.02
FIN	2.24	1.24	0.17	0.54	Petrol	0.80	Wholesale	0.32
					Paper	0.70	Motor	0.22
					Machinery	0.24	Chemicals	0.17
FRA	3.07	1.56	0.67	0.73	Admin	8.28	Admin	9.23
					Wholesale	4.26	Wholesale	3.75
					Transport Equip	3.36	Food	1.45
GRC	0.57	0.89	0.44	0.56	Water Transport	0.66	Wholesale	0.28
					Pharma	0.07	Transport Services	0.26
					Basic Metals	0.07	Pharma	0.13
HRV	0.70	0.49	0.50	0.56	Other Services	0.13	Insurance	0.05
					Metal	0.03	Wholesale	0.04
					Business Services	0.03	Business Services	0.02
HUN	2.56	0.86	0.79	0.71	Motor	0.64	Wholesale	0.21
					Electronics	0.52	Business Services	0.21
					Machinery	0.28	Machinery	0.13
IRL	18.64	20.59	2.94	4.67	Food	9.13	Business Services	4.42
					Crops	3.96	Wholesale	3.33

Country	Goods		Services		Top 3 Export		Top 3 Import	
ITA	1.95	0.77	0.32	0.45	Pharma	2.21	Food	2.99
					Machinery	2.50	Wholesale	2.00
					Textiles	2.48	Admin	1.74
					Food	2.27	Insurance	0.96
LTU	3.43	0.94	0.14	0.37	Petrol	0.45	Wholesale	0.08
					Chemicals	0.10	Electronics	0.03
					Other Manuf	0.10	Chemicals	0.03
					Financial	1.25	Insurance	9.34
LUX	2.08	2.11	1.47	13.43	Admin	0.16	Business Services	2.97
					Telecom	0.15	Admin	2.35
					Wood	0.19	Food	0.07
					Land Transport	0.10	Wholesale	0.06
MLT	2.33	4.36	15.00	7.37	Transport Services	0.02	Admin	0.04
					Other Services	1.35	Legal	0.45
					Financial	1.27	Business Services	0.36
					Air Transport	0.04	Financial	0.11
NLD	5.34	2.62	1.55	1.05	Chemicals	3.39	Wholesale	2.54
					Wholesale	3.39	Chemicals	1.57
					Food	2.89	Legal	1.54
					Motor	1.06	Wholesale	0.79
POL	2.28	0.94	0.67	0.47	Food	0.99	Pharma	0.40
					Electronics	0.84	Chemicals	0.39
					Motor	0.38	Wholesale	0.30
					Textiles	0.35	Admin	0.14
PRT	2.13	0.99	0.41	0.59	Air Transport	0.30	Motor	0.14
					Motor	0.23	Wholesale	0.19
					Textiles	0.16	Chemicals	0.08
					Accommodation	0.12	Machinery	0.08
SVK	2.36	0.47	1.71	0.27	Real Estate	1.07	Wholesale	0.09
					Motor	0.77	Basic Metals	0.05
					Electronics	0.41	Chemicals	0.04
					Pharma	0.04	Wholesale	0.04
SVN	1.14	0.61	0.26	0.34	Metal	0.04	Basic Metals	0.03
					Electrical	0.04	Electronics	0.03
					Petrol	2.33	Wholesale	1.03
					Paper	0.75	Mining	0.83
SWE	3.48	2.42	0.37	0.77	Motor	0.61	Motor	0.66

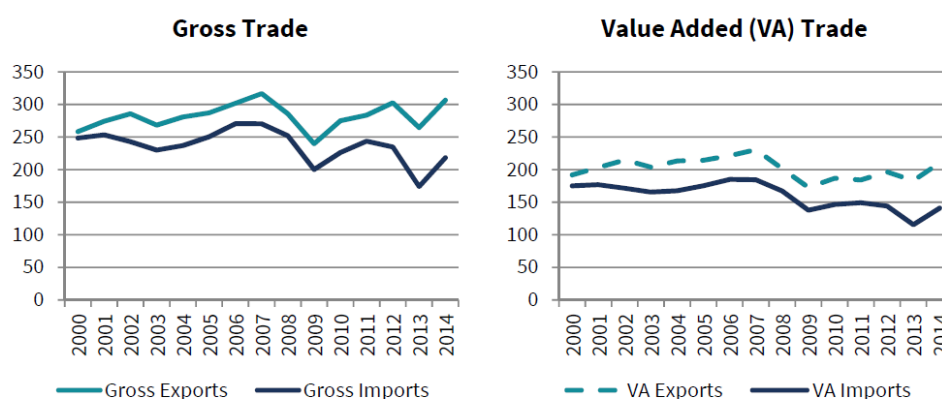
Πηγή: World Input Output Tables Release 2016

Ο πίνακας 1 δείχνει τα μερίδια εισαγωγών – εξαγωγών για αγαθά και υπηρεσίες μεταξύ των κρατών μελών της Ε.Ε. – 27 και του Η.Β. καθώς και τους τρεις κορυφαίους τομείς εξαγωγών – εισαγωγών για καθένα από τα κράτη μέλη με το Η.Β. για το έτος 2014. Οι χώρες Ε.Ε. – 27 διαφέρουν ως προς τα μερίδια των εξαγωγών που προορίζονται για το Η.Β. μεταξύ 0,6% στην Ελλάδα και 18,6% στην Ιρλανδία. Ο μέσος όρος για την Ε.Ε. – 27 ανέρχεται στο 3%. Το μερίδιο των εισαγωγών των αγαθών από το Η.Β. κυμαίνεται μεταξύ 0,5% στη Σλοβακία και 20,6% στην Ιρλανδία. Κατά μέσο όρο τα κράτη μέλη της Ε.Ε. – 27 παρουσιάζουν μερίδιο εισαγωγών με το Η.Β. της τάξεως του 2,2%. Η εικόνα αλλάζει ελαφρώς για το εμπόριο των υπηρεσιών. Τα μερίδια εξαγωγών των κρατών μελών της Ε.Ε. -27 με το Η.Β. στο τομέα των υπηρεσιών κυμαίνονται μεταξύ 0,14% στη Λιθουανία και 15% στη Μάλτα. Το μερίδιο εξαγωγών της Ιρλανδίας με το Η.Β. στον τομέα των

υπηρεσιών είναι δεύτερο στην κατάταξη με 2,9%. Ο μέσος όρος των μεριδίων των εξαγωγών των χωρών της Ε.Ε. – 27 στο τομέα των υπηρεσιών με το Η.Β. είναι 0,5%. Παρομοίως τα μερίδια των εισαγωγών στον τομέα των υπηρεσιών ανέρχονται σε 0,6%. Το χαμηλότερο μερίδιο εισαγωγών στον τομέα των υπηρεσιών με το Η.Β. έχει η Ισπανία με 0,2% και το μεγαλύτερο ανήκει στο Λουξεμβούργο με 13,4%. Οι τρεις κορυφαίοι τομείς εξαγωγών και εισαγωγών για τα μέλη της Ε.Ε. – 27 με το Η.Β. είναι οι εξής: υπηρεσίες χονδρικής, αυτοκινητοβιομηχανία, χημική βιομηχανία.

Ένα σημαντικό πρόβλημα των επίσημων δεδομένων για το διμερές εμπόριο είναι ότι παρέχουν πληροφορίες μόνο για τον κύκλο εργασιών και όχι για την ημεδαπή και την αλλοδαπή προστιθέμενη αξία που περιλαμβάνεται στις διεθνείς συναλλαγές. Το εξαγωγικό πλεόνασμα με το Η.Β., μετρούμενο με βάση τις πωλήσεις είναι περίπου 25% υψηλότερο από αυτό που μετράται την προστιθέμενη αξία. Αυτό συμβαίνει επειδή οι εξαγωγές της Γερμανίας περιλαμβάνουν προστιθέμενη αξία από την αλλοδαπή. Επιπλέον η προμήθεια ενδιάμεσων προϊόντων από την αλλοδαπή στην Γερμανία περιλαμβάνει επίσης προστιθέμενη αξία από το Η.Β. και αυτή με τη σειρά της προστιθέμενη αξία από την Γερμανία.

Εικόνα 1. Ακαθάριστο Εμπόριο και Εμπόριο Προστιθέμενης αξίας Ε.Ε. – 27 – Η.Β. (δισ ευρώ)

Πηγή: World Input Output Table (2017), Eurostat (2017), Ifo Institute

Η εικόνα 1 στα αριστερά δείχνει τις εξαγωγές της Ε.Ε. – 27 προς το Η.Β. και τις εισαγωγές της Ε.Ε. – 27 από το Η.Β. σε ακαθάριστους όρους. Η εικόνα 1 στο δεξιό δείχνει ακριβώς το ίδιο αλλά σε όρους προστιθέμενης αξίας. Η τάση είναι ανοδική και ακολουθεί γνωστά μοτίβα. Οι ακαθάριστες εμπορικές ροές

δεν φτάνουν ακόμη σε στάδια προ κρίσης του 2007 καθώς οι εξαγωγές το 2014 κατάφεραν να βελτιωθούν μετά το 2013. Καθ όλη την περίοδο οι πραγματικές ακαθάριστες εξαγωγές εμφάνισαν άνοδο κατά 19%. Αυτή η ελαφρώς καθοδική τάση των εισαγωγών της Ε.Ε. – 27 από το Η.Β. μπορεί επίσης να αντανakλά την ολοένα και μικρότερη σημασία που έχουν οι αγορές της ηπειρωτικής Ευρώπης για τους εξαγωγείς του Η.Β. Αυτό το επιχείρημα υπήρξε μέρος της εκστρατείας για την έξοδο από την Ε.Ε. Στο διάστημα μεταξύ 2000 – 14 οι ακαθάριστες εισαγωγές της Ε.Ε. σημείωσαν πτώση κατά 12% σε πραγματικές τιμές. Ταυτόχρονα προκαλεί εντύπωση ότι οι εξαγωγές μετρούμενες σε όρους προστιθέμενης αξίας αυξάνονται κατά ποσοστό μικρότερο του 10%. Το μερίδιο της προστιθέμενης αξίας των εξαγωγών σημείωσε συνεπώς πτώση από το 74% στο 64%. Σε όρους προστιθέμενης αξίας οι εισαγωγές σημείωσαν πτώση κατά 20%, κατά συνέπεια το μερίδιο της προστιθέμενης αξίας μειώθηκε κατά 5% από το 70% στο 65%. Αυτό δείχνει ότι η αλλοδαπή προστιθέμενη αξία αποκτά ολοένα και μεγαλύτερο έδαφος στις εξαγωγές του Η.Β..

Μελετώντας του καθαρούς εμπορικούς όγκους καθίσταται σαφές ότι οι χώρες της Ε.Ε. – 27 εμφανίζουν πλεονασματικό εμπορικό ισοζύγιο έναντι του Η.Β. στο διάστημα 2000 – 14. Το εμπορικό πλεόνασμα της Γερμανίας το 2000 ήταν επί της ουσίας ολόκληρο το πλεόνασμα της Ε.Ε. – 27. Σήμερα έπεσε στο 41%. Συνεπώς, αρκετές ακόμη χώρες της Ε.Ε. – 27 έχουν σήμερα θετικό εμπορικό ισοζύγιο με το Η.Β.. Για την Ε.Ε. – 27 παρατηρούμε ότι υπάρχει αποσύνδεση του ισοζυγίου των ακαθάριστων εμπορικών ροών και του ισοζυγίου των εμπορικών ροών προστιθέμενης αξίας από το 2012.

Και για το έτος 2015 η εικόνα παραμένει σχετικά ίδια. Το σύνολο των εξαγωγών της Ε.Ε. – 27 στο Η.Β. ήταν 306 δις ευρώ, ενώ οι εισαγωγές από το Η.Β. λίγο περισσότερο από το μισό 184 δις ευρώ.

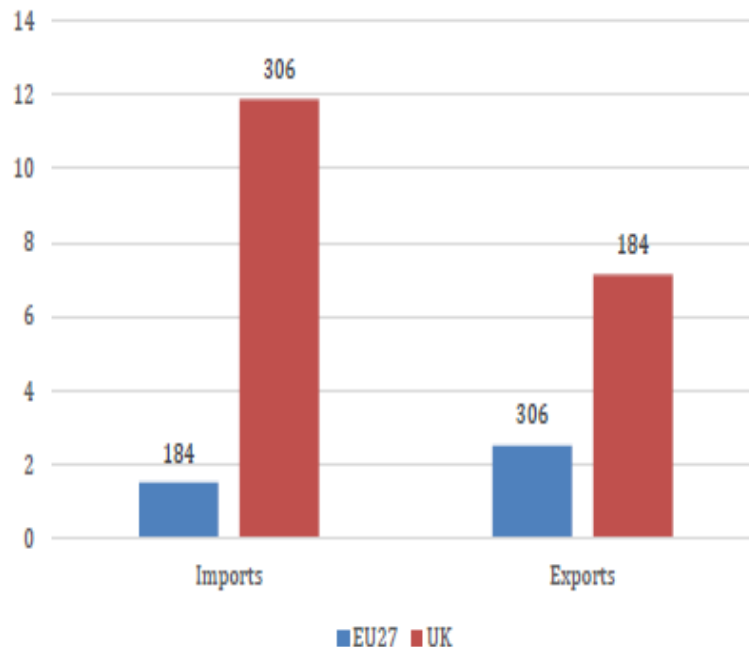
Πίνακας 2. Σύνολο εμπορίου αγαθών ανάμεσα στο Η.Β. και Ε.Ε. – 27, 2015

	Imports (€bn)	% GDP	Exports(€bn)	% GDP	Trade (€bn)	% GDP
EU27	184	1.5	306	2.5	491	4
UK	306	11.9	184	7.1	491	19.1

Πηγή Eurostat

Θα ήταν σκόπιμο να αναφέρουμε ότι οι εμπορικοί όγκοι ανάμεσα στην Ε.Ε. – 27 και το Η.Β. είναι παραπλήσιοι με αυτούς της Ε.Ε. – 27 και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής.

Εικόνα 2. Διμερές εμπόριο αγαθών, ως ποσοστό του Α.Ε.Π (δισ ευρώ)

Πηγή Eurostat

Σε ό,τι αφορά τα κράτη μέλη ο μεγαλύτερος εξαγωγέας είναι η Γερμανία (68 εκ. ευρώ), και οι άλλοι κύριοι εμπορικοί εταίροι είναι η Ολλανδία (34 δις), η Γαλλία (23 δις), το Βέλγιο (23 δις), η Ιταλία (18 δις), η Ισπανία (16 δις) και η Ιρλανδία (14 δις). Όλα τα υπόλοιπα κράτη μέλη έχουν συναλλαγές κάτω από 10 δις.

Πίνακας 3 Ε.Ε. – 27 Εισαγωγές/Εξαγωγές με το Η.Β. για όλα τα αγαθά ανά χώρα. Η κατάταξη είναι ως % του Α.Ε.Π, 2015

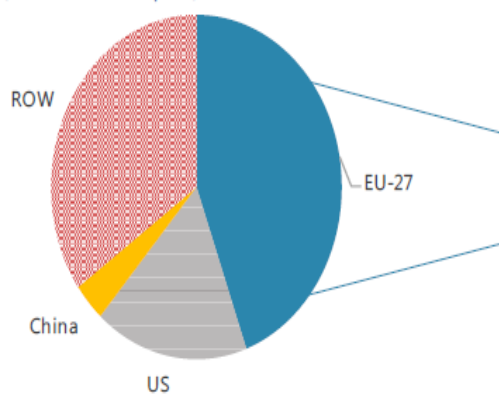
	EU27 imports from the UK(€bn)	% GDP	EU27 exports to the UK (€bn)	% GDP	Trade	% GDP
Ireland	23	9.0	17	6.8	40	15.7
Belgium	16	3.9	28	6.9	44	10.8
Netherlands	24	3.5	43	6.3	67	9.9
Malta	1	5.9	0	2.9	1	8.7
Czech Rep.	3	1.6	7	4.0	9	5.6
Hungary	2	1.6	3	3.2	5	4.8
Slovakia	1	0.8	3	3.5	3	4.3
Germany	42	1.4	85	2.8	127	4.2
Cyprus	1	2.9	0	1.2	1	4.1
Latvia	0	1.2	1	2.7	1	3.9
Lithuania	0	1.0	1	2.9	1	3.9
Poland	5	1.2	11	2.6	16	3.8
Sweden	6	1.4	9	2.1	15	3.5
Denmark	3	1.2	5	1.8	8	3.0
Spain	12	1.1	19	1.8	32	2.9
Estonia	0	1.5	0	1.3	1	2.8
Portugal	2	1.0	3	1.8	5	2.8
France	25	1.1	35	1.6	59	2.7
Finland	2	0.9	3	1.4	5	2.2
Romania	1	0.8	2	1.3	3	2.2
Bulgaria	0	1.1	1	1.1	1	2.2
Italy	12	0.7	23	1.4	34	2.1
Luxembourg	0	0.6	1	1.3	1	1.9
Austria	2	0.7	4	1.2	6	1.9
Slovenia	0	0.7	0	1.2	1	1.9
Greece	1	0.7	1	0.6	2	1.3
Croatia	0	0.4	0	0.3	0	0.7
EU27	184	1.5	306	2.5	491	4.0

Πηγή Eurostat

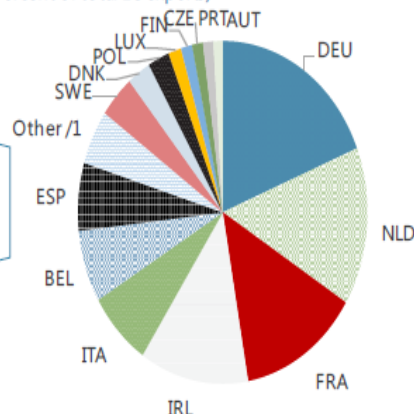
Σε ό,τι αφορά τις εισαγωγές η εικόνα είναι παρόμοια, για τις χώρες κράτη μέλη. Η Γερμανία είναι πρώτη (34 δις) και ακολουθείται από την Γαλλία (20 δις), την Ολλανδία (19 δις), την Ιρλανδία (19 δις) και το Βέλγιο (13 δις) .

Σε όρους ποσοστού του Α.Ε.Π, οι εξαγωγές της Ε.Ε. – 27 στο Η.Β. είναι 2,5% του Α.Ε.Π, ενώ την ίδια στιγμή οι εξαγωγές του Η.Β. στην Ε.Ε. – 27 το 7,5% του Α.Ε.Π.. Εάν διαβάσουμε τα δεδομένα από την πλευρά των εισαγωγών τα ποσοστά είναι ακόμη μεγαλύτερα, αντανακλώντας το μεγάλο εμπορικό έλλειμμα του Η.Β. με την Ε.Ε. – 27. Οι εισαγωγές του Η.Β. από την Ε.Ε. – 27 αποτελούν το 11,9% του Α.Ε.Π, ενώ οι εισαγωγές της Ε.Ε. – 27 από το Η.Β. μόλις 1,5% του Α.Ε.Π.

UK: Exports, 2014
(Percent of total exports)

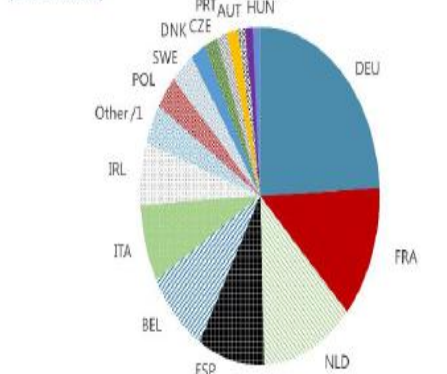

UK: Exports to Rest of EU, 2014
(Percent of total EU exports)

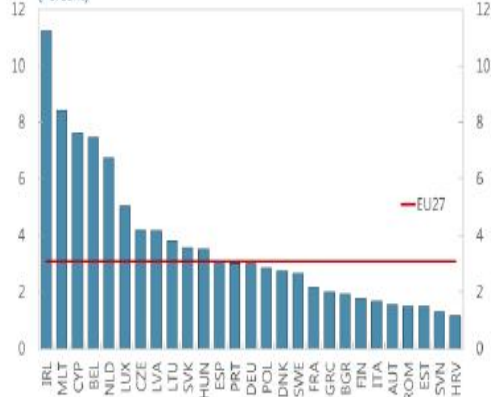
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1

UK Imports from Rest of EU, 2014
(Percent of total)

Sources: Office for National Statistics; and IMF staff calculations.
1/ 'Other' includes countries that account for less than 1 percent of UK imports (BGR, CYP, EST, HRV, LTU, LUX, LVA, MLT, ROM, SVK, SVN).

UK Imports in Terms of Source Country GDP
(Percent)

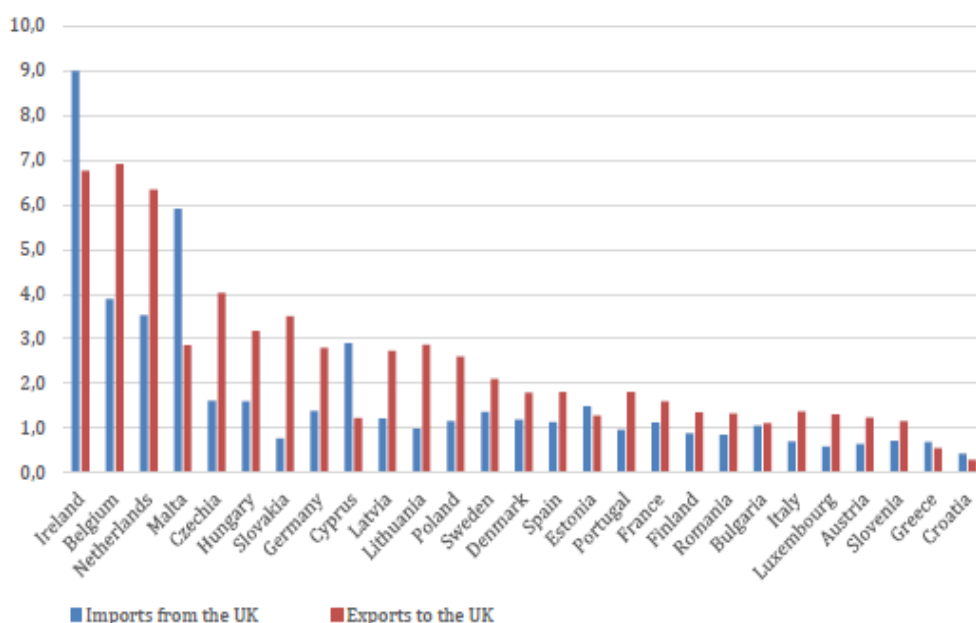

Sources: Office for National Statistics; Eurostat; and IMF staff calculations.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2

Εάν εξετάσουμε λίγο πιο προσεκτικά την Ε.Ε. – 27 πολλά από τα μικρά κράτη μέλη έχουν μεγαλύτερο βαθμό εξάρτησης από την αγορά του Η.Β. από ό,τι ο μέσος όρος. Ενώ οι εξαγωγές της Γερμανίας που είναι ο μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος του Η.Β. αποτελούν μόλις το 2,8% του Α.Ε.Π. , για το Βέλγιο το αντίστοιχο ποσοστό είναι 6,8%, για την Ιρλανδία 6,9% και για την Ολλανδία 6,3%. Τα περισσότερα από τα υπόλοιπα κράτη μέλη είναι μέσα στο διάστημα 1,5% - 3%, δηλαδή

Εικόνα 3. Εισαγωγές – Εξαγωγές Αγαθών της Ε.Ε. – 27 με το Η.Β., % Α.Ε.Π

Πηγή: Eurostat

περίπου το 1% του Α.Ε.Π , ενώ χώρες όπως η Ιρλανδία, η Μάλτα, η Κύπρος η Ολλανδία και το Βέλγιο έχουν μεγαλύτερα ποσοστά. Φαίνεται ότι υπάρχει συσχέτιση είτε με τη απόσταση είτε ιστορικούς δεσμούς ή και με τα δύο όπως στην περίπτωση της Ιρλανδίας. Ωστόσο τα υψηλά νούμερα που αφορούν το Βέλγιο και την Ολλανδία θέλουν προσοχή. Αυτό γιατί τα λιμάνια του Zeebrugge και της Αμβέρσας στο Βέλγιο , όπως και το λιμάνι του Ρότερνταμ στην Ολλανδία χρησιμοποιούνται ως σταθμοί τράνζιτ για εμπόριο με το Η.Β. από χώρες στο εσωτερικό της ηπείρου, αλλά και εκτός Ευρώπης από την Ασία (Κίνα, Κορέα) και την Ιαπωνία. Κάποιες από τις «Ολλανδικές» και «Βελγικές» εξαγωγές μπορεί να έχουν προέλευση άλλες χώρες από άλλα μέρη του κόσμου. Το ίδιο συμβαίνει και με τις εισαγωγές από το Η.Β. , υπάρχει περίπτωση να κατευθύνονται σε άλλες χώρες είτε μέσα στην Ευρώπη ή αλλού στον κόσμο.

Αναφορικά με τον κατά κλάδο διαχωρισμό των εμπορικών ροών, τα στοιχεία δίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 4. Εμπόριο αγαθών Η.Β. – Ε.Ε. – 27, ανά κλάδο, 2015

	EU27 Imports (€bn)	Share in total	EU27 Exports (€bn)	Share in total
Animal and vegetable oils, fats and waxes	0.5	0%	1.0	0%
Beverages and tobacco	3.5	2%	5.7	2%
Chemicals and related products	33.4	18%	50.9	17%
Commodities and transactions not classified elsewhere	4.1	2%	2.6	1%
Crude materials, inedible, except fuels	2.9	2%	6.5	2%
Food and live animals	11.5	6%	32.2	11%
Machinery and transport equipment	62.4	34%	126.7	41%
Road Vehicles	19.3	10%	58.8	19%
Aircraft, associated equipment	8.8	5%	4.7	2%
Ship, boat, float. structures	0.4	0%	0.3	0%
Manufactured goods classified chiefly by material	19.0	10%	33.4	11%
Mineral fuels, lubricants and related materials	21.7	12%	10.6	3%
Natural Gas	3.0	1%	0.8	0%
Petroleum and petroleum products	17.7	6%	8.3	3%
Miscellaneous manufactured articles	25.2	14%	36.9	12%
All products	184.2	100%	306.4	100%

Πηγή: UN Comtrade statistics

Η κλαδική κατανομή του εμπορίου είναι πολύ διαμερισμένη. Οι κλάδοι με τον μεγαλύτερο όγκο συναλλαγών από την Ε.Ε. – 27 στο Η.Β. είναι μηχανήματα και εξοπλισμός μεταφορών (127 δις), οδικά οχήματα (59 δις), άλλα βιομηχανικά προϊόντα (70 δις), χημικά (51 δις), τρόφιμα (32 δις), ορυκτά καύσιμα (11 δις).

Από την πλευρά των εισαγωγών από το Η.Β. η εικόνα είναι παρόμοια, και ανταποκρίνεται στο μοντέλο του ενδοκλαδικού εμπορίου το οποίο αναπτύχθηκε μέσα στην εσωτερική αγορά της Ε.Ε.. Αυτό το μοντέλο εμπορίου έρχεται σε αντίθεση με ό,τι συνέβαινε πριν, όπου επικρατούσε το διακλαδικό εμπόριο και το οποίο βασιζόταν στην αρχή του συγκριτικού πλεονεκτήματος. Αυτό το μοντέλο εμπορίου επικρατεί ανάμεσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τη Ρωσία, όπου η Ευρωπαϊκή Ένωση εισάγει πρώτες ύλες και εξάγει μεταποιημένα βιομηχανικά αγαθά. Το ενδοκλαδικό εμπόριο επιτρέπει σε κάθε χώρα να εξάγει και να εισάγει πολλά όμοια αγαθά. Το ενδοκλαδικό εμπόριο επιτρέπει τη δημιουργία οικονομιών κλίμακας αφενός , και την ανάπτυξη του ανταγωνισμού αφετέρου, ο οποίος είναι κρίσιμος παράγοντας για την ποιότητα και την τιμή των προϊόντων.

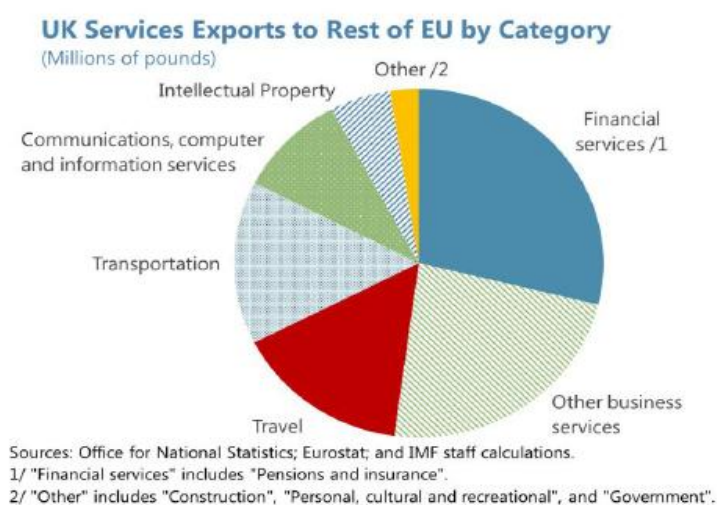
1.2 Εμπόριο Υπηρεσιών

Ο όγκος του εμπορίου των υπηρεσιών είναι επίσης σημαντικός με 94 εκ. ευρώ εξαγωγών από την Ε.Ε – 27 προς το Η.Β. και 122 δις ευρώ σε εισαγωγές. Το σύνολο των εισαγωγών και των εξαγωγών των υπηρεσιών ανέρχεται σε 216 δις ευρώ και αντιστοιχεί σχεδόν στο μισό του συνόλου όλων των αγαθών (491 δις ευρώ). Η ουσιαστική διαφορά ωστόσο είναι, ότι το Η.Β. έχει σημαντικό πλεόνασμα με την Ε.Ε. – 27 σε ό,τι αφορά τις υπηρεσίες (28 δις ευρώ) σε σύγκριση με το μεγάλο έλλειμμα που παρουσιάζει για τα αγαθά (128 δις ευρώ).

Πίνακας 5. Σύνολο εμπορίου υπηρεσιών Η.Β. – Ε.Ε. – 27, 2015

	Import (€bn)	% GDP	Export (€bn)	% GDP	Trade (€bn)	% GDP
EU27	122	1	94	0.8	216	1.8
UK	94	3.6	122	4.7	216	8.4

Πηγή: Eurostat

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3

Οι υπηρεσίες είναι ένας τομέας όπου το διατλαντικό εμπόριο παίζει πολύ πιο σημαντικό ρόλο από το εμπόριο μεταξύ της Ε.Ε. – 27 και του Η.Β.. Το 2015 οι εξαγωγές των υπηρεσιών έφτασαν τα 190 δις και οι εισαγωγές σχεδόν 200 δις. Ο διατλαντικός κύκλος εργασιών του εμπορίου υπηρεσιών ήταν συνεπώς διπλάσιος από αυτόν στην αντίπερα όχθη της Μάγχης. Από τα κράτη μέλη της

Ε.Ε. – 27, ο μεγαλύτερος όγκος των εξαγωγών των υπηρεσιών προς το Η.Β. προέρχεται από τη Γαλλία (18 δις), την Ισπανία (15 δις) και τη Γερμανία (12 δις).

Όλα τα υπόλοιπα κράτη μέλη της Ε.Ε. – 27 εμφανίζουν εξαγωγές υπηρεσιών προς το Η.Β. κάτω από 10 δις. Όσον αφορά τις εισαγωγές, η εικόνα είναι παρόμοια με τη Γερμανία και τη Γαλλία στις πρώτες θέσεις, αλλά εδώ οι αμέσως επόμενοι μεγάλοι εξαγωγείς είναι η Ολλανδία και η Ιταλία.

Οι εξαγωγές υπηρεσιών της Ε.Ε. – 27 στο Η.Β. ως ποσοστό του Α.Ε.Π. της αποτελούν το 0,8%, ενώ οι εξαγωγές του Η.Β. προς την Ε.Ε. – 27 το 4,7% του Α.Ε.Π.

Πίνακας 6. Εμπόριο υπηρεσιών Η.Β – Ε.Ε. – 27, κατά χώρα. Η κατάταξη είναι ως % του Α.Ε.Π.

	Imports (€bn)	% GDP	Exports (€bn)	% GDP	Trade (€bn)	% GDP
Malta	0.9	10.3	0.5	5.8	1.5	16.0
Cyprus	0.7	4.2	1.3	7.5	2.1	11.6
Luxembourg	3.0	5.9	2.8	5.4	5.8	11.3
Ireland	12.8	5.0	6.7	2.6	19.5	7.6
Netherlands	17.2	2.5	7.2	1.1	24.4	3.6
Portugal	1.6	0.9	3.5	1.9	5.1	2.9
Greece	1.7	1.0	3.2	1.8	4.9	2.8
Bulgaria	0.6	1.4	0.5	1.0	1.1	2.4
Sweden	5.7	1.3	4.5	1.0	10.2	2.3
Denmark	4.3	1.6	1.5	0.6	5.9	2.2
Spain	7.9	0.7	14.7	1.4	22.5	2.1
Belgium	4.9	1.2	3.2	0.8	8.1	2.0
Croatia	0.3	0.6	0.6	1.3	0.8	1.8
Lithuania	0.4	0.9	0.3	0.8	0.6	1.7
France	19.5	0.9	17.8	0.8	37.3	1.7
Hungary	0.7	0.6	0.8	0.7	1.4	1.3
Finland	1.9	0.9	0.7	0.4	2.6	1.2
Poland	2.7	0.6	2.5	0.6	5.2	1.2
Czech Rep.	1.2	0.7	0.8	0.5	2.0	1.2
Slovakia	0.6	0.7	0.3	0.4	0.9	1.1
Italy	11.3	0.7	6.4	0.4	17.8	1.1
Latvia	0.1	0.4	0.2	0.7	0.3	1.1
Germany	19.7	0.6	11.6	0.4	31.3	1.0
Romania	1.0	0.6	0.6	0.4	1.6	1.0
Estonia	0.1	0.7	0.0	0.2	0.2	0.9
Austria	1.5	0.4	1.3	0.4	2.8	0.8
Slovenia	0.1	0.3	0.1	0.3	0.2	0.6
EU27	122.5	1.0	93.6	0.8	216.1	1.8

Για τα μικρότερα κράτη μέλη η εικόνα είναι εντελώς διαφορετική, με τις εξαγωγές υπηρεσιών από την Κύπρο να ανέρχονται σε 7,5% του Α.Ε.Π, από τη Μάλτα σε 5,4%, από το Λουξεμβούργο 5,4%, και από την Ιρλανδία 2,6%.

Όσον αφορά τις εισαγωγές, τις κορυφαίες θέσεις καταλαμβάνουν πάλι οι ίδιες χώρες (Μάλτα 10,3%, Λουξεμβούργο 5,9% και Ιρλανδία 5,0%)

Όπως έπρεπε να δώσουμε προσοχή στο στοιχείο για το εμπόριο αγαθών το ίδιο πρέπει να πράξουμε και στο εμπόριο υπηρεσιών. Οι δυσκολίες που παρουσιάζονται στην καταγραφή του ισοζυγίου υπηρεσιών μπορεί να είναι σημαντικές. Ειδικότερα τα «παράλληλα στατιστικά» δείχνουν μεγάλες διαφορές. Σύμφωνα με τα «παράλληλα στατιστικά» θα έπρεπε οι εισαγωγές της μίας χώρας να είναι ίσες με τις εξαγωγές της άλλης. Τα πραγματικά «παράλληλα στατιστικά» Η.Β. – Ε.Ε. – 27 για το εμπόριο υπηρεσιών δείχνουν πολύ μεγάλες διαφορές.

Πίνακας 7. Διμερές εμπόριο υπηρεσιών Η.Β. – Ε.Ε. – 27 με παράλληλα στοιχεία (δισ ευρώ)

	Service trade balance	
	UK data	Mirror data
Belgium	-1.8	-0.1
Bulgaria	-0.2	0.3
Czech Rep.	-0.5	0.3
Denmark	-2.8	-0.7
Germany	-8.0	1.4
Estonia	-0.1	0.0
Ireland	-6.1	11.5
Greece	1.5	2.7
Spain	6.8	6.9
France	-1.7	2.9
Croatia	0.3	0.3
Italy	-4.9	-0.2
Cyprus	0.6	1.1
Latvia	0.1	0.3
Lithuania	-0.1	0.0
Luxembourg	-0.3	2.0
Hungary	0.1	0.2
Malta	-0.4	0.6
Netherlands	-9.9	0.2
Austria	-0.2	0.2
Poland	-0.3	0.2
Portugal	1.8	2.2
Romania	-0.3	0.0
Slovenia	0.0	0.0
Slovakia	-0.3	0.0
Finland	-1.1	-0.2
Sweden	-1.1	-0.1

Πηγή: Eurostat

Κατά συνέπεια το Βελγικό έλλειμμα στο εμπόριο υπηρεσιών με το Η.Β. είναι 1,8 δις σύμφωνα με στοιχεία από το Ηνωμένο Βασίλειο, ενώ τα στοιχεία από το Βέλγιο δείχνουν ότι το έλλειμμα είναι μόλις 0,1 δις. Η μεγαλύτερη διαφορά ωστόσο, παρατηρείται στην περίπτωση της Ιρλανδίας. Σύμφωνα με στοιχεία από το Ηνωμένο Βασίλειο υπάρχει πλεόνασμα για τους ίδιους 6,1 δις, ενώ σύμφωνα με τα στοιχεία των Ιρλανδών είναι οι ίδιοι που καταγράφουν πλεόνασμα, και μάλιστα 11,5 δις.

Πίνακας 8. Εμπόριο υπηρεσιών ανάμεσα σε Η.Β. και Ε.Ε. – 27, ανά κλάδο

	EU27 imports from the UK (€bn)	% of GDP	EU27 exports to the UK (€bn)	% of GDP	Trade (€bn)	% of GDP
Transport	14.8	0.1%	12.9	0.1%	27.6	0.2%
Travel	15.0	0.1%	27.7	0.2%	42.7	0.4%
Construction	0.9	0.0%	2.2	0.0%	3.1	0.0%
Insurance and pension services	3.0	0.0%	0.7	0.0%	3.7	0.0%
Financial services	25.1	0.2%	4.5	0.0%	29.6	0.2%
Charges for the use of intellectual property	5.2	0.0%	2.5	0.0%	7.7	0.1%
Telecommunications, computer, and information services	9.3	0.1%	6.7	0.1%	16.0	0.1%
Other business services	22.7	0.2%	18.9	0.2%	41.7	0.3%
Personal, cultural, and recreational services	0.9	0.0%	0.4	0.0%	1.2	0.0%
Government goods and services	0.7	0.0%	2.2	0.0%	2.8	0.0%
Other	3.3	0.0%	1.0	0.0%	4.3	0.0%
Services	100.8	0.8%	79.6	0.7%	180.4	1.5%

Πηγή: Eurostat

Σχετικά με το ισοζύγιο των υπηρεσιών, τα κύρια σημεία είναι το πλεόνασμα που παρουσιάζει το Η.Β. στον τομέα των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών (20 δις) και το έλλειμμα στον κλάδο των ταξιδιών και μεταφορών (κυρίως ο τουρισμός, 11 δις).

1.3 Άμεσες Ξένες Επενδύσεις

Το εξωτερικό εμπόριο και οι ΑΞΕ μπορεί να είναι υποκατάστατα και συμπληρωματικά. Εάν οι ΑΞΕ είναι απαραίτητες για τη σύσταση μιας εταιρείας πωλήσεων σε μια ξένη χώρα, αυτό το κάθετο είδος των ΑΞΕ

αποτελεί, ουσιαστικά, προϋπόθεση για τις εξαγωγές, και συνεπώς, δρα συμπληρωματικά ως προς αυτές. Παρομοίως, εάν οι ΑΞΕ απαιτούνται για τη λειτουργία των αλυσίδων διεθνούς παραγωγής, τότε λειτουργούν συμπληρωματικά στο εμπόριο. Ωστόσο, εάν οι ΑΞΕ οδηγήσουν στη δημιουργία εγκαταστάσεων παραγωγής στην αλλοδαπή προκειμένου να καλυφθεί η τοπική ζήτηση, ενδεχομένως με στόχο την υπερπήδηση εμπορικών φραγμών όπως π.χ. δασμολογικά ή μη δασμολογικά μέτρα, τότε αυτό το είδος των οριζόντιων ΑΞΕ θα αντικαταστήσει και συνεπώς, υποκαταστήσει τις άμεσες εξαγωγές.

Ένα ειδικό είδος ΑΞΕ που παίζει σημαντικό ρόλο για τις ΑΞΕ από τρία μέρη είναι οι ΑΞΕ εξαγωγικής πλατφόρμας: Οι εταιρείες από την Ασία ή τις ΗΠΑ επενδύουν στο ΗΒ προκειμένου να παρέχουν τις υπηρεσίες τους σε ολόκληρη την αγορά της ΕΕ.

Στοιχεία που αφορούν τόσο το απόθεμα όσο και τις ροές για τις Άμεσες Ξένες Επενδύσεις του Η.Β. και της Ε.Ε. – 27 είναι διαθέσιμα και μάλιστα είναι σχετικά πλήρη αναφορικά με τις παγκόσμιες ροές ή αποθέματα.

Πίνακας 9. Α.Ξ.Ε. Η.Β και Ε.Ε. – 27 παγκόσμια, συνολικές ροές και απόθεμα, 2015

	Flow				Stock			
	Inward		Outward		Inward		Outward	
	€bn	% GDP	€bn	% GDP	€bn	% GDP	€bn	% GDP
EU27	360	3%	494	4%	5,692	47%	7,033	58%
UK	36	1.4%	-55	-2%	1,314	51%	1,386	54%

Πηγή: Eurostat

Από την άλλη, τα διμερή στοιχεία ανάμεσα στο Η.Β. και στα κράτη μέλη παρουσιάζουν μερικά κενά και περιέχουν κάποιες σαφείς διαταραχές.

Πίνακας 10 Α.Ξ.Ε. διμερείς ανάμεσα σε Η.Β. και Ε.Ε. - 27

	Flow				Stock			
	Inward		Outward		Inward		Outward	
	€bn	% GDP	€bn	% GDP	€bn	% GDP	€bn	% GDP
EU27	3.7	0.0%	-73	-0.6%	683	5.6%	985	8.1%
UK	-73	-2.8%	3.7	0.1%	985	38.2%	683	26.5%

Πηγή: Eurostat

Τα παγκόσμια αποθέματα Α.Ξ.Ε. είναι τεράστια και από τις δύο κατευθύνσεις. Η Ε.Ε. – 27 έχει ένα απόθεμα 7,033 δις εξερχόμενων επενδύσεων, ενώ λαμβάνουν 5,692 δις από εισερχόμενες επενδύσεις. Το Η.Β έχει ένα απόθεμα 1,386 δις εξερχόμενων επενδύσεων και περίπου το ίδιο ποσό σε εισερχόμενες, 1,314 δις.

Το ποσό των 683 δις ευρώ του Η.Β. στην Ε.Ε. – 27 μοιάζει λογικό σε σχέση με το συνολικό ποσό των εισερχόμενων επενδύσεων στην Ε.Ε. – 27.

Πίνακας 11. Α.Ξ.Ε. Η.Β και Ε.Ε. – 27 παγκόσμιες ροές και αποθέματα ανά χώρα, 2015

	Flow				Stock			
	Inward		Outward		Inward		Outward	
	bn Euro	% GDP	bn Euro	% GDP	bn Euro	% GDP	bn Euro	% GDP
Austria	3	1%	11	3%	149	44%	188	55%
Belgium	28	7%	35	8%	422	103%	414	101%
Bulgari	2	4%	0	0%	38	84%	3	6%
Croatia	0	0%	0	0%	24	54%	5	11%
Cyprus	4	23%	9	50%	125	707%	120	680%
Czech R.	1	1%	2	1%	102	61%	17	10%
Denmark	3	1%	12	4%	91	34%	172	65%
Estonia	0	1%	0	1%	17	84%	5	27%
Finland	7	4%	-9	-5%	83	40%	85	41%
France	39	2%	32	1%	696	32%	1184	54%
German	29	1%	85	3%	1011	33%	1634	54%
Greece	0	0%	0	0%	16	9%	24	14%
Hungary	1	1%	1	1%	83	76%	35	32%
Ireland	91	35%	92	36%	393	153%	715	280%
Italy	18	1%	25	2%	302	18%	421	26%
Latvia	1	2%	0	0%	13	54%	1	5%
Lith.	1	2%	0	0%	13	35%	2	5%
Luxem.	22	43%	35	69%	185	361%	153	298%
Malta	9	98%	0	-2%	147	1677%	61	697%
Netherl.	65	10%	102	15%	637	94%	968	143%
Poland	7	2%	3	1%	192	45%	25	6%
Portugal	5	3%	7	4%	103	57%	57	32%
Romani.	3	2%	0	0%	62	39%	1	0%
Slovak Rep.	1	1%	0	0%	43	55%	2	3%
Slovenia	1	2%	0	0%	11	28%	5	13%
Spain	8	1%	31	3%	481	45%	426	40%
Sweden	11	3%	21	5%	254	57%	312	70%
EU27	360	3%	494	4%	5692	47%	7033	58%
UK	36	1%	-55	-2%	1314	51%	1386	54%

Πίνακας 12. Α.Ξ.Ε. ανάμεσα σε Η.Β και Ε.Ε. – 27, ανά χώρα, 2015

	Flow				Stock			
	Outward		Inward		Outward		Inward	
	bn Euro	% GDP	bn Euro	% GDP	bn Euro	% GDP	bn Euro	% GDP
Belgium	12.7	3.7%	4.7	1.4%	32.0	9.4%	-0.8	-0.2%
Bulgaria	0.0	0.0%	0.0	0.0%	0.1	0.0%	2.3	0.6%
Czech Rep.	0.0	0.0%	0.3	0.7%	0.3	0.6%	4.0	8.8%
Denmark	0.7	1.6%	-0.7	-1.6%	18.7	42.7%	7.7	17.6%
Germany	2.2	12.2%	3.0	17.2%	146.1	828.3%	62.5	354.3%
Estonia	0.0	0.0%	0.0	0.0%	0.0	0.0%	0.3	0.2%
Ireland	0.5	0.2%	-4.1	-1.6%	89.0	33.5%	37.0	13.9%
Greece	-0.4	-1.9%	0.1	0.3%	-1.2	-6.1%	0.1	0.5%
Spain	8.8	4.2%	1.6	0.8%	76.1	36.4%	66.1	31.6%
France	9.5	0.4%	5.9	0.3%	121.4	5.6%	65.9	3.0%
Croatia	0.0	0.0%	0.6	0.0%	0.0	0.0%	0.5	0.0%
Italy	-0.3	-0.2%	3.5	2.0%	22.7	12.9%	36.2	20.6%
Cyprus	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	2.7	2.5%	3.9	3.6%
Latvia	0.0	0.0%	0.0	0.0%	0.0	0.0%	0.5	0.2%
Lithuania	0.0	0.0%	0.2	0.0%	0.1	0.0%	0.4	0.0%
Luxemb.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Hungary	0.2	0.6%	1.0	2.8%	0.5	1.4%	7.2	19.2%
Malta	0.0	-0.1%	0.1	0.2%	0.1	0.2%	0.7	1.4%
Netherla.	-106.1	-1206.9%	-18.0	-205.0%	454.3	5169.7%	334.9	3810.4%
Austria	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Poland	0.1	0.0%	2.5	0.6%	1.0	0.2%	9.1	2.1%
Portugal	0.1	0.0%	0.6	0.4%	1.5	0.8%	7.7	4.3%
Romania	n.a.	n.a.	0.2	0.1%	0.0	0.0%	1.3	0.8%
Slovenia	0.0	0.0%	0.1	0.1%	0.0	0.0%	0.3	0.4%
Slovakia	n.a.	n.a.	0.0	0.0%	n.a.	n.a.	0.4	1.1%
Finland	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Sweden	-1.2	-0.3%	2.2	0.5%	20.2	4.5%	35.5	7.9%
EU27*	-73.1	-0.6%	3.7	0.0%	985.6	8.1%	683.9	5.6%
UK	3.7	0.1%	-73.1	-2.8%	683.9	26.5%	985.6	38.2%

Σημείωση: Για την Ε.Ε. – 27 περιέχονται οι χώρες για τις οποίες υπήρχαν διαθέσιμα στοιχεία. Τα συνολικά νούμερα για την Ε.Ε. – 27 θα είναι σημαντικά μεγαλύτερα από τη στιγμή που για παράδειγμα το Λουξεμβούργο απουσιάζει.

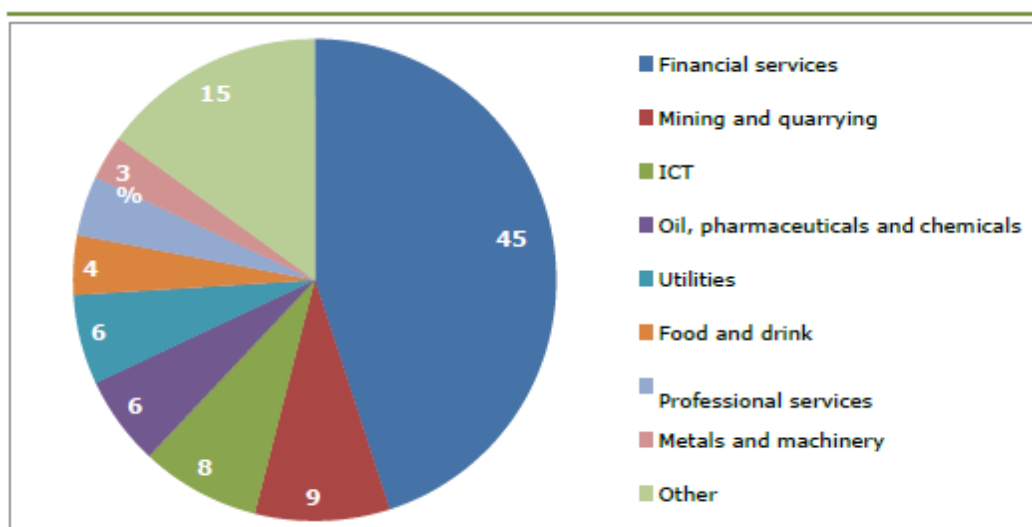
Πηγή: Eurostat

Οι κύριοι εξαγωγείς κεφαλαίου σε όρους αποθεμάτων άμεσων ξένων επενδύσεων παγκόσμια από την πλευρά της Ε.Ε.- 27 είναι η Γερμανία (1,634 δις), η Γαλλία (1,184 δις), η Ολλανδία (948 δις), η Ισπανία (426 δις), η Ιταλία (421 δις) και το Βέλγιο (414 δις). Οι ίδιες χώρες αποτελούν και τους κύριους εισαγωγείς κεφαλαίου σε λίγο μικρότερη κλίμακα.

Οι ροές των Α.Ξ.Ε από την Ε.Ε. – 27 προς τον κόσμο για το 2015, ακολουθούν το ίδιο πρότυπο όπως και τα αποθέματα, αλλά σε κάθε περίπτωση είναι μικρότερες (494 δις), ενώ για το Η.Β. το ποσό είναι αρνητικό με 55 δις αποεπένδυση.

Σε ό,τι αφορά την κλαδική διάρθρωση όπως φαίνεται και στην παρακάτω εικόνα, οι χρηματοοικονομικές υπηρεσίες είναι αυτές που υπερिशύουν, σε ποσοστό 45% επί του συνόλου.

Εικόνα 4: Εισροές Α.Ξ.Ε. σε απόθεμα στο Η.Β από την Ε.Ε. – 27, ανά κλάδο

Πηγή: ESPI “Scoping the possible Economic Implications of Brexit in Ireland, 2015”

Τα στατιστικά που αφορούν τόσο τα αποθέματα όσο και τις ροές των Α.Ξ.Ε πρέπει να εξετάζονται με ιδιαίτερη προσοχή καθώς περιέχουν ανακρίβειες και πολλές αντιθέσεις.

1.4 Κινητικότητα Ανθρώπων

Τα στατιστικά που αφορούν την κινητικότητα των ανθρώπων είναι λιγότερο λεπτομερή (και συνήθως λιγότερο επικαιροποιημένα) από αυτά που αφορούν το εμπόριο αγαθών – υπηρεσιών και τις επενδύσεις.

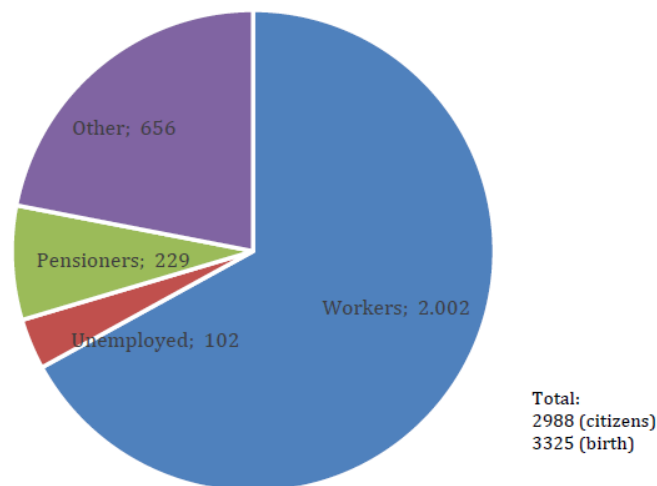
Ο αριθμός των πολιτών της Ε.Ε. – 27 που κατοικούν στο Η.Β. στο τέλος του 2016 εκτιμάται στα 3.35 εκατομμύρια¹. Ο μεγαλύτερος αριθμός είναι

¹<https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/populationandmigration/internationalmigration/datasets/populationoftheunitedkingdombycountryofbirthandnationalityunderlyingdatasheets>

εργαζόμενοι (2,002,000) σε σύγκριση με τους συνταξιούχους (233,000) και του ανέργους (102,000). Η τελευταία μεγάλη κατηγορία αφορά τους φοιτητές (656,000). Κλαδικός καταμερισμός των εργατών δεν είναι διαθέσιμος αλλά υπάρχει η εκτίμηση ότι είναι μοιρασμένοι στον κλάδο την γεωργίας, της μεταποίησης, κατασκευές, νοσηλεία και φάρμακα, φροντίδα στο σπίτι, χρηματοοικονομικές υπηρεσίες.

Οι ροές των νέων μεταναστών από την Ε.Ε. – 27 στο Η.Β. το 2014 ήταν 263,600, ενώ η επιστροφή μεταναστών από το Η.Β. στην Ε.Ε. – 27 ήταν 89,300. Δυστυχώς δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για τα επόμενα χρόνια. Ο αριθμός των πολιτών του Η.Β. οι οποίοι ζουν στην Ε.Ε. – 27 είναι σημαντικά μικρότερος, περίπου 1,217,000 σύμφωνα με στοιχεία του ΟΟΣΑ²

Εικόνα 5: Πολίτες της Ε.Ε. – 27 που κατοικούν στο Η.Β., 2015

Πηγή: ONS population statistics, 2015

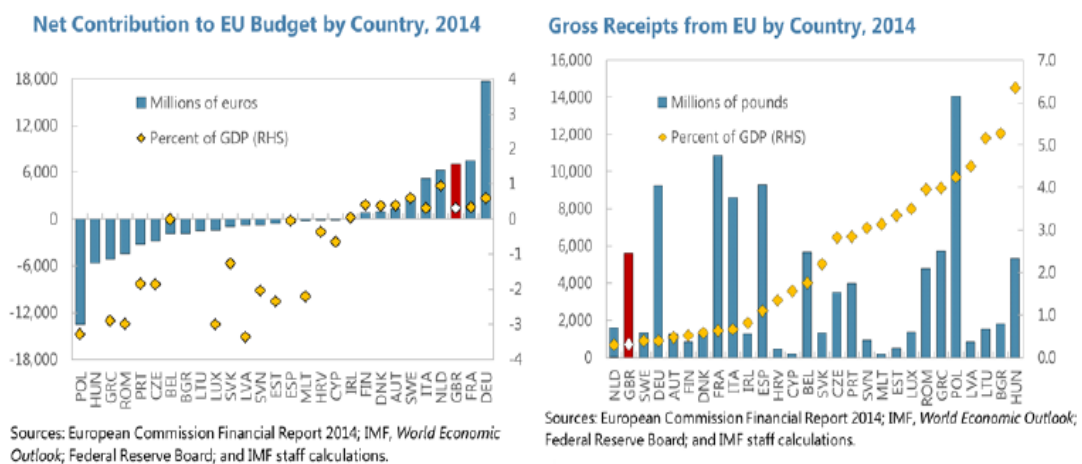
1.5 Συμμετοχές στον Κοινοτικό Προϋπολογισμό

Με την αποχώρηση του Η.Β. από την Ευρωπαϊκή Ένωση, η Ένωση είναι πιθανόν να αντιμετωπίσει κενό ύψους 9 δις σε ετήσια βάση. Αυτό το ποσό είναι οι καθαρές πληρωμές του Η.Β. την παρούσα περίοδο. Εάν η Ε.Ε. απαιτήσει μια συνδρομή σαν συνθήκη για ύπαρξη Continental Free Trade Area. τότε ένα ποσό αναφοράς θα ήταν αυτό που καταβάλλει η Νορβηγία,

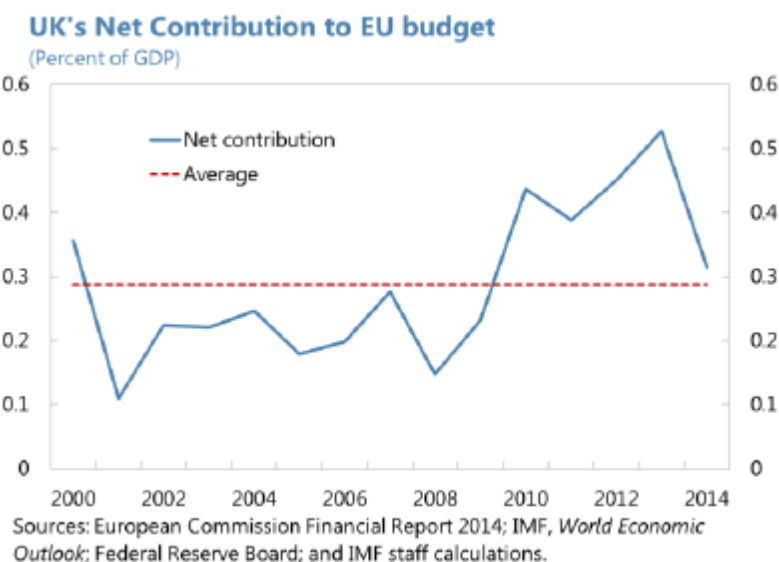
² UN, "Trend in international migration stock 2015".

προσαρμοσμένο στο μέγεθος της οικονομίας του Η.Β.. Αυτό το ποσό θα είναι περίπου 3,5 δις.

Εάν από την άλλη πλευρά δεν υπάρξει συμφωνία για Continental Free Trade Area. και το Η.Β έχει σχέσεις με την Ε.Ε. -27 όπως αυτές ορίζονται στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου, τότε η Ε.Ε. – 27 θα λαμβάνει έσοδα από δασμούς τα οποία υπολογίζονται περίπου στα 4,5 δις. Είναι ενδιαφέρον ότι τα δύο παραπάνω ποσά δεν διαφέρουν κατά πολύ. Σε κάθε περίπτωση η Ε.Ε. – 27 θα καταφέρει να ανακτήσει περίπου ένα ποσό των χρημάτων που θα χάσει από την έξοδο του Η.Β..

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5

Οικονομικές Επιπτώσεις: Ποσοτικές και Ποιοτικές Εκτιμήσεις

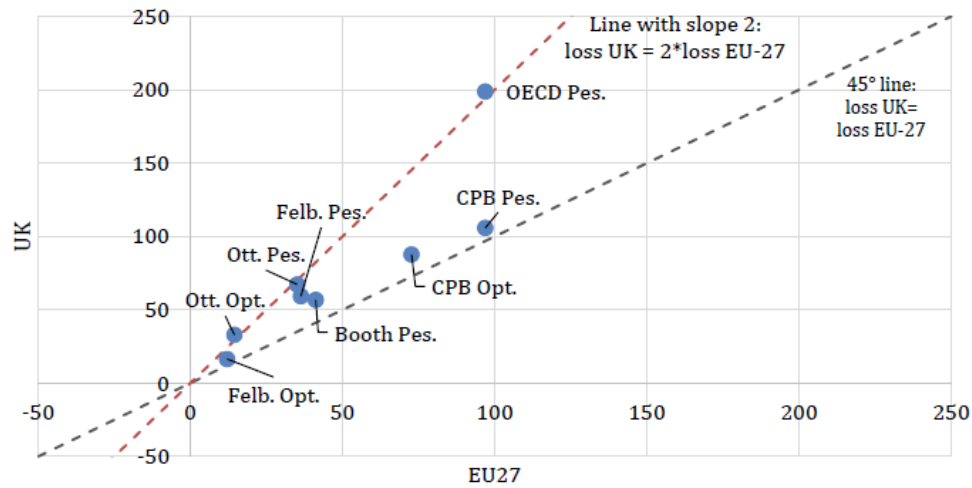
1.6 Προσομοιώσεις πάνω σε μοντέλα

Έχουν γίνει αρκετές προσπάθειες βάσει μοντέλων, να γίνει προσομοίωση των επιπτώσεων του Brexit, και κάποια από αυτά πραγματικά κάνουν εκτίμηση των επιπτώσεων τόσο για το Η.Β. όσο και για την Ε.Ε. – 27. Από αυτά τρία έχουν γίνει από επίσημους φορείς (ΟΟΣΑ, Υπουργείο Οικονομικών Η.Β, Ολλανδικό Γραφείο Κεντρικού Προγραμματισμού) και τρία από ανεξάρτητα ακαδημαϊκά ιδρύματα ή από ομάδες προβληματισμού (London School of Economics, IFO in Munich, Open Europe in London). Το σύνολο των μελετών χρησιμοποιούν όλα τα πρόσφατα και ανεπτυγμένα μοντέλα σε ό,τι αφορά την κατασκευή μοντέλων για το εμπόριο, αλλά και παραδοσιακές μεθοδολογίες.

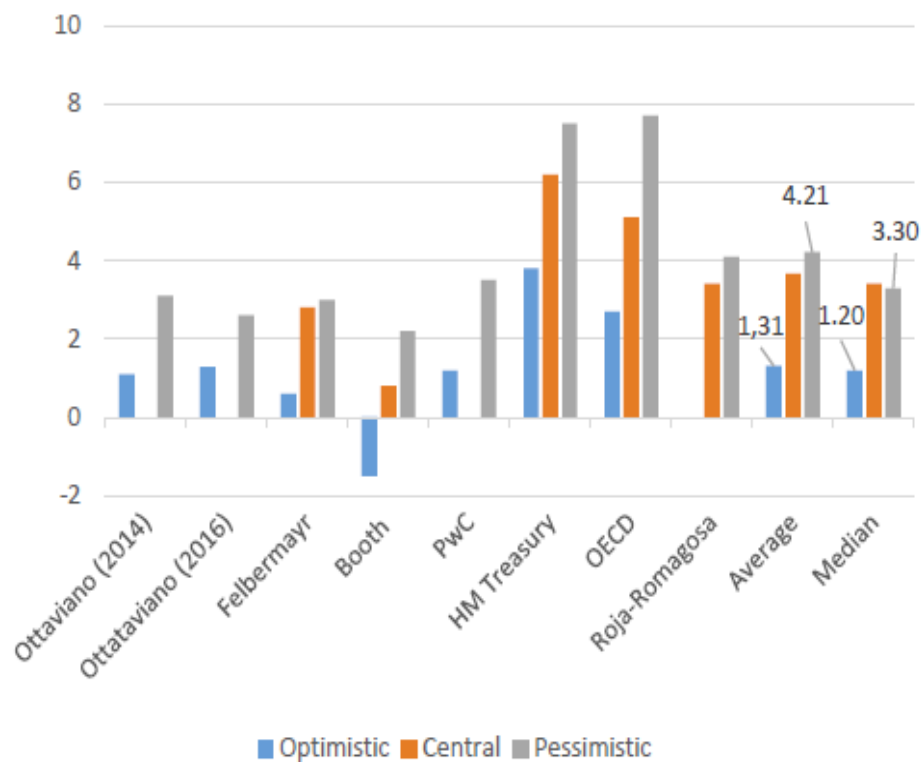
Πίνακας 13: Περίληψη των προσομοιώσεων για το Brexit σε Ε.Ε. – 27 και Η.Β. με χρονικό ορίζοντα το 2030

	EU27		UK	
	(%)	(€ Bil)	(%)	(€ Bil)
Ottaviano/LSE				
Optimistic: UK similar to EEA/Switzerland	-0.12	-14.5	-1.28	-33.0
Pessimistic: UK as WTO third country	-0.29	-35.1	-2.61	-67.3
Aichele/Felbermayr/IFO				
Optimistic: UK similar to EEA/Switzerland	-0.1	-12.1	-0.64	-16.5
Pessimistic: UK as WTO third country	-0.3	-36.3	-2.3	-59.3
OECD				
Optimistic: trade, FDI, migration, small declines	-		-2.7	-69.7
Central: <i>idem</i> medium declines	-		-5.1	-131.6
Pessimistic: <i>idem</i> large declines	-0.8*	-96.9	-7.7	-198.7
Roja-Romagosa/Cental Planning Bureau, NL				
Optimistic: FTA after 10 years with half NTBs between EU and WTO	-0.6	-72.7	-3.4	-87.7
Pessimistic: UK as WTO third country	-0.8	-96.9	-4.1	-105.8
Booth/Open Europe				
Optimistic: UK unilateral FTA with all world, plus ambitious deregulation agenda			+1.5	38.7
Pessimistic: UK as WTO third country	-0.34	-41.2	-2.2	-56.8
UK Treasury				
Optimistic: UK similar to EEA	-		-3.8	-98.0
Central: UK in customs union as Turkey, or Canadian CETA	-		-6.2	-160.0
Pessimistic UK as WTO third country	-		-7.5	-193.5
Average				
Optimistic	-0.11	-13.3	-1.31	-33.8
Pessimistic	-0.52	-63.0	-4.21	-108.6

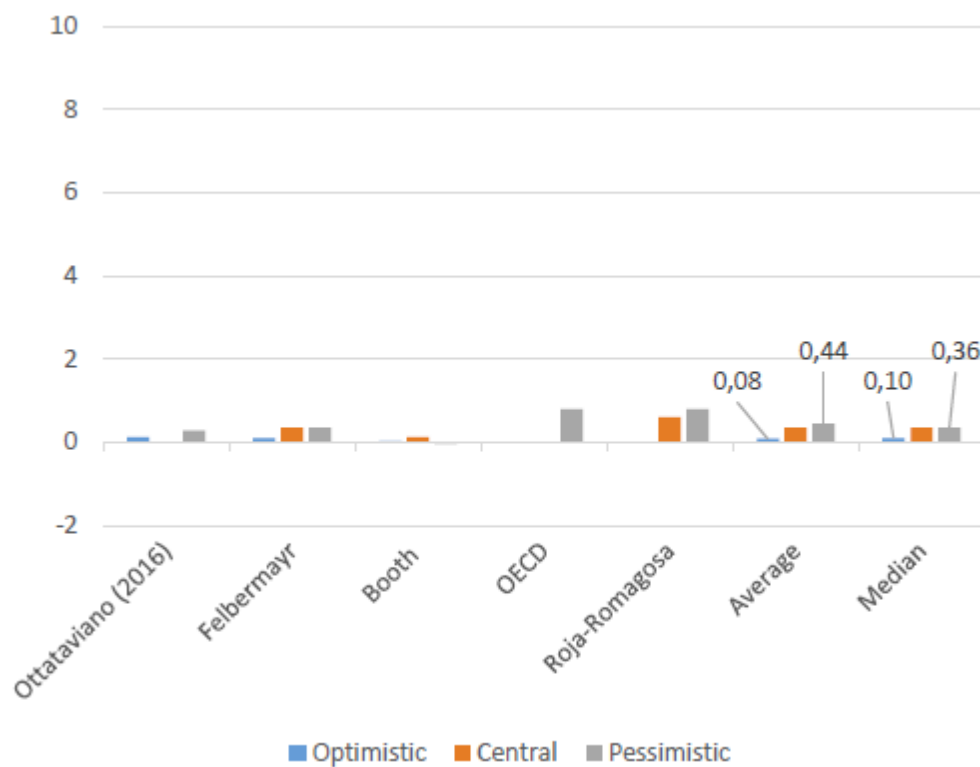
Εικόνα 6: Απόλυτες απώλειες για το Η.Β. και την Ε.Ε – 27 (σε δις)

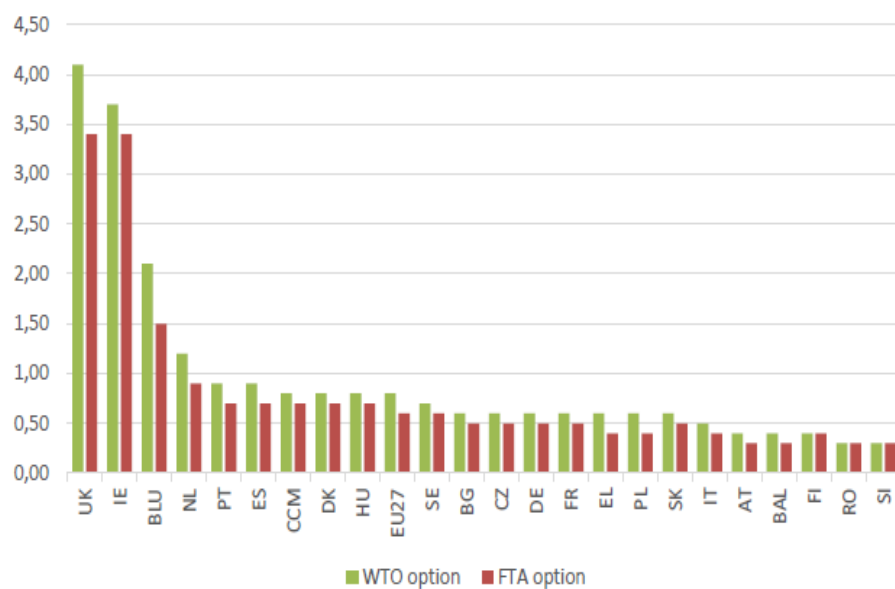
Εικόνα 7: Μεταβολές στο ΑΕΠ του Η.Β (2030) ανά σενάριο (%)

Εικόνα 8: Μεταβολές στο ΑΕΠ της Ε.Ε. – 27 (2030), ανά σενάριο (%)

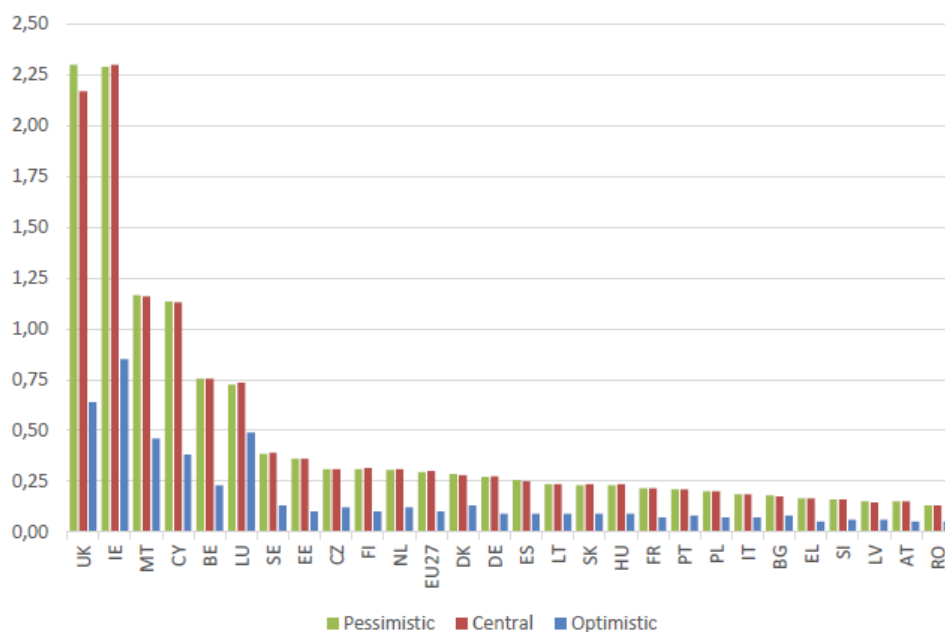

Εικόνα 9: Απώλειες στο ΑΕΠ ανά κράτος μέλος και ανά σενάριο (%)

Πηγή: Roja – Romagosa (2016)

Εικόνα 10: Απώλειες στο κατά κεφαλή ΑΕΠ ανά κράτος μέλος και ανά σενάριο (%)

Πηγή: Roja – Romagosa (2016)

Παρόλο που αυτά τα μοντέλα προσομοίωσης δεν μπορούν να αποδώσουν όλες τις πιθανές οικονομικές επιπτώσεις ενός Brexit, όπως θα δούμε παρακάτω, μας δίνουν ένα φάσμα ευρημάτων που είναι αρκετά κοντά σε μια πραγματική εικόνα για το σχετικό μέγεθος των επιπτώσεων. Με δεδομένο ότι το εμπόριο του Η.Β. με την Ε.Ε – 27 αποτελεί ένα μεγάλο μέρος του ΑΕΠ του Η.Β. σε αντίθεση με αυτό που συμβαίνει για το εμπόριο της Ε.Ε. – 27 με το Η.Β., δεν αποτελεί έκπληξη ότι οι επιπτώσεις είναι αρκετά μεγαλύτερες για το Η.Β.

Οι υποθέσεις για αυτές τις μελέτες είναι αρκετά παρεμφερείς, αφού τα σενάρια που περιλαμβάνουν και εμείς καλούμε «αισιόδοξα», σημαίνει ότι τα εμπόδια στο εμπόριο θα είναι σχετικά λίγα, και «απαισιόδοξα» το οποίο σημαίνει ότι τα εμπόδια στο εμπόριο θα είναι σχετικά μεγαλύτερα. Μερικά περιλαμβάνουν και ένα «κεντρικό» σενάριο το οποίο βρίσκεται στη μέση των δύο ακραίων. Το αισιόδοξο σενάριο σε αρκετές περιπτώσεις υποθέτει ότι το Η.Β. θα έχει μετά ένα καθεστώς πολύ κοντά σε αυτό που είναι ένα μέλος μιας

Ευρωπαϊκής Οικονομικής Περιοχής, όπως η Νορβηγία. Το απαισιόδοξο σενάριο υποθέτει ότι οι εμπορικές σχέσεις ανάμεσα στο Η.Β. και την Ε.Ε. – 27 θα μειωθούν σε επίπεδα και με όρους την συμμετοχή στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου, όπου πλέον υπάρχουν δασμοί. Το σενάριο αυτό περιγράφεται και ως “hard Brexit”.

Θα εστιάσουμε στις επιπτώσεις του Brexit στο ΑΕΠ, όπως κάνουν και τα περισσότερα μοντέλα. Μερικά άλλα περιλαμβάνουν και τις επιπτώσεις στις εμπορικές συναλλαγές. Για παράδειγμα οι Lawless και Morgenroth (2016) υπολογίζουν μια πτώση των εξαγωγών της Ε.Ε. – 27 στο Η.Β. κατά 30% και μια πτώση των εξαγωγών του Η.Β. στην Ε.Ε. – 27 κατά 22% λαμβάνοντας υπόψη μόνο τους δασμούς κάτω από το καθεστώς του ΠΟΕ. Ωστόσο με δεδομένες τις διαφορές στις εμπορικές συναλλαγές αυτό σημαίνει μια μεταβολή μόνο κατά 2% στις παγκόσμιες εξαγωγές της Ε.Ε. – 27. Η επίπτωση του Brexit σε Ιρλανδία και Βέλγιο εκτιμάται ότι θα είναι πολύ μεγαλύτερη με αυτές τις δύο χώρες να αντιμετωπίζουν μια μείωση στις συνολικές εξαγωγές ίση με 4% και 3,1%. Για το Η.Β η επίπτωση του Brexit στις συνολικές εξαγωγές είναι σημαντικά μεγαλύτερη, κατά 9,8.

Ειδικότερα για τις επιπτώσεις στο ΑΕΠ για την Ε.Ε. – 27, κατά μέσο όρο θα υπάρξουν απώλειες 1,1% έως 0,52% του ΑΕΠ για τα αισιόδοξα και απαισιόδοξα σενάρια αντίστοιχα. Τα ποσοστά αυτά είναι οι σωρευτικές μειώσεις μέχρι το 2030, το οποίο σημαίνει ότι αν υπάρξει μια ισοκατανομή στο χρόνο σε ετήσια βάση, η κατά μέσο όρο ετήσια επίπτωση θα είναι ανάμεσα σε 0,01 και 0,05% του ΑΕΠ. Πράγμα το οποίο σημαίνει ότι είναι αμελητέες σε μακροοικονομικό επίπεδο για το σύνολο της οικονομίας της Ε.Ε. – 27.

Οι επιπτώσεις για το Η.Β. είναι σημαντικά μεγαλύτερες. Κατά μέσο όρο θα είναι ανάμεσα στο 1,31 και 4,21% του ΑΕΠ για το αισιόδοξο και το απαισιόδοξο σενάριο αντίστοιχα. Τα αποτελέσματα είναι αναμενόμενα από τη στιγμή που η αναλογία του μεγέθους της οικονομίας του Η.Β σε σχέση με την οικονομία της Ε.Ε. – 27 είναι 1:5

1.7 Περίληψη Σεναρίων

ΠΙΝΑΚΑΣ 14.

	Agreement scenarios (e.g. EEA, WTO)		Type of model (ex-ante/ex-post; trade/macroeconomics)		Total Long term Impact on GDP (by 2030)	Breakdown by type of impact
	Optimistic	Pessimistic	Type	Main assumptions		
Ottaviano et al. (2016) LSE	Norway/Switzerland Tariffs stay at zero + NTBs equal to ¼ of those faced by US exporters. Intra-EU barriers fall 20% in 10 years, but UK would not enjoy.	WTO MFN Tariffs + NTB equal to 2/3rds of those faced by US exporters. Intra-EU barriers fall 40% in 10 years, but UK would not enjoy.	NQTM using gravity model. Ex-ante trade model.	Perfect competition and trade in intermediaries. YES dynamic effects with empirical estimation	-1.28% to -2.61% (Reduction pr growth -6.3% to -9.5%)	Trade effects: -1.37% to -2.92% Fiscal Benefit: +0.09% to +0.31%
Roja-Romagosa (2016), NL Central Planning Bureau	FTA after 10 years. Tariffs will return to zero, NTBs half-way of WTO option	WTO MFN Tariffs + increase of NTBs	CGE	Dynamic effect between trade volumes and productivity	-3.4% to -4.1% productivity link: -5.9% to -8.7%	Member States and Dutch economic sector
Aichele/Felbermayr (2015) IFO	Soft (Norway/Switz.): Trade Agreement with the EU where Tariffs stay at zero + NTBs + new trading costs due to withdraw from the EU.	Deep cut: No trade agreement. Tariffs as for US exporters + higher NTBs Isolation UK: UK withdraw also from existing FTAs with third countries.	NQTM using gravity model. Ex-ante trade model.	Perfect competition and trade in intermediates. No dynamic effects.	GDP per capita Soft: -0.64%; (with NTMs) Deep cut: -1.5 to -2.8% (with NTMs); Isolation: -1.6% to -3% (with NTMs)	Fiscal Benefit: +0.5%

Booth et al. (2015) Open Europe	FTA2: FTA1 + UK chooses a unilateral free trade approach with RoW (+0.75%). The UK also pursues a deregulation agenda (+0.7%). Best case: FTA2+ extremely ambitious deregulation agenda	WTO: MFN Tariffs + new TBs. FTAs with 3 rd countries remain in place. FTA1: Internal Market access for goods + moderate increase TBs for services and FDI. Some fiscal contribution to EU budget.	CGE ex-ante trade model	Perfect competition and multi-sectoral and multi-county analysis. Accounts for investment and capital accumulation, but not for dynamic growth effects (e.g. FDI spillovers). Focus on merchandise goods, while trade in services and GVC are not considered.	-2.2% (WTO)/-0.8% (FTA1)/+0.64% (FTA2)/ +1.5% (Best case)	WTO: Tariffs - 0.95% / Border Costs -1.2% / NTBs (good+services +FDIs) -0.61%/ EU budget +0.53%
UK Treasury (2016)	EEA FTA (e.g. Switzerland/Turkey/Canada)	WTO	Gravity model approach, + macroeconomic & NiGEM modeling for productivity and FDI impacts	Dynamic effect of FDI and productivity are considered. Welfare effects are included. Takes into account also of next stage of the Single Market	-3.8% (EEA) -6.2% (FTA) -7.5% (WTO) With next stage: -5.8% (EEA) -8.2% (FTA) -9.5% (WTO)	
OECD (2016)	Optimistic: Trade - 10%; inward FDI - 10%; net migr - 56thous; Business R&D -0.11% of GDP; regulation index - 0.4; mgmt. quality - 5% Central: Trade op. - 15%; inward FDI - 30%; net migr - 84thous; Business R&D -0.29% of GDP; Regulation -0.2; mgmt. quality -10%	Pessimistic: Trade op. -20%; inward FDI -45%; net migr - 116thous; Business R&D -0.48% of GDP; ETCR index (i.e. regulation) 0; decline mgmt. quality -20%	NiGEM macroeconomic modelling	Dynamic effect of FDI and productivity are considered	Optimistic - 2.7%; Central - 5.1%; Pessimistic - 7.7%	

ΠΙΝΑΚΑΣ 15.

	Agreement scenarios (e.g. EEA, WTO)		Type of model (ex-ante/ex-post; trade/ macroeconomics)		Total Long term Impact on GDP (by 2030)	Breakdown by type of impact
	Optimistic	Pessimistic	Type	Main assumptions		
Ottaviano et al. (2016) LSE	Norway/Switzerland Tariffs stay at zero + NTBs equal to ¼ of those faced by US exporters. Intra-EU barriers fall 20% in 10 years, but UK would not enjoy.	WTO MFN Tariffs + NTB equal to 2/3 of those faced by US exporters. Intra-EU barriers fall 40% in 10 years, but UK would not enjoy.	NQTM using gravity model. Ex-ante trade model.	Perfect competition and trade in intermediaries.	-0.12% to -0.29%	
Roja-Romagosa (2016), NL Central Planning Bureau	FTA after 10 years , Tariffs will return to zero, NTBs half-way of WTO option	WTO MFN Tariffs + increase of NTBs	CGE	Dynamic effect between trade volumes and productivity	-0.6% to -0.8% productivity -1.1% to -1.5%	Member States and Dutch economic sector
Aichele/Felbermayr (2015) IFO	Soft (Norway/Switz.): Trade Agreement with the EU where Tariffs stay at zero + NTBs + new trading costs due to withdraw from the EU.	Deep cut: No trade agreement. Tariffs equal to those applied to US exporters + higher NTBs Isolation UK: UK withdraw also from existing FTAs with third countries.	NQTM using gravity model. Ex-ante trade model.	Perfect competition and trade in intermediaries. No dynamic effects.	GDP per capita Soft: -0.1% (with NTMs); Deep cut: -0.24 to -0.36% (with NTMs); Isolation: -0.23% to -0.36% (with NTMs)	Member States

Booth et al. (2015) Open Europe	FTA2: FTA1 + UK chooses a unilateral free trade approach with RoW (+0.75%). The UK also pursue a deregulation agenda (+0.7%). Best case: FTA2+ extremely ambitious deregulation agenda	WTO: MFN Tariffs + new TBs. FTAs with 3rd countries remain in place. Fiscal contribution to the EU is safe. FTA1: Internal Market access for goods + moderate increase TBs for services and FDI. Only part of fiscal contribution to the EU is safe.	CGE ex-ante trade model	Perfect competition and multi-sectoral and multi-county analysis. Account for investment and capital accumulation, but not for dynamic growth effects (e.g. FDI spillovers). Focus on merchandise goods, while trade in services and GVC are not considered.	Relative to baseline -0.34% (WTO)/-- 0.12% (FTA1)/ 0.03% (FTA2)	
OECD (2016)	Financial mkts shocks similar magnitude financial crisis 2011-12; depreciation of the pound; reduction trade openness; reduction net migration		NiGEM macroeconomic modelling	Dynamic effect of FDI and productivity are considered	(Results for 2023) -0.8%	

1.8 Μεθοδολογίες Μοντέλων προσομοίωσης οικονομικών επιπτώσεων Brexit

The standard theoretical and applied model is the **Computable General Equilibrium (CGE) model**, in which for trade policy simulations trade openness is supposed to increase with the reduction of tariffs, or tariff-equivalent estimates for non-tariff barriers (and vice versa). These changes in openness have complex ripple effects throughout the economy, affecting trade and production structures through the changes in relative competitiveness. The standard model calculates new equilibrium situations, i.e. the aggregate result accumulated over the number of years required for all the impacts to work through (thus 2030 is frequently quoted time horizon in the cited studies). However, in CGE modelling, results heavily depend on the assumptions made, the structure of the model, and data used. Finally, beside the high complexity characterizing this model, CGE are 'comparative static' models, meaning that results derive from a comparison of the economy equilibrium today with the one achieved when the economic shock is absorbed. Hence, dynamic impacts on productivity and economic growth effects are not covered. Booth (Open Europe) and Roja-Romagosa (CPB) base their estimation on CGE model.

Gravity models assume that bilateral trade flows are increasing in relation to the size of the trade partner's economy and decreasing in relation to its geographic distance. In other words, the bigger and closer countries are, the larger their bilateral trade would be. Gravity models are thus used to assess how trade flows would be with or without free trade. However, in contrast to CGE models, gravity models cannot estimate the economic impact on other economic factors such as employment and welfare. Finally, gravity models have been found to underestimate the impact of FTAs on trade flows for two main reasons: 1) some FTAs specificities could have a negative impact on trade and, if not accounted for, results are biased, and 2) the causation of the relationship between FTAs and trade volumes is complicated by endogeneity or circular causation, in the sense that an increase in trade rise the likelihood of an FTAs, while at the same time, FTAs foster trade.

New Quantitative Trade Models (NQTM) are based on both gravity equations and basic assumptions of CGE models. The advantage of NQTM over CGE models is a much simpler construction of the model itself, requiring fewer and more straightforward equations than CGE models. This allows for a better understanding of the effect of each parameter taken into consideration. Trade elasticities calculated using gravity equations represent the second element characterizing NQTM. These models are able to estimate how changes in trade costs affect both trade flows and economic welfare. Finally, additional parameters can be included in estimation, such as multiple sectors and countries, or trade in intermediate products. Yet, as CGE models, NQTM models are static models meaning that results strongly depend on assumptions made and are unable to catch dynamic effects. Both Ottaviano (LSE) and Aichele, Felbermyr (IFO) applies NQTM in their estimation.

The National Institute Global Econometric Model (NiGEM) is a global macroeconomic model (with more than 40 countries) constructed upon a 'New-Keynesian' framework. In the NiGEM, economic agents are assumed to be forward-looking. They further allow for nominal rigidities that slow down adjustment processes arising from external shocks. Finally, NiGEM estimation are based on historical data, which differentiate it from normal Dynamic Stochastic General Equilibrium (DSGE) models. Through the use of real-world data, NiGEM can be used to carry out both policy analysis and forecasting.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

Η συμμετοχή των αναδυόμενων χωρών (BRICS) στην παγκόσμια οικονομία.

2.1 Γενικές πληροφορίες

Ο όρος BRIC παρουσιάστηκε για πρώτη φορά το Νοέμβριο του 2001 από το βρετανό οικονομολόγο Jim O' Neill σε μια μελέτη του για λογαριασμό της Goldman Sacks³. Ο βρετανός οικονομολόγος στη συγκεκριμένη μελέτη παρουσίαζε την πρωτοφανή ανάπτυξη των χωρών που συνέστησαν το ακρωνύμιο BRIC, της Βραζιλίας, της Ρωσίας, της Ινδίας και της Κίνας, σχολιάζοντας όμως το γεγονός ότι αποτελούν ένα σώμα, λειτουργώντας συλλογικά σε ό,τι αφορά τις οικονομικές τους πολιτικές, αλλά ακόμη και πολιτικού χαρακτήρα πολιτικές και ότι πρέπει να ιδωθούν σαν ένας οικονομικός αντίπαλος των ηγέτιδων παγκόσμιων δυνάμεων των ηνωμένων πολιτειών της Αμερικής και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με δεδομένο ότι στα τέλη του 2000 οι BRICs κατείχαν το 23,3% του παγκόσμιου ΑΕΠ, όπως επίσης και την πορεία που έδειχνε εκείνη την εποχή ότι επρόκειτο να έχει η οικονομία της Κίνας, καθώς και ότι οι προαναφερόμενες χώρες παρουσίαζαν τεράστιες διαφορές μεταξύ τους, ο βρετανός οικονομολόγος προέβλεπε ότι για τα επόμενα δέκα έτη το σύνολο του ΑΕΠ αυτών των χωρών θα ήταν τέτοιο που θα δημιουργούσε νέα δεδομένα στο παγκόσμιο οικονομικό γίγνεσθαι. Όταν πρωτοπαρουσιάστηκε η συγκεκριμένη μελέτη δεν έλαβε την ανάλογη προσοχή που της έπρεπε, εξαιτίας της τρέχουσας κοινωνικής – πολιτικής πραγματικότητας, και πιο συγκεκριμένα των γεγονότων της 11^{ης} Σεπτεμβρίου.

Η τράπεζα όμως συνέχισε να έχει την προσοχή της στραμμένη σε αυτές τις χώρες, και δύο χρόνια μετά σε μία άλλη μελέτη των Wilson και Purushothaman⁴ οι προβλέψεις της πρώτης μελέτης τονίζονταν ακόμη περισσότερο και μάλιστα αναφέρθηκε, ότι εάν ο ρυθμός ανάπτυξης των χωρών αυτών παρέμενε ως είχε μέχρι το έτος 2025, το σύνολο του ΑΕΠ των

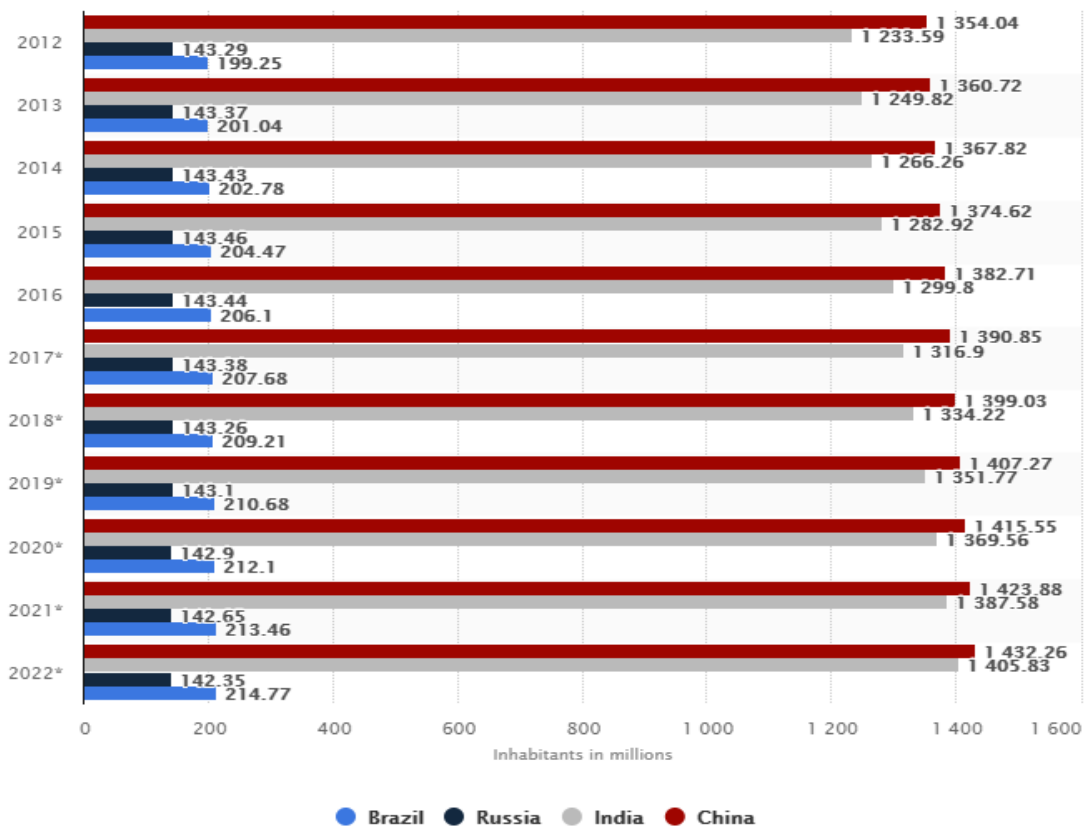
³ Jim O'Neill, Building Better Global Economic BRICs", Global Economics paper No 66, Goldman Sacks Economics Research, 30 November 2001.

⁴ Dominic Wilson, Roopa Purushothaman, Dreaming With BRICs: The Path to 2050, Global Economics Paper No: 99, Goldman Sacks Economics Research, 1st October 2003.

χωρών αυτών θα ήταν μεγαλύτερο από το μισό των μεγαλύτερων μέχρι εκείνη τη στιγμή χωρών. Σε βάθος χρόνου δε , το έτος 2050, θα είχαν καταφέρει να ξεπεράσουν το οικονομικό μέγεθος των G7, προβλέποντας επίσης ότι η σύνθεση των μεγαλύτερων οικονομιών μέχρι εκείνο το έτος θα είχε αλλάξει και από αυτές που υπήρχαν εκείνη τη στιγμή, το 2020 θα εξακολουθούσαν να είναι μόνο οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής και η Ιαπωνία. Στην ίδια μελέτη γινόταν ειδική αναφορά στην οικονομία της Κίνας, αναφέροντας ότι θα είχε καταφέρει να ξεπεράσει ακόμη και την αμερικανική έως το 2040 περίπου. Άλλα ενδιαφέροντα σημεία της μελέτης είναι αυτά που επικεντρώνονται στην ινδική οικονομία, λέγοντας ότι θα είχε καταφέρει να ξεπεράσει την Ιαπωνική οικονομία μέχρι το 2030 περίπου επίσης, ενώ η Ρωσική θα είχε για το ίδιο διάστημα καλύτερες επιδόσεις από αυτές της Γαλλίας , της Γερμανίας και της Βρετανίας. Αρκετά χρόνια αργότερα στην ομάδα των παραπάνω χωρών εντάχθηκε και η Νότια Αφρική. Πιο συγκεκριμένα οι προσπάθειες της Νότιας Αφρικής ξεκίνησαν το 2010, και η επίσημη διαδικασία για ένταξη έγινε το Αύγουστο του 2010. Επίσημα έγινε μέλος την 24 Δεκεμβρίου του 2010. Το 2011 πανηγυρικά πλέον ο πρόεδρος της Νότιας Αφρικής Jacob Zuma παραβρέθηκε σαν πλήρες μέλος στο συνέδριο του 2011 που έκαναν οι BRICS πλέον στην Sanya της Κίνας.

Σημείο ενδιαφέροντος για τις παραπάνω χώρες δεν είναι μόνο τα στοιχεία που αφορούν τις επιδόσεις των οικονομιών τους, αλλά και στοιχεία που έχουν να κάνουν με τον πληθυσμό και τη γεωπολιτική θέση.

Total population of the BRIC countries from 2010 to 2022 (in million inhabitants)

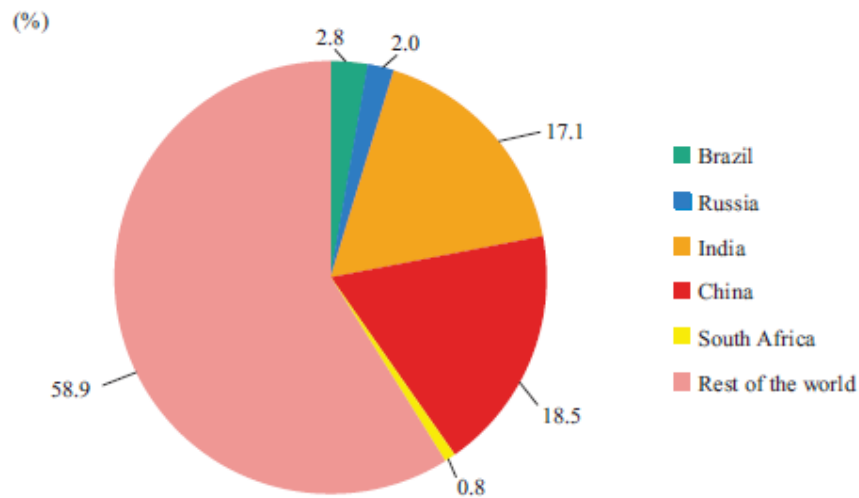
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 6

Πηγή: www.statista.com

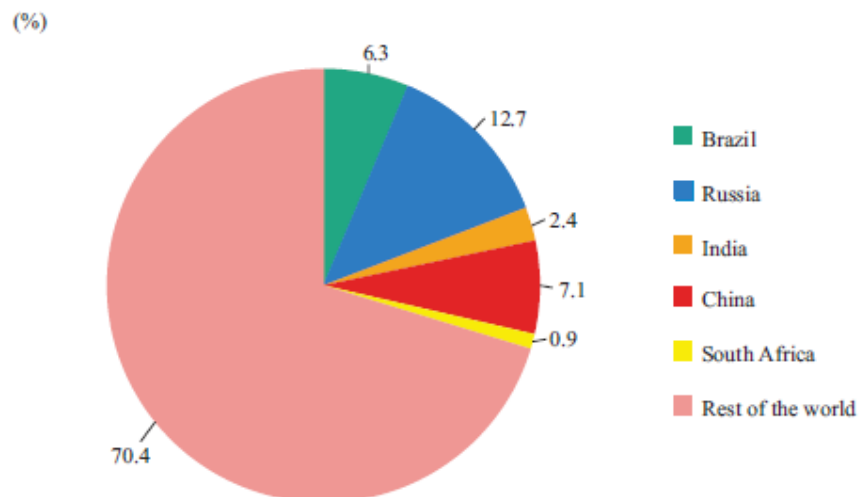
Όπως μπορεί κάποιος να διαπιστώσει από τα γραφήματα, τα νούμερα για τον πληθυσμό και την εξέλιξή τους είναι εντυπωσιακά. Το σύνολο του πληθυσμού των χωρών BRICS αποτελεί το 40% περίπου του παγκόσμιου πληθυσμού.

Η έκταση που καταλαμβάνουν οι χώρες BRICS είναι περίπου το ένα τρίτο της χερσαίας έκτασης του πλανήτη.

Graph 1.1 Share of the BRICS Countries in the World Population, 2016

Graph 1.2 Share of the BRICS Countries in the World Territory, 2016

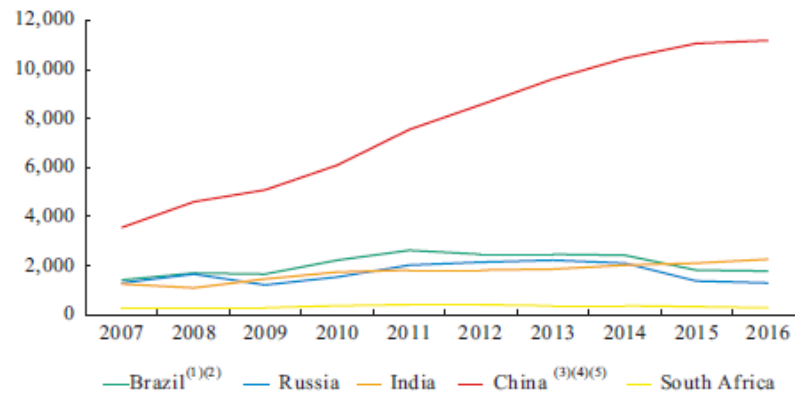

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7

Πηγή: BRIC Joint Statistical Publication, 2017

Graph 4.1 Gross Domestic Product

(current prices; billion US\$)

(1) Data for 2015 and 2016 are derived from quarterly GDP results.

(2) Data of 2015 and 2016 are preliminary estimation.

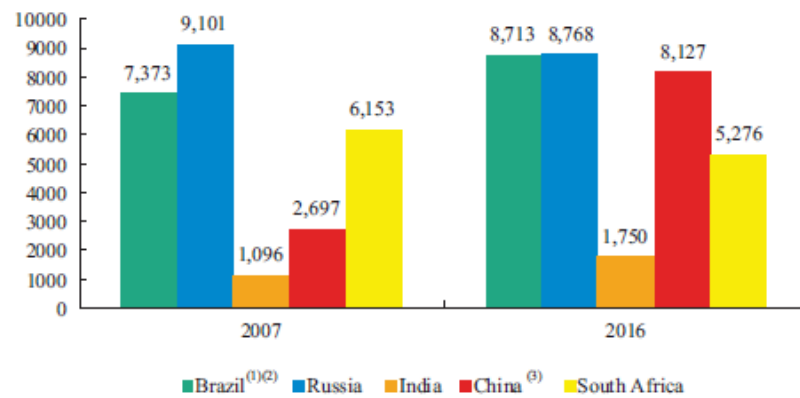
(3) Data for 2016 is preliminary.

(4) Data of GDP are calculated at producers' prices.

(5) In 2016, China move R&D from intermediate consumption to gross capital formation. This changes GDP by the same amount. Historical GDP data have since been revised.

Graph 4.2 Gross Domestic Product per Capita

(current prices; US\$)

(1) Data for 2016 are derived from quarterly GDP results.

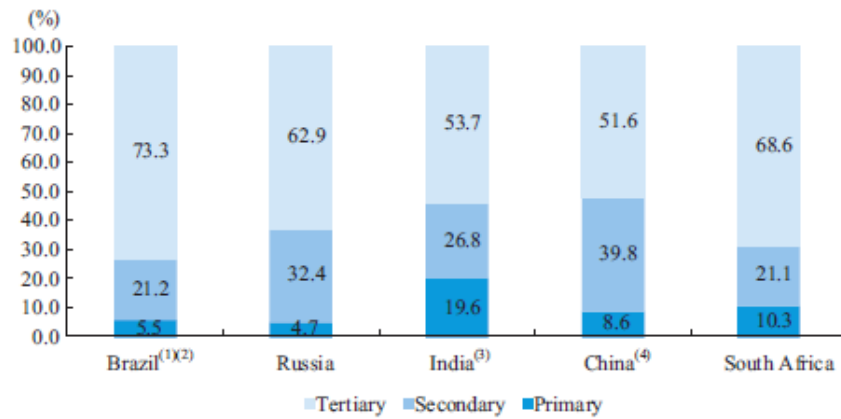
(2) Data of 2016 are preliminary estimation.

(3) Preliminary data for 2016.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 8

Πηγή: BRIC Joint Statistical Publication, 2017

Graph 4.3 Share of GDP in Different Sectors, 2016

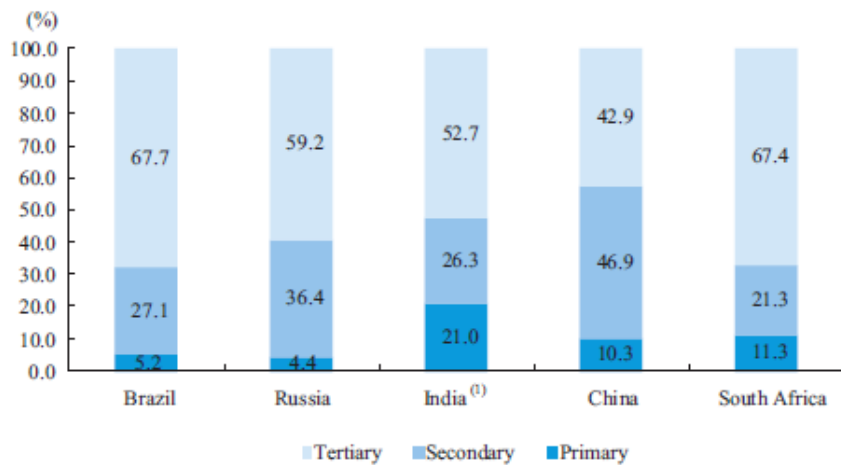
(1) Data for 2015 and 2016 are derived from quarterly GDP results.

(2) Data for 2015 and 2016 are preliminary estimation.

(3) The share in total GVA at basic prices has been given.

(4) Preliminary data.

Graph 4.4 Share of GDP in Different Sectors, 2007

(1) The share in total GVA at factor cost has been given.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 9

Πηγή: BRIC Joint Statistical Publication, 2017

2.2 Βραζιλία

Ξεκινώντας με δεδομένο τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία μέχρι και το 2015, μπορούμε να διαπιστώσουμε ότι οι εμπορικές σχέσεις της Ε.Ε. με την Βραζιλία είναι περιορισμένες. Η συνεργασία της Ε.Ε. με την Βραζιλία έχει επιστεγαστεί μέχρι τώρα με την υπογραφή των ακόλουθων συμφωνιών:

- EC-Brazil framework co-operation agreement (1992)
- EU-Mercosur Framework Cooperation Agreement (1995)
- Agreement for scientific and technological cooperation (2004)

Η πρώτη κοινή συνδιάσκεψη Ε.Ε. – Βραζιλίας έλαβε χώρα στην Λισαβόνα τον Ιούλιο του 2007, ενώ στη δεύτερη που έγινε το 2008, οι ηγέτες των χωρών αποφάσισαν να ενισχυθεί η συνεργασία τους σε αρκετές θεματικές όπως η ασφάλεια, το περιβάλλον, η οικονομία, η ανάπτυξη, η περιφερειακή συνεργασία, η έρευνα και η τεχνολογία. Ιδιαίτερη συνεργασία υπάρχει σε ό,τι αφορά την προστασία των δασών στον Αμαζόνιο.

Ενδεικτικά τώρα μπορούμε να αναφέρουμε ότι την περίοδο 2000 – 2006 από την Ε.Ε. διατέθηκαν 64 εκ. ευρώ για ενίσχυση θεμάτων σχετικά με το περιβάλλον, την κοινωνία και την οικονομία.

Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη σημασία στις εμπορικές σχέσεις που υπάρχουν ανάμεσα στην Βραζιλία και την Πορτογαλία, εξαιτίας του γεγονότος ότι η πρώτη αποτελούσε αποικία της δεύτερης.

Εμπόριο ΕΕ-28 με τη Βραζιλία (ΠΙΝΑΚΑΣ 16)

	Εμπορικό ισοζύγιο (εκ. Ευρώ)	Εξαγωγές (εκ. Ευρώ)	Μερίδιο εξαγωγών προς τη Βραζιλία (%)	Εισαγωγές (εκ. Ευρώ)	Μερίδιο εισαγωγών από τη Βραζιλία (%)
2002	-2.714	15.739	1,8	18.453	2,0
2004	-7.647	14.166	1,5	21.814	2,1
2006	-9.605	17.696	1,5	27.302	2,0
2008	-9.722	26.307	2,0	36.029	2,3
2010	-1.878	31.478	2,3	33.356	2,2
2011	-3.322	35.774	2,3	39.096	2,3
2012	2.254	39.682	2,4	37.427	2,1
2013	6.780	39.884	2,3	33.104	2,0
2014	5.796	36.925	2,2	31.129	1,9

Πηγή: Eurostat, 2015.

2.3 Ρωσία

Τόσο οι πολιτικές σχέσεις όσο και η οικονομική συνεργασία την Ε.Ε. με τη Ρωσία επηρεάζονται από μια σειρά παραγόντων που δημιουργούν προβλήματα. Ιδιαίτερα η επέκταση της Ε.Ε και του NATO προς τα ανατολικά από τη μία, και από την άλλη η πολιτική ανατολικής γειτονίας της Ε.Ε. (ENP) απέναντι στην Κοινοπολιτεία Ανεξάρτητων Κρατών (CIS ή ΚΑΚ), είναι δύο παράγοντες που δημιουργούν εντάσεις στις σχέσεις της Ε.Ε. με την Ρωσία. Σε κάθε περίπτωση η Ρωσία αντιλαμβάνεται τις πολιτικές της Ε.Ε. σαν απειλή σχετικά με την σφαίρα επιρροής της.

Παρόλα αυτά, την ίδια στιγμή είναι σε εξέλιξη αρκετά προγράμματα ενσωμάτωσης που αφορούν χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης και τώρα μέλη της Κοινοπολιτείας Ανεξάρτητων Χωρών, εκτός από τις χώρες τις Βαλτικής, οι οποίες έγιναν μέλη της Ένωσης το 2004.

Μία συνθήκη ανάμεσα στην Ε.Ε. και την Ρωσία στην οποία πρέπει να σταθούμε, είναι η «Σύμβαση Εταιρικής Σχέσης και Συνεργασίας», που υπογράφηκε στην Κέρκυρα το Δεκέμβριο του 1994 και αφορούσε τις διμερείς σχέσεις της Ε.Ε. με τη Ρωσία. Άρχισε να ισχύει το 1997, και η αρχική της διάρκεια ήταν δέκα χρόνια, ενώ θα ανανεωνόταν ετήσια αμέσως μετά τη δεκαετία. Η συνθήκη αφορούσε ζητήματα ειρήνης και ασφάλειας, εμπορικά ζητήματα, ζητήματα δικαιοσύνης και εσωτερικών υποθέσεων, ζητήματα επιστήμης, ενέργειας, τεχνολογίας, περιβάλλοντος, μεταφορών, εκπαίδευσης. Αξίζει να αναφέρουμε ότι από το 2010 ισχύει η «Εταιρική Σχέση για τον Εκσυγχρονισμό». Περιεχόμενο της συνθήκης αποτελούσαν όλα τα παραπάνω ζητήματα. Οι εμπορικές σχέσεις της Ε.Ε. με την Ρωσία υπόκεινται στη ρήτρα Most Favored Nation του διεθνούς εμπορίου, η οποία αφορά προνομιακή μεταχείριση. Έτσι και αλλιώς προϊόντα που εισάγονται από τη Ρωσία στην Ε.Ε. βρίσκονται κάτω από το Γενικό Σύστημα Προτιμησιακής Μεταχείρισης⁵ της Ε.Ε.. Σε αυτή τη συμφωνία προβλέπονται είτε μειωμένοι δασμοί είτε ακόμη και μηδενικοί στις εισαγωγές.

⁵ EU General System of Preferences

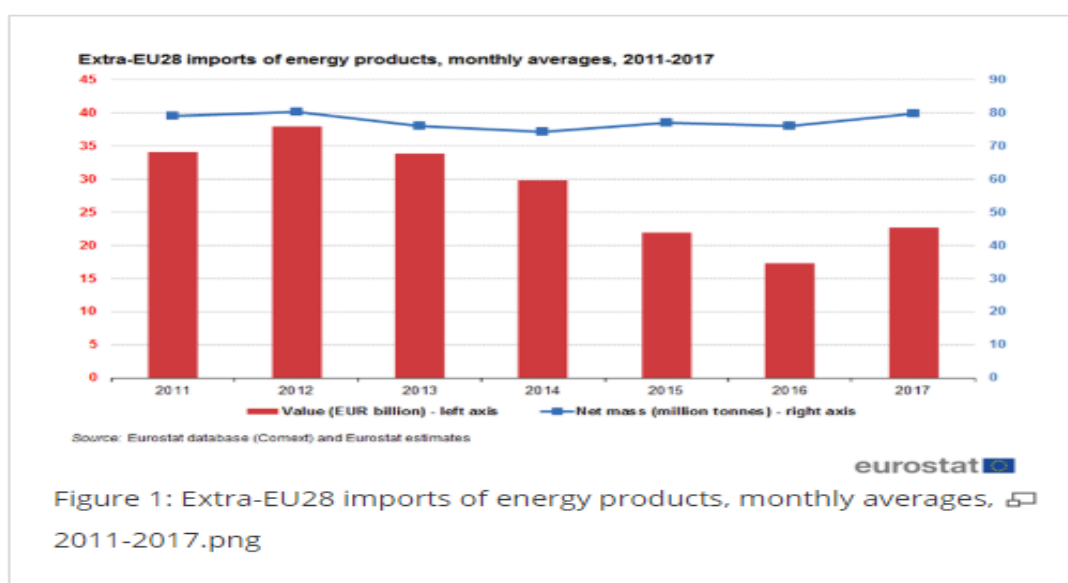
Εμπόριο ΕΕ-28 με τη Ρωσία (ΠΙΝΑΚΑΣ 17)

	Εμπορικό ισοζύγιο (εκ. Ευρώ)	Εξαγωγές (εκ. Ευρώ)	Μερίδιο εξαγωγών προς τη Ρωσία (%)	Εισαγωγές (εκ. Ευρώ)	Μερίδιο εισαγωγών από τη Ρωσία (%)
2002	-30.740	34.509	3,9	85.713	7,0
2004	-38.798	46.123	4,9	100.279	8,3
2006	-70.292	72.399	6,3	140.980	10,5
2008	-75.476	104.970	8,0	166.754	11,4
2010	-75.767	86.308	6,4	148.198	10,6
2011	-92.740	108.587	7,0	149.529	11,6
2012	-91.677	123.442	7,3	173.282	12,0
2013	-87.516	119.451	6,9	166.316	12,3
2014	-78.512	103.296	6,1	160.735	10,8

Πηγή: Eurostat, 2015.

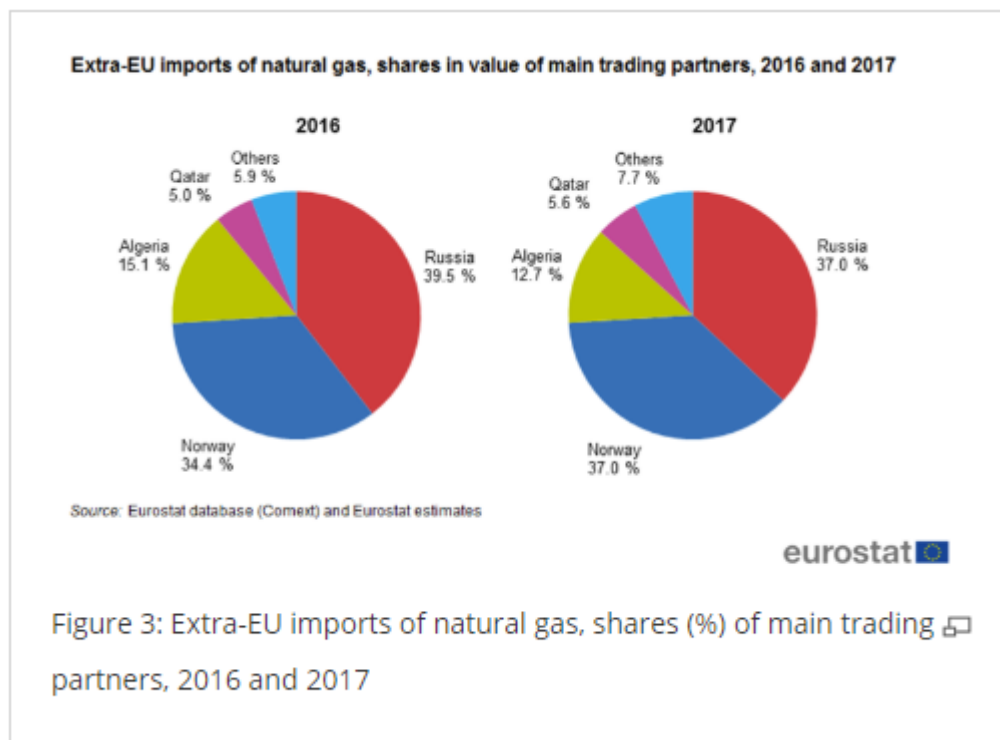
2.4 Ε.Ε. – Ρωσία – Ενέργεια

Είναι γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει πρόβλημα με τους ενεργειακούς πόρους, και αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να δημιουργούνται σχέσεις εξάρτησης ανάμεσα στην Ένωση και σε χώρες που μπορούν να παρέχουν αυτούς τους πόρους. Το πρόβλημα γίνεται ακόμη πιο σύνθετο από τη στιγμή που οι πλούσιες σε ενεργειακούς πόρους χώρες χαρακτηρίζονται από ασταθή περιβάλλοντα. Η Ευρωπαϊκή Ένωση καλύπτει τις ενεργειακές της ανάγκες από εισαγωγές που κάνει από τη Νορβηγία, Μέση Ανατολή, την Αφρική, τη Ρωσία, καθώς και από χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης.

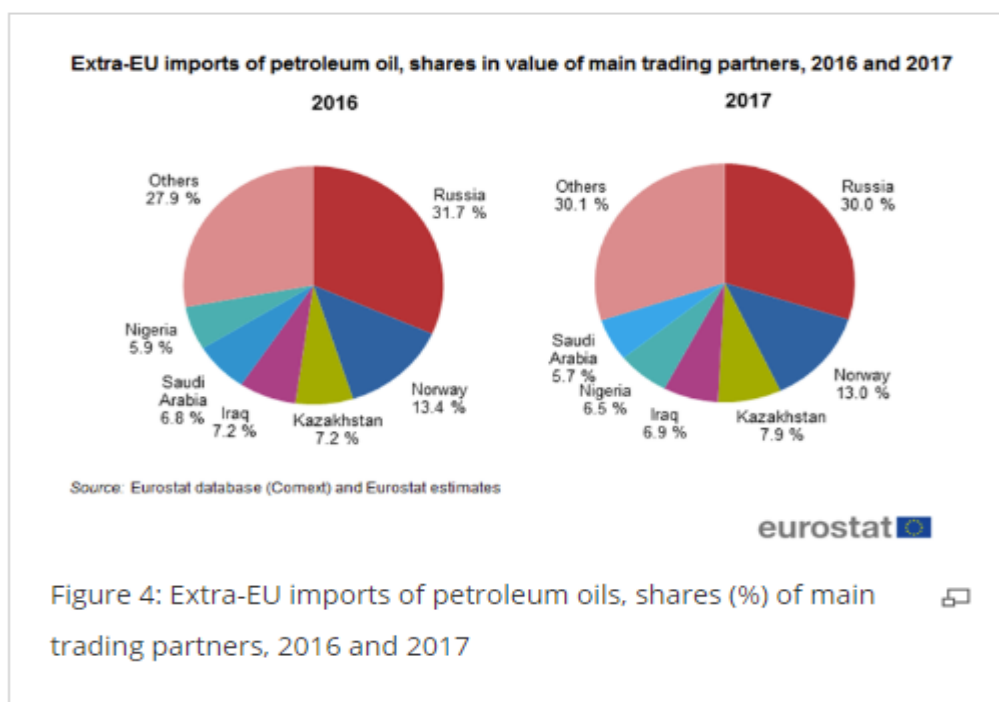

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 10

Η σχέση πετρελαίου και φυσικού αερίου είναι ανταγωνιστική. Σε κάθε περίπτωση όμως ανάμεσα στις δύο πηγές ενέργειας υπάρχει η διαφορά ότι η μεταφορά του φυσικού αερίου προϋποθέτει ότι πριν θα έχει υγροποιηθεί, και άρα αυτό από μόνο του σημαίνει ότι έχει υψηλότερο κόστος. Επίσης η μεταφορά απαιτεί αγωγούς, κάτι το οποίο είναι επίσης ένας περιορισμός.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 11

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 12

Η πρώτη συμφωνία ανάμεσα στην Ε.Ε. και τη Ρωσία σχετικά με την ενέργεια υπογράφηκε το 1991, παράλληλα με την υιοθέτηση του Ευρωπαϊκού Χάρτη της Ενέργειας. Λίγα χρόνια αργότερα το 1994, έχουμε την υπογραφή της Συνθήκης για το Χάρτη της Ενέργειας, που αφορά ένα δεσμευτικό νομικό πλαίσιο συνεργασίας. Την παραπάνω συνθήκη που περιλαμβάνει νομικές συνέπειες και είναι επίσης δεσμευτική, η Ρωσία δεν την έχει υπογράψει, παρόλα αυτά ουσιαστικά την εφαρμόζει. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που έλαβε χώρα στις 19 & 20 Ιουνίου του 2009, αποφάσισε να ζητήσει εγγυήσεις τόσο από τη Ρωσία όσο και από την Ουκρανία για την ασφαλή και απρόσκοπτη μεταφορά του φυσικού αερίου αφενός, αλλά και να γίνουν οι κατάλληλες ενέργειες έτσι ώστε να δημιουργηθεί ο South Stream αφετέρου.

Το σύνολο των κρατών μελών της Ε.Ε. σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία (2017) έχουν εισάγει πετρέλαιο και φυσικό αέριο από την Ρωσία. Για τέσσερα κράτη μέλη, την Εσθονία, την Πολωνία, την Σλοβακία και τη Φινλανδία περισσότερο από το 75% των εισαγωγών τους σε πετρέλαιο είχε ως πηγή την Ρωσία. Για δέκα κράτη μέλη, τη Βουλγαρία, την Τσεχία, την Εσθονία, τη Λετονία, την Αυστρία, την Πολωνία, τη Ρουμανία, τη Σλοβενία, τη Σλοβακία και τη Φινλανδία, περισσότερο από 75% των εισαγωγών τους για

φυσικό αέριο επίσης προήλθε από τη Ρωσία. Το ποσοστό αυτό οφείλεται κατά κύριο λόγο στο γεγονός ότι οι χώρες αυτές βρίσκονται πολύ κοντά γεωγραφικά με τη Ρωσία. Σε ό,τι αφορά την εξάρτηση της Ε.Ε. από τη Ρωσία αξίζει να γίνει αναφορά στα παρακάτω νούμερα. Ειδικότερα για το φυσικό αέριο και για τους μεγαλύτερους εισαγωγείς φυσικού αερίου, αυτοί ήταν η Γερμανία περισσότερο από το 20% του συνόλου των εισαγωγών της Ε.Ε., και στη συνέχεια η Ιταλία, η Ισπανία και το Ηνωμένο Βασίλειο, με ποσοστό από 10% έως 20%. Για αυτές τώρα, η Γερμανία εισάγει από τη Ρωσία ένα ποσοστό ανάμεσα σε 50 – 75% των αναγκών της από τη Ρωσία. Η Ιταλία και η Ολλανδία ένα ποσοστό ανάμεσα στο 25-50%, και λιγότερο από 25% για την Ισπανία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Οι μεγαλύτεροι εισαγωγείς σχετικά με το πετρέλαιο τώρα, είναι η Γερμανία, η Ισπανία, η Γαλλία, η Ιταλία και η Ολλανδία, καθώς έχουν ένα ποσοστό ανάμεσα στο 10-20% επί του συνόλου των εισαγωγών της Ε.Ε., και το Ηνωμένο Βασίλειο με ένα ποσοστό από 5-10% επί του συνόλου. Η Ισπανία, η Γαλλία, η Ιταλία και το Ηνωμένο Βασίλειο έκαναν εισαγωγές σε πετρέλαιο από την Ρωσία σε ένα ποσοστό λιγότερο του 25%, ενώ η Ολλανδία και η Γερμανία σε ένα ποσοστό από 25-50%⁶.

2.5 Ινδία

Σε λίγα χρόνια η Ινδία θα ξεπεράσει την Κίνα σε ό,τι αφορά τον πληθυσμό, και θα γίνει η πολυπληθέστερη χώρα στον κόσμο. Εξετάζοντας το μέγεθος της οικονομίας της, υπολογίζεται ότι το 2020 θα αποτελεί το 3,7% του παγκόσμιου Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος. Η Ινδία ήταν μια χώρα που χρησιμοποιούσε σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό μέσα εμπορικής πολιτικής με σκοπό τον προστατευτισμό. Μετά τη δεκαετία του 1990 και την επέμβαση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, η Ινδία χαλάρωσε τα μέτρα αυτά σε αρκετούς τομείς. Χαρακτηριστικά μπορούμε να πούμε ότι σε βιομηχανικά προϊόντα οι δασμοί κατά μέσο όρο ήταν 60%, ενώ στους υπόλοιπους τομείς κατά μέσο όρο στο 30%. Η μείωση των δασμών που ακολούθησε, οδήγησε στην αύξηση των όγκων του εμπορίου κατά πολύ μεγάλο βαθμό, από το 1990 έως το 2010. Παρόλα αυτά, σε αρκετούς τομείς οι υψηλοί δασμοί

⁶ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/EU_imports_of_energy_products_-_recent_developments#undefined

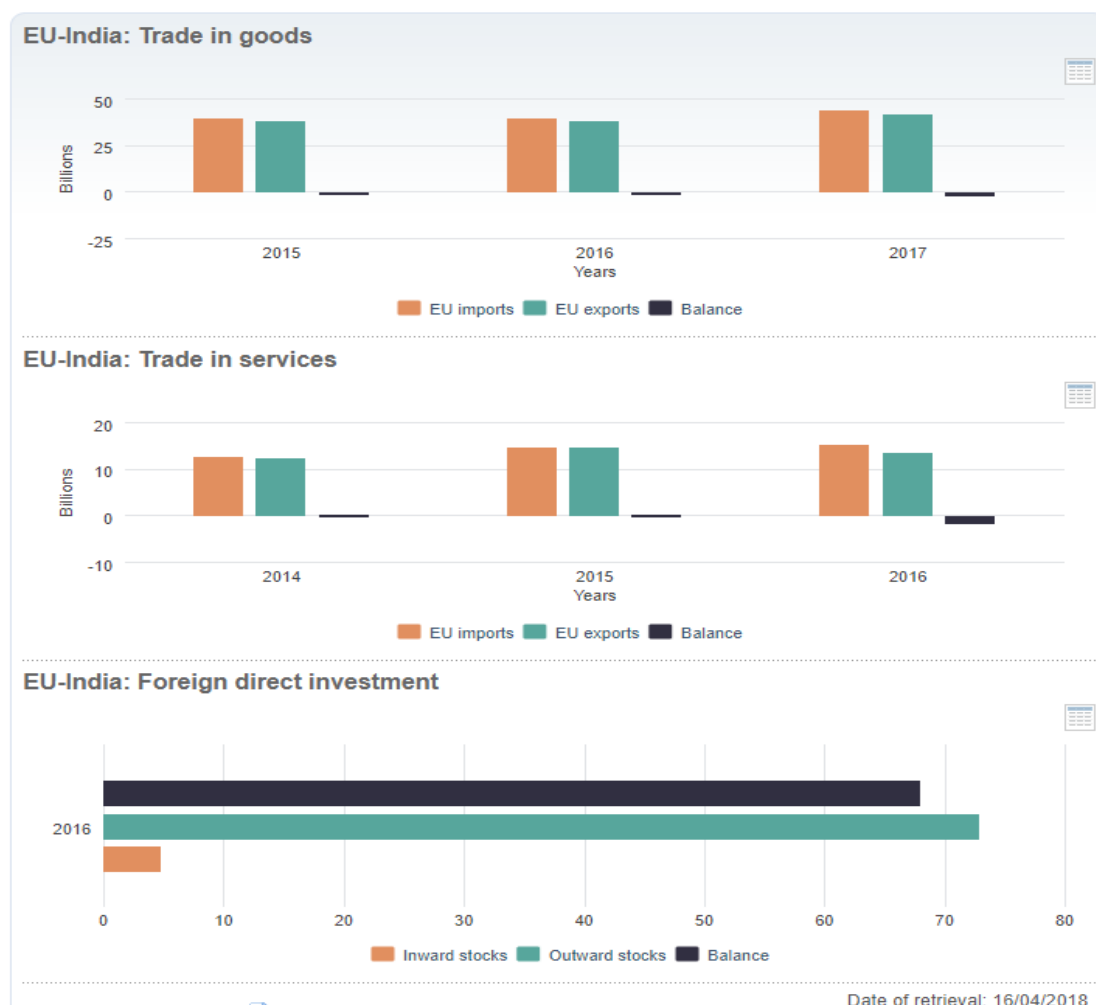
παραμένουν, όπως για παράδειγμα στα αγροτικά προϊόντα και σε συγκεκριμένα βιομηχανικά.

Η συμφωνία που υπογράφηκε το 1994 ανάμεσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ινδία παρέχει το νομοθετικό πλαίσιο για τις σχέσεις ανάμεσά τους. Από το 2000 και έπειτα γίνονται τακτικά συνέδρια, που έχουν σαν σκοπό να προωθήσουν την πολιτική, οικονομική και κλαδική συνεργασία, όπως αυτή υπογραμμίστηκε από την στρατηγική συνεργασία Ευρωπαϊκής Ένωσης και Ινδίας το 2004 ⁷.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί τον μεγαλύτερο εμπορικό εταίρο της Ινδίας, μετρώντας ένα ποσοστό 13,2% του συνολικού της εμπορίου. Ένα ποσοστό που είναι μεγαλύτερο και από την Κίνα (11,6%), και τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής (9,6%). Από την άλλη, η Ινδία για την Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ο ένατος μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος, με την αξία των εξαγωγών το 2017 να είναι 41,7 δις.

⁷ <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/regions>

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 13

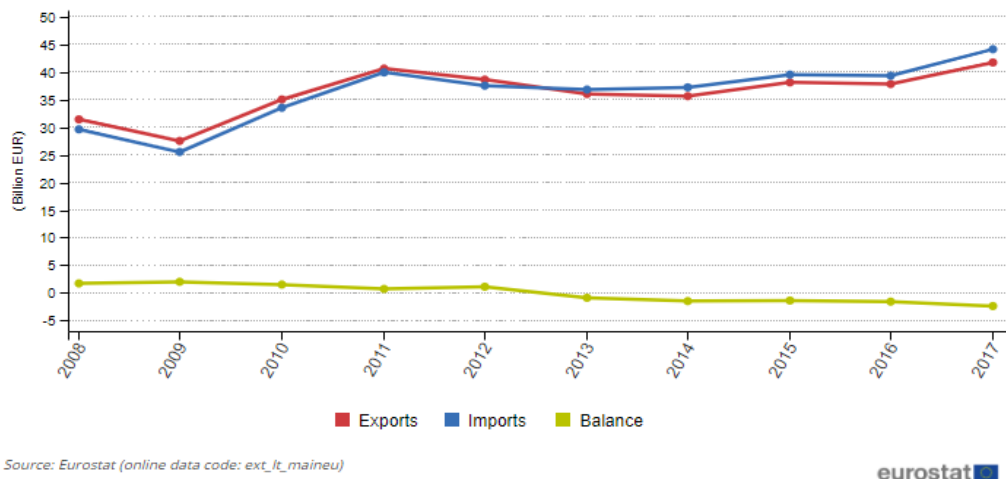

Η συνολική αξία του εμπορίου ανάμεσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ινδία το 2017 ήταν 85,8 δις. Οι κυριότερες εξαγωγές της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Ινδία περιλαμβάνουν μηχανολογικό εξοπλισμό 37%, πολύτιμους λίθους 16,8%, χημικά προϊόντα 10,4%. Οι κυριότερες εισαγωγές της Ευρωπαϊκής Ένωσης περιλαμβάνουν υφάσματα και ρουχισμό 17,8%, χημικά 14,1% και μηχανολογικό εξοπλισμό 15,2%. Το διμερές εμπόριο των υπηρεσιών έχει σχεδόν τριπλασιαστεί την περασμένη δεκαετία, μεγαλώνοντας την αξία από 10,5 δις το 2005 σε 28,8 δις το 2016. Το 2016, οι εξαγωγές υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης είχαν αξία 13,5 δις (ICT, μεταφορές και ταξίδια), ενώ οι εισαγωγές υπηρεσιών ήταν αξίας 15,3 δις (επιχειρηματικές υπηρεσίες, ICT, και ταξίδια).

Συνολικά, η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος επενδυτής στην Ινδία, με συνολικές άμεσες ξένες επενδύσεις αξίας 70 δις από τον Απρίλιο του

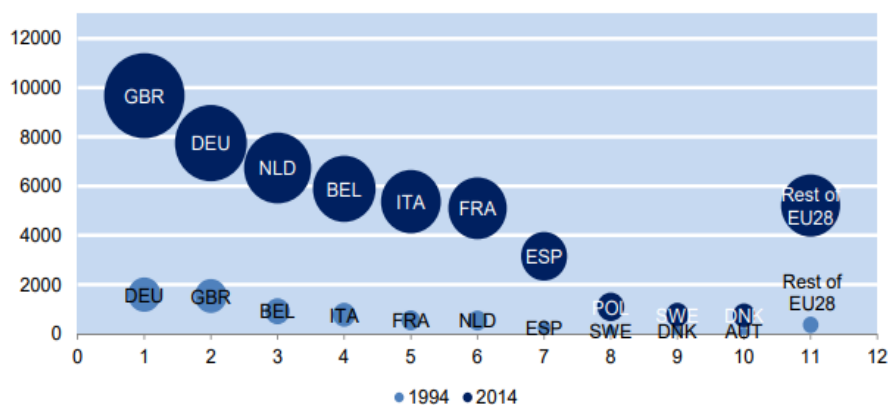
2000 έως το Μάρτιο του 2017 ⁸. Αντιστρόφως, η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ο τρίτος μεγαλύτερος αποδέκτης άμεσων ξένων επενδύσεων από την Ινδία, μετά τη Σιγκαπούρη και την Μαυριτανία.

Imports, exports and trade balance in goods between the EU and India, 2008-2017

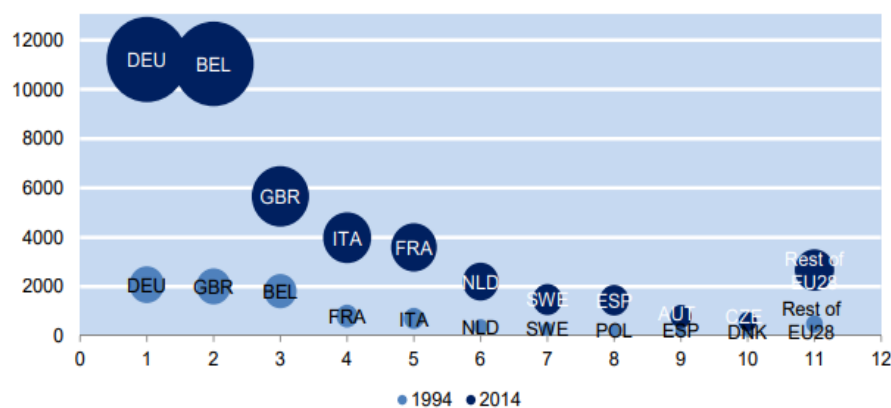

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 14

⁸ <http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php>

(a) By export volume (in USD mn.)

(b) By import volume (in USD mn.)

Source: IMF DoTS. Note: The data refers to the EU28. Data is missing for Luxembourg in 1994.

ΠΙΝΑΚΑΣ 18.

2.6 Κίνα

Η πρώτη βασικό χαρακτηριστικό της Κίνας είναι ότι αποτελεί την χώρα με τον μεγαλύτερο πληθυσμό στον πλανήτη, 1,3 δισεκατομμύρια άνθρωποι. Η Κίνα είναι μία από τις χώρες που έχουν πυρηνικό οπλοστάσιο και πολύ ισχυρό στρατό.

Η τεράστια αλλαγή στην Κίνα ξεκίνησε ουσιαστικά από το 2010.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 15

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 16

Στην άνοδο της οικονομίας της Κίνας μεγάλο ρόλο έπαιξαν οι εξελίξεις στην αμερικανική και την ευρωπαϊκή ήπειρο με αφορμή την χρηματοοικονομική κρίση του 2008. Με βάση το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν για το 2017, η Κίνα ήταν η τρίτη μεγαλύτερη οικονομία στον κόσμο πίσω από την οικονομία των Ηνωμένων Πολιτειών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης ⁹.

⁹ tradeeconomics.org/worldbank

GDP

World	Europe	America	Asia	Africa	Australia	G20
Country	Last					
United States	19390.60	Dec/17	USD Billion	Yearly		
European Union	17277.70	Dec/17	USD Billion	Yearly		
Euro Area	12589.50	Dec/17	USD Billion	Yearly		
China	12237.70	Dec/17	USD Billion	Yearly		
Japan	4872.14	Dec/17	USD Billion	Yearly		
Germany	3677.44	Dec/17	USD Billion	Yearly		
United Kingdom	2622.43	Dec/17	USD Billion	Yearly		
India	2597.49	Dec/17	USD Billion	Yearly		
France	2582.50	Dec/17	USD Billion	Yearly		
Brazil	2055.51	Dec/17	USD Billion	Yearly		

ΠΙΝΑΚΑΣ 19

Πηγή: tradeeconomics.org/world-bank

Εάν εστιάσουμε στο ρυθμό ανάπτυξης της Κινεζικής οικονομίας για ένα διάστημα μεγαλύτερο των 30 ετών, αυτός ήταν μεγαλύτερος από τους αναμενόμενους μέσους όρους. Στη ραγδαία ανάπτυξη της κινεζικής οικονομίας, ρόλο διαδραμάτισε η συμμετοχή της στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου. Μία διαδικασία καθόλου απλή. Οι συζητήσεις για την ένταξη της Κίνας ξεκίνησαν το 1986 και ολοκληρώθηκαν στις 11 Δεκεμβρίου του 2001. Πρέπει να σημειώσουμε ότι το Χονγκ Κονγκ είχε γίνει μέλος του οργανισμού από το 1997. Η είσοδος της Κίνας στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου την ανάγκασε να προσαρμόσει κανονισμούς και νομοθεσίες. Η πολιτική του ελεύθερου εμπορίου έχει υιοθετηθεί από την Κίνα τα τελευταία χρόνια, και αυτό την έχει βοηθήσει να εισχωρήσει σε πάρα πολλές οικονομίες σε παγκόσμιο επίπεδο. Μετά την προσχώρηση στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου η Κίνα το 2004 αποφάσισε να γίνει μέλος και στην συμφωνία ASEAN¹⁰- Ένωση κρατών της Νοτιοανατολικής Ασίας.

¹⁰Τα κράτη μέλη της ASEAN είναι το Σουλτανάτο του Μπρουνέι, η Καμπότζη, η Ινδονησία, η Λαϊκή Δημοκρατία του Λάος, η Μαλαισία, το Μιανμάρ/Βιρμανία, οι Φιλιππίνες, η Σιγκαπούρη, η Ταϊλάνδη και το Βιετνάμ.

2.7 Ε.Ε – Κίνα

Οι σχέσεις της Ε.Ε. , με την μορφή που είχε τότε, ξεκινούν με την Κίνα από το 1975. Στην αρχή σε επίπεδο συζητήσεων και στη συνέχεια, αρκετά χρόνια αργότερα το 1985, με την υπογραφή συμφωνίας εμπορικής και οικονομικής συνεργασίας, μεταξύ της Ε.Ο.Κ (Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας) και της Κίνας. Οι σχέσεις της Ε.Ε. και της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας με αφορμή τα γεγονότα της πλατείας Tienanmen¹¹ διαταράχθηκαν, και σε ένα μεγάλο βαθμό προγράμματα συνεργασίας που είχαν ξεκινήσει, σταμάτησαν δυνάμει των παραπάνω γεγονότων. Το 1983 μπορούμε να πούμε ότι επίσημα ξεκίνησαν οι διπλωματικές σχέσεις της Ε.Ε με την Κίνα, και λίγα χρόνια μετά το 1988, άνοιξε το πρώτο γραφείο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο Πεκίνο. Τη δεκαετία του 1990 ξεκίνησε ο λεγόμενος Σινοευρωπαϊκός διάλογος και στα τέλη της δεκαετίας, έγινε στο Λονδίνο η πρώτη Σινοευρωπαϊκή σύνοδος.

Σήμερα, η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Κίνα είναι οι μεγαλύτεροι εμπορικοί εταίροι στον κόσμο. Η Κίνα αποτελεί για την Ευρωπαϊκή Ένωση τον δεύτερο μεγαλύτερο εμπορικό εταίρο, με πρώτο τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Σε κάθε περίπτωση η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει σαν πρόθεση να ενισχύσει ακόμη περισσότερο τους δεσμούς της με την Κίνα, θέτοντας όμως σαν προϋπόθεση η Κίνα να σεβαστεί τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη συμμετοχή της στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου αφενός μεν, αλλά και όλα τα θέματα που αφορούν τα θέματα του σεβασμού των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας αφετέρου. Το 2013, η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Κίνα ξεκίνησαν μια σειρά συζητήσεων που αφορούν την υπογραφή μια συμφωνίας σχετικά με τις επενδύσεις.

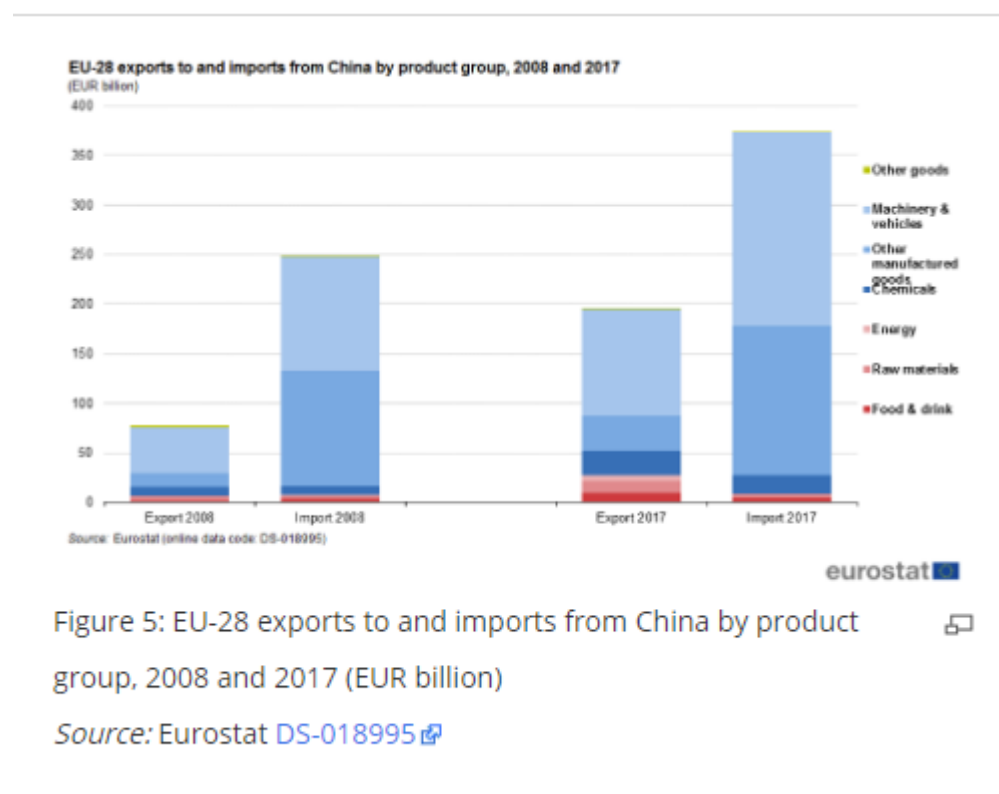
Για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η Κίνα αποτελεί την μεγαλύτερη πηγή εισαγωγών, ενώ την ίδια στιγμή είναι η δεύτερη μεγαλύτερη αγορά ειδικά για τις εξαγωγές της. Ο ημερήσιος εμπορικός τζίρος ανάμεσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την Κίνα είναι 1 δισεκατομμύριο ευρώ. Η Ευρωπαϊκή Ένωση εξάγει στην Κίνα μηχανήματα και εξοπλισμό, αυτοκίνητα, αεροσκάφη και χημικά.

¹¹ Η εξέγερση του 1989 στην πλατεία Τιενανμέν, <https://www.naftemporiki.gr/slideshows/816300/i-eksegersi-tou-1989-stin-plateia-tienanmen/all>

Την ίδια στιγμή εισάγει από την Κίνα, βιομηχανικά και καταναλωτικά αγαθά, μηχανήματα και εξοπλισμό, προϊόντα υπόδησης και ένδυσης.

Το εμπόριο υπηρεσιών αποτελεί περισσότερο από 10% του συνολικού εμπορίου των αγαθών ανάμεσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την Κίνα, και πιο συγκεκριμένα οι εξαγωγές υπηρεσιών αποτελούν το 19% του συνόλου των συνολικών εξαγωγών για αγαθά.

Το 2016, η Κίνα ήταν η χώρα με τις περισσότερες εξαγωγές αγαθών στον κόσμο, κατέχοντας ένα μερίδιο 17% επί των παγκόσμιων εξαγωγών. Την ίδια στιγμή είναι ο τρίτος μεγαλύτερος εισαγωγέας, κατέχοντας ένα μερίδιο 12% επί των παγκόσμιων εισαγωγών. Το ισοζύγιο αγαθών ανάμεσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την Κίνα είναι ελλειμματικό για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

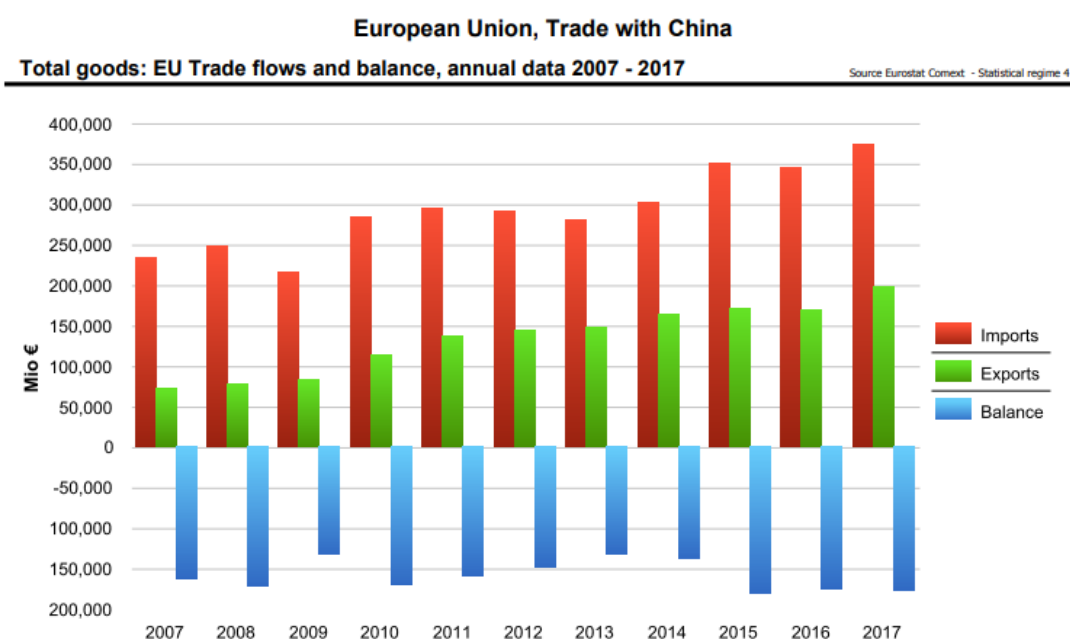
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 17

Τα μεταποιημένα προϊόντα είναι αυτά που κυριαρχούν τόσο στις εισαγωγές όσο και στις εξαγωγές ανάμεσα στους δύο. Πιο συγκεκριμένα, τα

μεταποιημένα προϊόντα αποτελούν το 85% των εξαγωγών και το 97% των εισαγωγών.

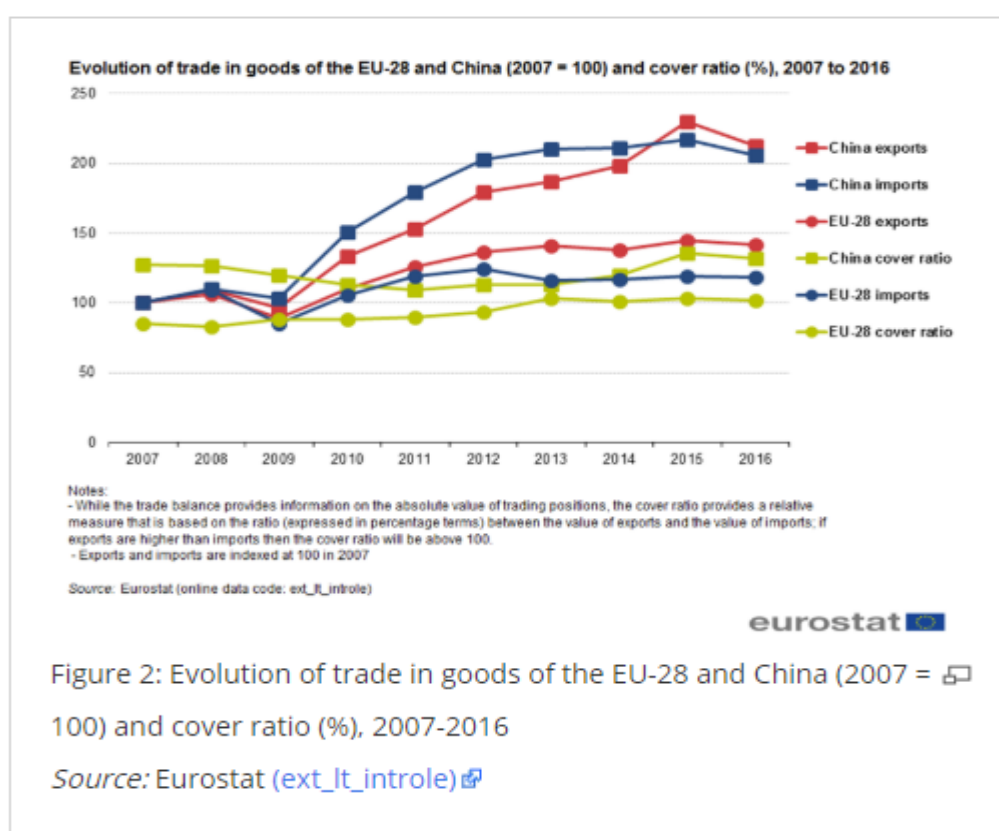

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 18

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 19

Ανάμεσα στα κράτη μέλη της Ε.Ε., η Ολλανδία είναι ο μεγαλύτερος εισαγωγέας αγαθών, ενώ η Γερμανία είναι ο μεγαλύτερος εξαγωγέας αγαθών.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 20

Όπως φαίνεται και από το παραπάνω διάγραμμα, υπάρχει μεγάλη διαφορά στην εξέλιξη που είχαν τόσο οι εξαγωγές όσο και οι εισαγωγές ανάμεσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την Κίνα μέσα στο χρόνο. Η εξέλιξη για την Κίνα σχετικά με τις εξαγωγές ανάμεσα στα έτη 2009 – 2015 είναι ραγδαία, και μάλιστα σε σχέση με το 2007 υπάρχει μια θετική διαφορά 130%. Στο διάγραμμα σαν cover ratio που αναφέρεται το πηλίκο εξαγωγών / εισαγωγών, μπορούμε πολύ εύκολα να καταλάβουμε ότι είναι πλεονασματικό για την Κίνα, παρουσιάζοντας αυξομειώσεις μέσα στο χρόνο.

Πέρα από το εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών, στις σχέσεις ανάμεσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την Κίνα δίνεται μεγάλη βαρύτητα στο κομμάτι των επενδύσεων. Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, οι συζητήσεις για την υπογραφή μιας συμφωνίας για τις επενδύσεις έχουν ξεκινήσει από το 2013. Οι επενδύσεις έχουν πρωτεύοντα ρόλο στην καινούργια ατζέντα της Ε.Ε. αναφορικά με τη συνεργασία της με την Κίνα, με ορίζοντα το 2020. Οι διαπραγματεύσεις έχουν σαν στόχο¹²:

- Να βελτιώσουν το επενδυτικό περιβάλλον τόσο για τους ευρωπαίους όσο και για τους Κινέζους επενδυτές, δημιουργώντας δικαιώματα για τους επενδυτές και εξασφαλίζοντας τη μη διάκριση.
- Να ενισχύσουν τη διαφάνεια, και τις διαδικασίες αδειοδότησης.
- Να παρασχεθεί ένα υψηλό και ισορροπημένο περιβάλλον προστασίας για τους επενδυτές και τις επενδύσεις.
- Να κατοχυρώσουν κανόνες που σχετίζονται με περιβαλλοντικά και εργασιακά θέματα και αφορούν τις ξένες επενδύσεις.

Σε παγκόσμιο επίπεδο και εξαιτίας των μεγάλων εμπορικών πλεονασμάτων, γίνεται προσπάθεια προσέλκυσης κινεζικής προέλευσης επενδύσεων. Ενδεικτικά θα αναφέρουμε ότι η Κίνα έχει προχωρήσει σε επενδύσεις περίπου 72 δις. δολαρίων στην αμερικανική ήπειρο, 60 δις δολάρια περίπου στην Αυστραλία, 30 δις δολάρια στην Βραζιλία, 40 δις δολάρια στον Καναδά. Αθροιστικά το ύψος των κινεζικών επενδύσεων σε παγκόσμιο επίπεδο είναι περίπου 870 δις δολάρια.

¹² <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/negotiations-and-agreements>

Το μεγαλύτερο μέρος από αυτό το ποσό έχει σαν σημείο αναφοράς τον τομέα της ενέργειας.

2.8 Νότιος Αφρική

Η συμμετοχή της Νοτίου Αφρικής στην ομάδα των BRICs ήταν προϊόν μιας συνεργασίας με τις υπόλοιπες χώρες στις ομάδες BASIC (Brazil, South Africa, India and China) και IBSA (India, Brazil, South Africa). Αυτό που είχε να προσφέρει η Νότια Αφρική στην ομάδα δεν ήταν κυρίως οικονομικά «ανταλλάγματα» αλλά η γεωπολιτική της θέση.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 21

Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της Νοτίου Αφρικής άξιζε 349,42 δις δολάρια το 2017. Η αξία του Α.Ε.Π. της Νοτίου Αφρικής αντιπροσωπεύει το 0,56% της παγκόσμιας οικονομίας. Η Νότια Αφρική είχε την καλύτερή της επίδοση το 2011. Η επίδοση της οικονομίας της για το 2017, την κατατάσσει στις 20 μεγαλύτερες οικονομίες του κόσμου και πιο συγκεκριμένα στη 19^η θέση.

Οι σχέσεις της Νοτίου Αφρικής με την Ευρωπαϊκή Ένωση, διέπονται από την Συμφωνία για το Εμπόριο, την Ανάπτυξη και την Συνεργασία (Trade, Development and Cooperation Agreement TDCA) μεταξύ των δυο πλευρών το 1999. Ο στόχος της εν λόγω Συμφωνίας είναι η δημιουργία μια ζώνης Ελευθέρου Εμπορίου (free-trade area) μεταξύ Νοτίου Αφρικής και Ε.Ε. για μια περίοδο 12 ετών, με την πρόβλεψη η Ε.Ε. να ανοίγει τις αγορές της με ταχύτερο ρυθμό. Η παραπάνω συμφωνία έχει εδραιώσει μια ζώνη ελεύθερου

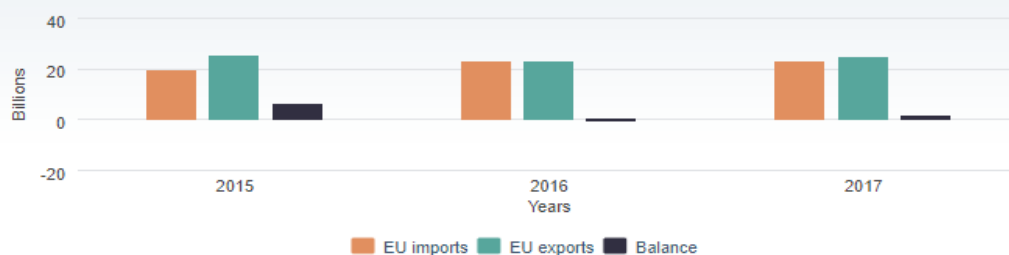
εμπορίου, η οποία καλύπτει το 90% του διμερούς εμπορίου ανάμεσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τη Νότια Αφρική. Με βάση την παραπάνω συμφωνία, η ΕΕ είναι (με διαφορά) ο μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της Ν. Αφρικής, η οποία έχει καταστεί ο μεγαλύτερος εξαγωγέας προς την Ευρωπαϊκή Ένωση (με αντιστοιχία εξαγωγών της χώρας προς την ΕΕ σχεδόν 25% των συνολικών εξαγωγών, και εξαγωγική σύνθεση μη ορυκτών προϊόντων άνω του 50%). Το 2016 ανάμεσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την περιφερειακή Αναπτυξιακή Κοινότητα Νοτιοαφρικανικών Χωρών (SADC)¹³ υπογράφηκε Συμφωνία Οικονομικής Εταιρικής Σχέσης/ ΣΟΕΣ (EPA / Economic Partnership Agreement). Όταν ολοκληρωθούν οι διαδικασίες που αφορούν την παραπάνω συμφωνία πρόκειται να αντικαταστήσει την TDCA.

Επιπλέον των συμφωνιών TDCA, ξεχωριστές συμφωνίες για τους οίνους και τα οινοπνευματώδη έχουν υπογραφεί μεταξύ της Ε.Ε και της Νοτίου Αφρικής το 2002. Αυτές οι συμφωνίες προβλέπουν την προστασία των ονομασιών προέλευσης των οίνων και οινοπνευματωδών, και καλύπτουν θέματα όπως οι οινολογικές πρακτικές και διαδικασίες οινοποίησης και οι προδιαγραφές των προϊόντων.

Η Νότια Αφρική είναι ο μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος στην Αφρική. Η Νότια Αφρική είναι η σημαντικότερη και η μεγαλύτερη οικονομία από όλες της υπο-σαχάριες οικονομίες. Οι εξαγωγές της Νότιας Αφρικής προς την Ευρωπαϊκή Ένωση αλλάζουν και αποκτούν μεγάλη διαφοροποίηση. Από ένα σημείο που η πλειοψηφία αφορούσε αγαθά του πρωτογενούς τομέα, έχει μετατοπιστεί σε ένα εξαγωγικό προφίλ που περιλαμβάνει και μεταποιημένα προϊόντα. Η Νότια Αφρική κυρίως εξάγει καύσιμα, ορυκτά, μηχανήματα και ημικατεργασμένα προϊόντα. Η Ευρωπαϊκή Ένωση εξάγει στη Νότια Αφρική βιομηχανικό εξοπλισμό και εξοπλισμό για μεταφορές, χημικά και άλλα ανταλλακτικά.

¹³ SADC, με 15 χώρες-μέλη: Angola, Botswana, Democratic Republic of Congo, Lesotho, Madagascar, Malawi, Mauritius, Mozambique, Namibia, Seychelles, South Africa, Swaziland, United Republic of Tanzania, Zambia, Zimbabwe (με υπογράμμιση οι χώρες παράλληλης διαπίστευσης Γραφείου ΟΕΥ Γιοχάνεσμπουργκ).

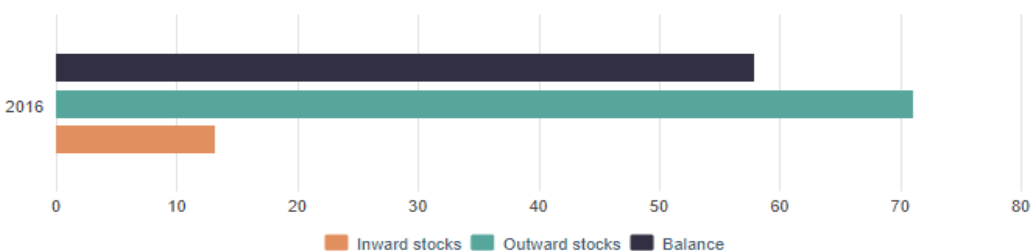
EU-South Africa: Trade in goods

EU-South Africa: Trade in services

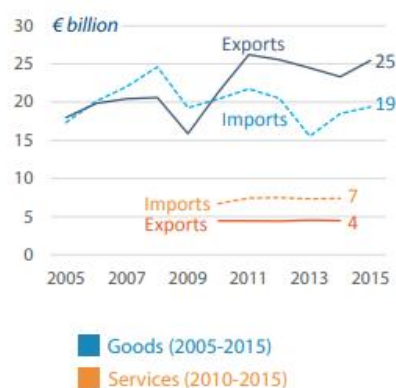
EU-South Africa: Foreign direct investment

Date of retrieval: 16/04/2018

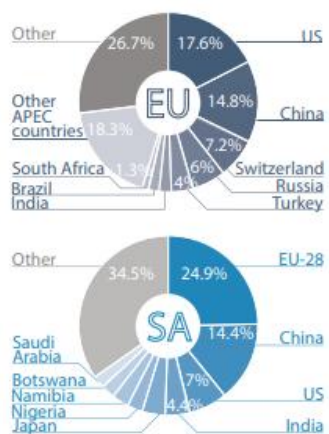
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 22

EU trade with South Africa

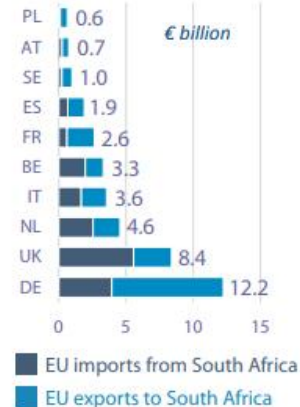
Main trade partners (2015)

Trade in goods, exports plus imports

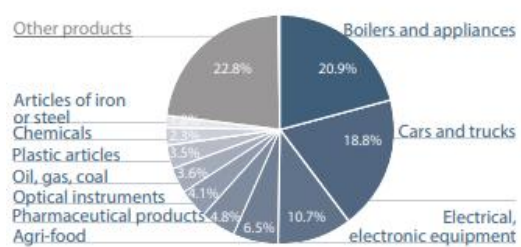
Top EU partners (2015)

Trade in goods

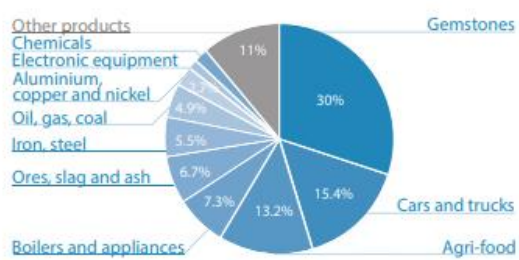

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 23

EU exports of goods to South Africa (2015)

EU imports of goods from South Africa (2015)

Πηγή: GlobalStat – European Parliament

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 24

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

Εμπορικός Πόλεμος Η.Π.Α. – Κίνας

3.1 Παρούσα Κατάσταση Εμπορικών Σχέσεων Η.Π.Α. – Κίνας¹⁴

Το εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών ανάμεσα στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής και την Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας συνολικά εκτιμάται στα 710,4 δις δολάρια για το 2017. Οι εξαγωγές των Ηνωμένων Πολιτειών ήταν αξίας 187,5 δις δολάρια, ενώ οι εισαγωγές 522,9 δις. Το εμπορικό έλλειμμα των Ηνωμένων Πολιτειών ήταν αξίας 335,4 δις δολάρια για το 2017.

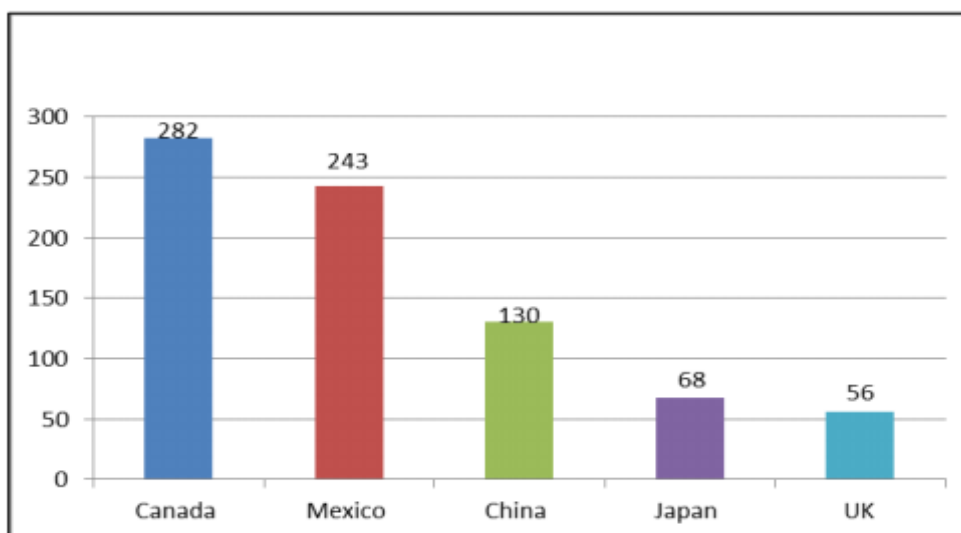
Η Κίνα είναι ο μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος των Ηνωμένων Πολιτειών, με το διμερές εμπόριο αγαθών να είναι αξίας 635,4 δις δολάρια το 2017. Οι εξαγωγές αγαθών ήταν αξίας 129,9 δις, ενώ οι εισαγωγές 505,5 δις δολάρια. Το έλλειμμα στο εμπορικό ισοζύγιο αγαθών των Ηνωμένων Πολιτειών με την Κίνα ήταν 375,6 δις δολάρια για το 2017.

Σε ό,τι αφορά το εμπόριο υπηρεσιών, η αθροιστική αξία εισαγωγών εξαγωγών για το 2017 ήταν αξίας 75 δις δολάρια. Οι εξαγωγές υπηρεσιών των Ηνωμένων πολιτειών προς την Κίνα είχαν αξία 57,6 δις δολάρια, ενώ οι εισαγωγές 17,4 δις δολάρια. Κατά συνέπεια, το πλεόνασμα του ισοζυγίου υπηρεσιών για τις Ηνωμένες Πολιτείες ήταν αξίας 40,2 δις δολάρια.

Σύμφωνα με εκτιμήσεις του Υπουργείου Εμπορίου των Ηνωμένων Πολιτειών, οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών στην Κίνα υποστηρίζουν τη δημιουργία 911.000 θέσεων εργασίας, με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία για το 2015, από τις οποίες οι 601.000 αφορούν το εμπόριο αγαθών, ενώ 309.000 το εμπόριο υπηρεσιών.

¹⁴ Πηγή: Υπουργείο Εμπορίου Ηνωμένων Πολιτειών.

<https://ustr.gov/countries-regions/china-mongolia-taiwan/peoples-republic-china>

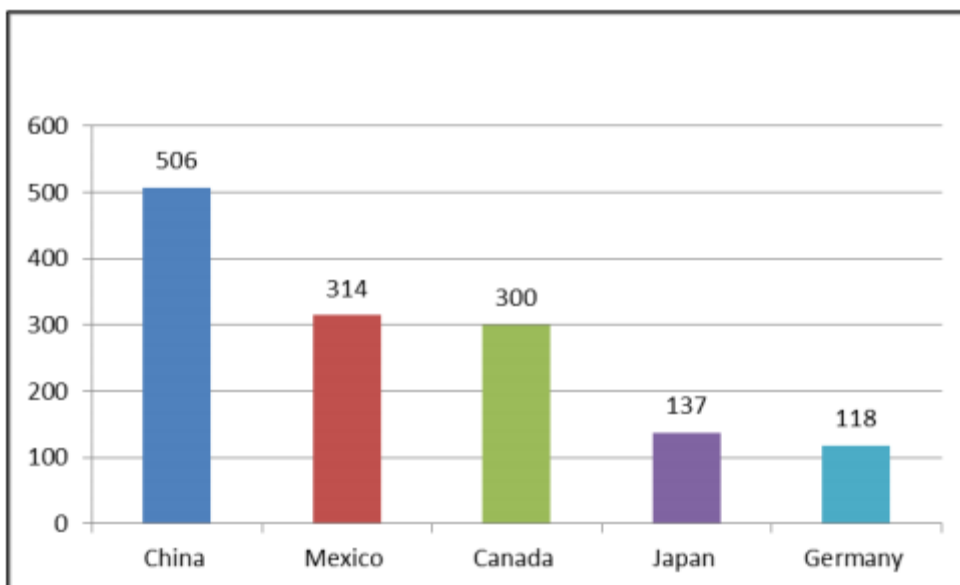

Source: USITC DataWeb.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 25

Ειδικότερα για τις εξαγωγές των Ηνωμένων Πολιτειών, η Κίνα ήταν ο τρίτος μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος για το 2017. Οι εξαγωγές αγαθών για το 2017 ήταν 129,9 δις δολάρια, αυξημένες κατά 12,4% από το 2016, σε απόλυτες τιμές κατά 14,3 δις δολάρια. Η αύξηση των εξαγωγών όμως σε σχέση με το 2007 ήταν εντυπωσιακή, με τη διαφορά να φτάνει στο 106,4%. Αν γίνει σύγκριση με το 2001 οι εξαγωγές των Ηνωμένων Πολιτειών στην Κίνα έχουν σημειώσει αύξηση κατά 577%. Οι εξαγωγές των Ηνωμένων Πολιτειών στην Κίνα αποτελούσαν το 8,4% των συνολικών εξαγωγών για το έτος 2017. Οι κορυφαίες κατηγορίες αφορούσαν: αεροσκάφη, μηχανήματα, διάφορα σιτηρά, σπόροι, φρούτα, οχήματα και ηλεκτρολογικός εξοπλισμός. Η αξία των εξαγωγών των Ηνωμένων Πολιτειών στην Κίνα για τα αγροτικά προϊόντα ήταν 20 δις δολάρια το 2017, και στην ανάλογη λίστα ήταν η δεύτερη καλύτερη επίδοση. Πιο συγκεκριμένα οι εξαγωγές αγροτικών προϊόντων αφορούν την σόγια, το βαμβάκι, δέρματα, χοιρινό και προϊόντα χοιρινού.

Οι εξαγωγές υπηρεσιών των Ηνωμένων Πολιτειών στην Κίνα κατά εκτίμηση ήταν αξίας 57,6 δις δολάρια το 2017. Σε σχέση με το 2016, υπήρξε μια αύξηση κατά 4,6%, ενώ σε σχέση με το 2007 η αύξηση ήταν 339%. Αν πάμε λίγο πιο πίσω, σε σχέση με το 2001 η αύξηση ήταν 973%. Οι τομείς των υπηρεσιών που αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος των εξαγωγών των Ηνωμένων πολιτειών στην Κίνα είναι τα ταξίδια, η πνευματική ιδιοκτησία (εμπορικά σήματα, λογισμικό υπολογιστών) και ο τομέας των μεταφορών.

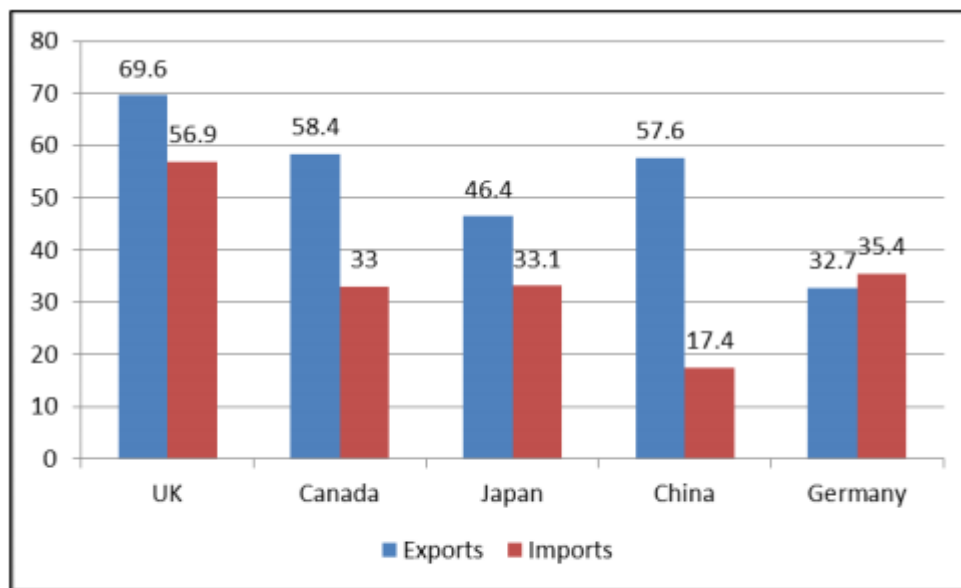

Source: USITC DataWeb.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 26

Αναφορικά με τις εισαγωγές από τη Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, η Κίνα ήταν ο μεγαλύτερος προμηθευτής εισαγωγών αγαθών το 2017. Η συνολική αξία των εισαγωγών από την Κίνα ήταν 505,5 δις για το 2017, σημειώνοντας μια αύξηση 9,3% σε σχέση με προηγούμενο έτος, και αύξηση 57,3% σε σχέση με το 2007. Συγκριτικά με το 2001, η αύξηση είναι 394%. Οι εισαγωγές των Ηνωμένων Πολιτειών από την Κίνα αποτέλεσαν το 21,6% των συνολικών εισαγωγών των Ηνωμένων Πολιτειών για το 2017.

Οι κατηγορίες που πραγματοποιήθηκαν οι περισσότερες συναλλαγές ήταν, ηλεκτρολογικός εξοπλισμός, έπιπλα, παιχνίδια και αθλητικός εξοπλισμός, όπως επίσης και τα πλαστικά. Οι εισαγωγές αγροτικών προϊόντων από την Κίνα είχαν αξία 4,5 δις δολάρια το 2017, και στη σχετική λίστα η Κίνα ήταν στην τέταρτη θέση. Ο μεγαλύτερος όγκος αφορούσε επεξεργασμένα φρούτα και λαχανικά, χυμούς φρούτων και λαχανικών, πρόχειρο φαγητό, φρέσκα λαχανικά και μπαχαρικά.

Source: BEA.

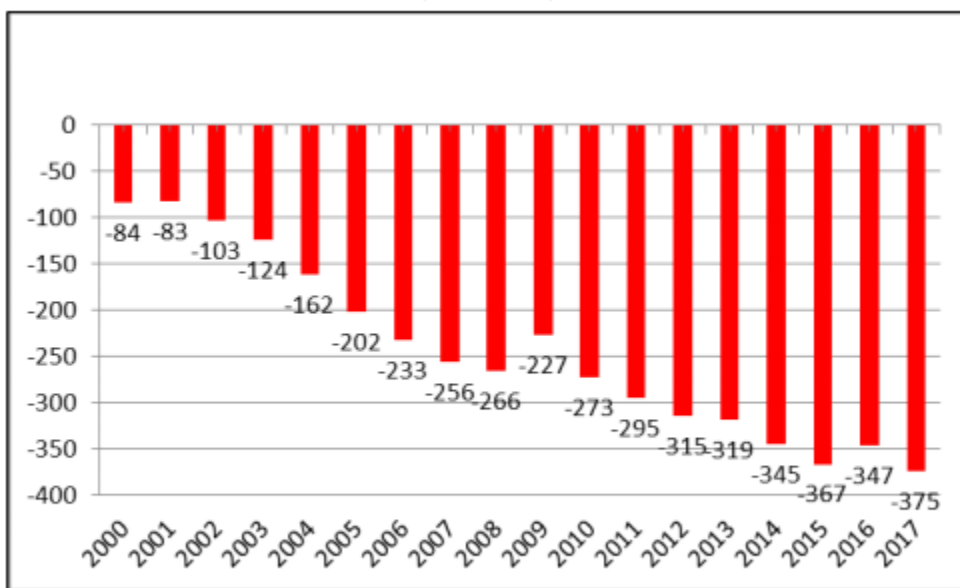
Note: Top five U.S. trading partners in total services trade (exports plus imports) in 2017.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 27

Οι εισαγωγές υπηρεσιών από την Κίνα είχαν αξία 17,4 δις το 2017, σημειώνοντας αύξηση 8,7% σε σχέση με το 2016, και 47,6 σε σχέση με το 2007¹⁵. Συγκριτικά με το 2001, η αύξηση ήταν αρκετά σημαντική κατά 387%. Οι κορυφαίες κατηγορίες υπηρεσιών αφορούσαν, ταξίδια, μεταφορές, το τον τομέα της έρευνας και της τεχνολογίας.

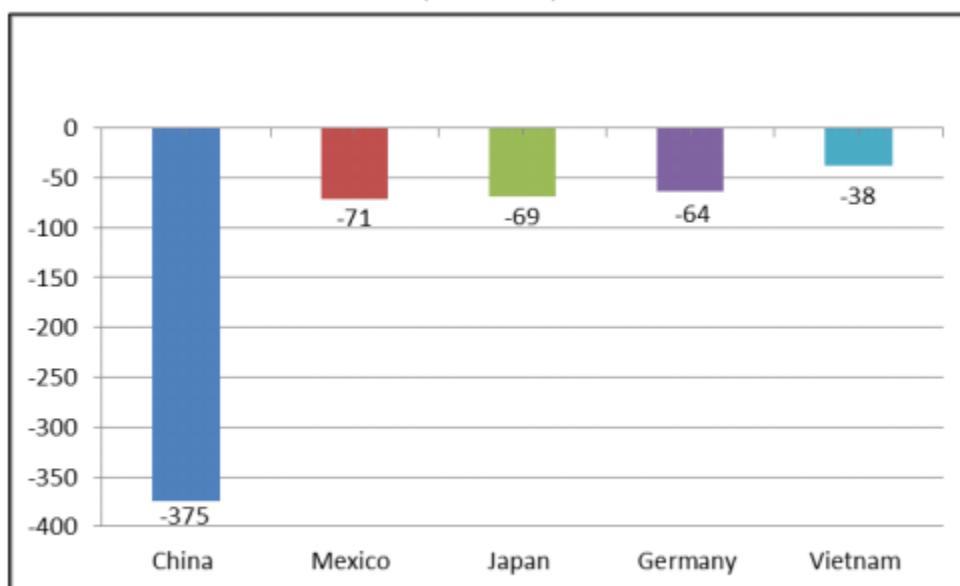
Το εμπορικό ισοζύγιο για τα αγαθά ήταν ελλειμματικό για τις Ηνωμένες Πολιτείες, και το ύψος του ελλείμματος ήταν 375,6 δις δολάρια το 2017, σημειώνοντας μια αύξηση 8,2% σε σχέση με το 2016. Από την άλλη στον τομέα των υπηρεσιών, το ισοζύγιο για τις Ηνωμένες Πολιτείες ήταν πλεονασματικό, και η αξία του ήταν 40,2 δις δολάρια για το 2017, έχοντας αύξηση 5,8% σε σχέση με το 2016.

¹⁵ B.E.A. Top five U.S. trading partners in total services trade (exports plus imports) in 2017

Source: USITC DataWeb.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 28

Source: USITC DataWeb.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 29

Στον τομέα των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων, οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής είχαν επενδύσεις αξίας 107,6 δις δολαρίων το 2017, πραγματοποιώντας αύξηση κατά 10,6% σε σχέση με το 2016. Οι τομείς στους οποίους επενδύουν οι Ηνωμένες Πολιτείες στην Κίνα είναι η βιομηχανία, το μεταποιητικό εμπόριο, τα χρηματοοικονομικά, και οι ασφάλειες. Από την άλλη,

οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις της Κίνας στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής ήταν 39,5 δις δολάρια για το 2017, σημειώνοντας μια πτώση κατά 2,3% σε σχέση με το 2016. Οι τομείς στους οποίους έχει επενδύσει η Κίνα στις Ηνωμένες Πολιτείες είναι η βιομηχανία, η αγορά ακινήτων και οι τράπεζες.

3.2 Κύρια Εμπορικά Ζητήματα ανάμεσα σε Η.Π.Α. και Κίνα

Οι οικονομικές μεταρρυθμίσεις στην Κίνα σε συνδυασμό με την ραγδαία οικονομική ανάπτυξη, και σε συνέργεια με την διαδικασία της παγκοσμιοποίησης, είχαν ως αποτέλεσμα, οι οικονομίες των Ηνωμένων Πολιτειών και της Κίνας να αποκτήσουν ισχυρή αλληλεξάρτηση. Παρόλο που οι συνεχώς αναπτυσσόμενοι οικονομικοί δεσμοί ανάμεσα στις δύο οικονομίες θεωρείται από τους περισσότερους αναλυτές πως έχει λειτουργήσει προς αμοιβαίο όφελος, εντάσεις εξακολουθούν να παραμένουν, και αφορούν κυρίως έναν αριθμό οικονομικών και εμπορικών πολιτικών από την πλευρά της Κίνας. Αυτές οι πολιτικές, είναι πολιτικές προστατευτισμού, προκαλούν οικονομικές στρεβλώσεις και βλάπτουν τα συμφέροντα των Ηνωμένων Πολιτειών. Από την πλευρά των αμερικανών αναλυτών, πολλές από αυτές τις διαμάχες που υπάρχουν ανάμεσα στις δύο χώρες, οφείλονται στο γεγονός ότι δεν έχει υπάρξει πλήρης μετάβαση της Κίνας στην ελεύθερη αγορά. Τα κυριότερα πεδία ανησυχίας από την πλευρά των αμερικανών περιλαμβάνουν σε ό,τι αφορά την Κίνα:

- Εκτεταμένο δίκτυο βιομηχανικών πολιτικών που έχουν σαν σκοπό να προάγουν και να προστατεύσουν τους εγχώριους κλάδους και εταιρίες, ιδιαίτερα επιχειρήσεις που ανήκουν στο κράτος, και θεωρούνται από την κινεζική κυβέρνηση κρίσιμες για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας.

Στην παρούσα φάση, ένα σημαντικό μέρος της κινεζικής οικονομίας μπορούμε να θεωρήσουμε ότι λειτουργεί σύμφωνα με τους κανόνες της ελεύθερης αγοράς. Μια έκθεση του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου το 2010, εκτιμούσε ότι ο ιδιωτικός τομέας κατείχε περισσότερο από το 60% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος της Κίνας. Το 2016, ο ίδιος οργανισμός σε μια αντίστοιχη έκθεση, ανέφερε ότι ο ιδιωτικός τομέας

κατείχε το 41,8% των κινεζικών εξαγωγών. Ωστόσο, η κινεζική κυβέρνηση συνεχίζει να έχει σημαντικό ρόλο στις αποφάσεις που αφορούν τη λειτουργία της οικονομίας. Για παράδειγμα, σε μακροοικονομικό επίπεδο, η κινεζική κυβέρνηση διατηρεί πολιτικές που ενθαρρύνουν τα νοικοκυριά να αποταμιεύουν περισσότερο, ούτως ώστε μέσα από αυτές τις αποταμιεύσεις που γίνονται σε κρατικά ελεγχόμενες τράπεζες, να μπορεί να χρηματοδοτεί με χαμηλό κόστος δανεισμού τις κινεζικές επιχειρήσεις και ειδικότερα τις κρατικά ελεγχόμενες επιχειρήσεις. Σε μικροοικονομικό επίπεδο, η κινεζική κυβέρνηση είτε σε επίπεδο κεντρικής διοίκησης είτε σε επίπεδο αποκεντρωμένης διοίκησης, προσπαθεί να προωθήσει την ανάπτυξη επιχειρήσεων που είναι κρίσιμες για το μέλλον της χώρας σχετικά με την ανάπτυξη, χρησιμοποιώντας διάφορες πολιτικές, όπως επιδοτήσεις, φοροαπαλλαγές, προτιμησιακά δάνεια, εμπόδια στη διεξαγωγή εμπορίου, περιορισμούς για τις άμεσες ξένες επενδύσεις, κανονισμούς που κάνουν διακρίσεις, περιορισμούς στις εξαγωγές πρώτων υλών, και προϋποθέσεις για την μεταφορά τεχνογνωσίας στις ξένες επιχειρήσεις. Πολλοί αναλυτές, εκτιμούν ότι ο βαθμός παρεμβατισμού της κινεζικής κυβέρνησης έχει αυξηθεί τα τελευταία χρόνια. Είναι πολύ δύσκολο να μετρηθεί το μέγεθος του πόσο εμπλέκονται στην κινεζική οικονομία οι κρατικά ελεγχόμενες επιχειρήσεις, ενώ ένα άλλο από τα προβλήματα που υπάρχουν, είναι η έλλειψη διαφάνειας σε σχετικά με τη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στους κρατικούς φορείς και τις κινεζικές επιχειρήσεις. Σύμφωνα με στοιχεία της κινεζικής κυβέρνησης, υπάρχουν 150.000 κρατικές επιχειρήσεις ή κρατικά ελεγχόμενες, είτε σε επίπεδο κεντρικής κυβέρνησης είτε σε επίπεδο αυτοδιοίκησης, εξαιρώντας τα χρηματοοικονομικά ιδρύματα, κατέχοντας περιουσιακά στοιχεία αξίας 15,2 τρις δολάρια και απασχολώντας 30 εκατομμύρια εργαζομένους. Μπορούμε να αναφέρουμε χαρακτηριστικά παραδείγματα, αρχίζοντας από τον τραπεζικό τομέα όπου το κινεζικό κράτος κατέχει το 26,5% της Bank of Communications , το 15,7% από την China Minsheng Bank, το 21% της China Industrial Bank. Επίσης η κινεζική κυβέρνηση εμπλέκεται και με την εταιρία Lenovo, μια από τις μεγαλύτερες εταιρίες

παραγωγής ηλεκτρονικών υπολογιστών παγκοσμίως, κατέχοντας το 31%. Ειδικά για την εταιρία Huawei, επίσης πάρα πολύ μεγάλη εταιρία τηλεπικοινωνιών, πιστεύεται ότι υπάρχει άμεση σύνδεση αυτής με τον κινεζικό στρατό.

- Αδυναμία της κινεζικής κυβέρνησης να παρέχει ικανή προστασία για τα αμερικανικά πνευματικά δικαιώματα, όπως επίσης και η διαδεδομένη και ελεγχόμενη από το κράτος ηλεκτρονική κλοπή μυστικών που αφορούν το εμπόριο, με σκοπό να δοθεί βοήθεια στις κινεζικές επιχειρήσεις.

Η Κίνα μετά το 2006 σχετικά με την βιομηχανική της πολιτική, όπως αυτή εκπορεύεται από έγγραφο του Ανώτατου Κρατικού Συμβουλίου με τίτλο National Medium and Long Term Program for Science and Technology Development (2006 – 2010), έχει σαν σκοπό να μεταμορφώσει τη δομή της κινεζικής οικονομίας από ένα παγκόσμιο κέντρο παραγωγής χαμηλής τεχνολογίας προϊόντων, σε ένα κύριο κέντρο παραγωγής καινοτομίας μέχρι το 2020, και σε παγκόσμιο παραγωγό καινοτομίας μέχρι το 2050. Επιπρόσθετα, σκοπεύεται η απεξάρτηση της εγχώριας οικονομίας αναφορικά με την τεχνολογία και την τεχνογνωσία από τις υπόλοιπες χώρες.

Ιδιαίτερη αναφορά πρέπει να γίνει και στο θέμα των πνευματικών δικαιωμάτων, με δεδομένο ότι η καινοτομία και η πνευματική ιδιοκτησία έχουν αποτελέσει πηγές για την οικονομική ανάπτυξη των Ηνωμένων Πολιτειών, όπως επίσης και για την αύξηση της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας της οικονομίας της. Σύμφωνα με το Αμερικανικό Υπουργείο Εμπορίου το 2014, επιχειρήσεις στον κλάδο των πνευματικών δικαιωμάτων είτε άμεσα είτε έμμεσα, υποστήριζαν 45,5 εκατομμύρια εργαζομένους και είχαν συνεισφορά 6,6 τρις δολάρια σε όρους προστιθέμενης αξίας στην οικονομία των Ηνωμένων Πολιτειών, το οποίο είναι ίσο με το 48,2% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος. Επίσης, 842 δις δολάρια ήταν η συνεισφορά των εξαγωγών πνευματικής ιδιοκτησίας. Συμφωνά με το Γραφείο Οικονομικής Ανάλυσης, το 2017 ξένοι πλήρωσαν κατόχους πνευματικής ιδιοκτησίας 128,4 δις (τα 8,8 πληρώθηκαν από Κινέζους) για την χρήση των

δικαιωμάτων, και 42,2 δις για τηλεπικοινωνίες, ηλεκτρονικούς υπολογιστές και υπηρεσίες πληροφοριών.

- Αποτυχία ή δυσκολία να εφαρμοστούν οι υποχρεώσεις της Κίνας προς τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου.

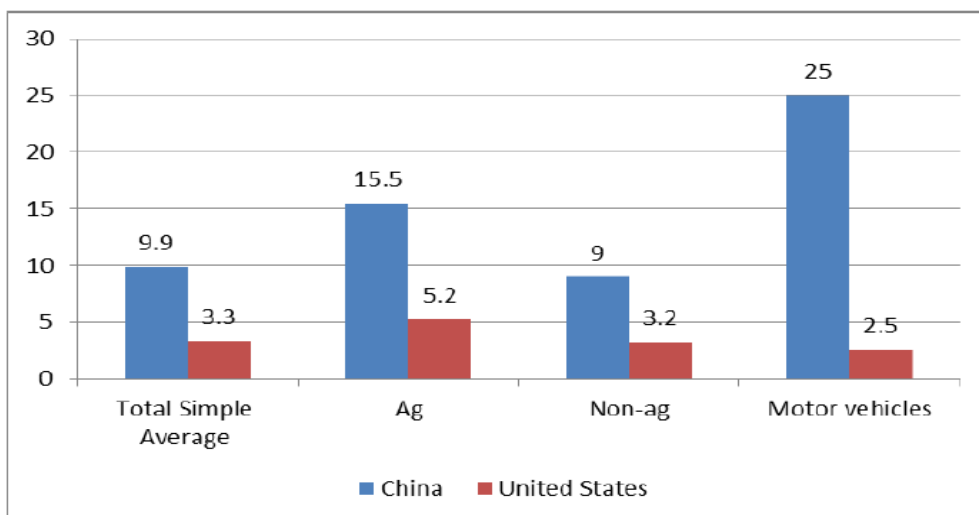
Οι διαπραγματεύσεις για τη συμμετοχή της Κίνας στην GATT (General Agreement on Tariffs and Trade) και τον διάδοχό της, τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου, ξεκίνησαν το 1986 και διήρκησαν 15 χρόνια μέχρι να ολοκληρωθούν. Κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων, οι Κινέζοι ισχυρίζονταν ότι η οικονομία τους είναι αναπτυσσόμενη, και θα έπρεπε να της δοθούν κάποια περιθώρια, ενώ οι Ηνωμένες Πολιτείες επέμεναν ότι προκειμένου να εισέλθει η Κίνα στο WTO θα πρέπει να φιλελευθεροποιήσει την οικονομία της και τη διεξαγωγή εμπορίου. Στο τέλος έγινε ένας συμβιβασμός, όπου επιτράπηκε στην Κίνα να διατηρήσει κάποιους περιορισμούς (και άρα προστατευτισμό), αλλά να άρει ή να μειώσει τα εμπόδια σε ό,τι αφορά εμπόδια για το εμπόριο και τις επενδύσεις. Επίσημα, η είσοδος της Κίνας στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου εγκρίθηκε το 2001, στην Ντόχα του Κατάρ. Οι δεσμεύσεις της Κίνας προς τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου ήταν:

- Η μείωση των μέσων δασμών για τα βιομηχανικά αγαθά από 17% στο 8,9%, και του μέσου δασμού για τα αμερικανικά αγροτικά προϊόντα από το 31% στο 14%.
- Ο περιορισμός των επιδοτήσεων για τα αγροτικά προϊόντα στο 8,5% της αξίας της τελικής εκροής, η κατάργηση της επιδότησης των εξαγωγών για τα αγροτικά προϊόντα, όπως επίσης και η υποχρέωση να ειδοποιεί το Π.Ο.Ε. για όλες τις επιδοτήσεις σε τακτά χρονικά διαστήματα.
- Μετά από τα 3 χρόνια συμμετοχής στο οργανισμό, θα έπρεπε να δώσει πλήρη δικαιώματα για τη διεξαγωγή εμπορίου στις ξένες επιχειρήσεις, με μικρές εξαιρέσεις για συγκεκριμένα αγροτικά προϊόντα, μεταλλεύματα και τα καύσιμα.

- Να μην υπάρχει προνομιακή μεταχείριση στις κινεζικές επιχειρήσεις σε σχέση με τις ξένες ειδικά για τους εμπορικούς σκοπούς.
- Η κατάργηση πολιτικών διακριτικής μεταχείρισης εναντίον ξένων επιχειρήσεων που επενδύουν στην Κίνα.
- Να απελευθερώσει πλήρως το τραπεζικό της σύστημα για τα ξένα χρηματοοικονομικά ιδρύματα μέσα σε 5 χρόνια.
- Να επιτρέψει συνεργασίες στους τομείς των ασφαλίσεων και των τηλεπικοινωνιών.

Η Κίνα γενικά τήρησε τις δεσμεύσεις της σχετικά με τους δασμούς. Ο απλός μέσος δασμός έπεσε από το 15,9% το 2001 στο 9,9% που ισχύει μέχρι και σήμερα. Μερικοί δασμοί μειώθηκαν εξαιρετικά σημαντικά, όπως στα αυτοκίνητα από 80-100% σε 25% μέχρι το 2006. Ωστόσο, παρόλο που η Κίνα μείωσε τους δασμούς, αυτοί εξακολουθούν να είναι τρεις φορές μεγαλύτεροι από αυτούς των Ηνωμένων Πολιτειών. Οι δασμοί της Κίνας στα αυτοκίνητα είναι δέκα φορές μεγαλύτεροι από τους αντίστοιχους των Ηνωμένων Πολιτειών.

China and U.S. Simple Average MFN Tariff Rates
(percentage)

Source: World Trade Organization.

Note: Simple average MFN rates reflect the average of all rates listed in the tariff schedule, and exclude tariff rates under bilateral or plurilateral FTAs. Data exclude China's consumption taxes on imports.

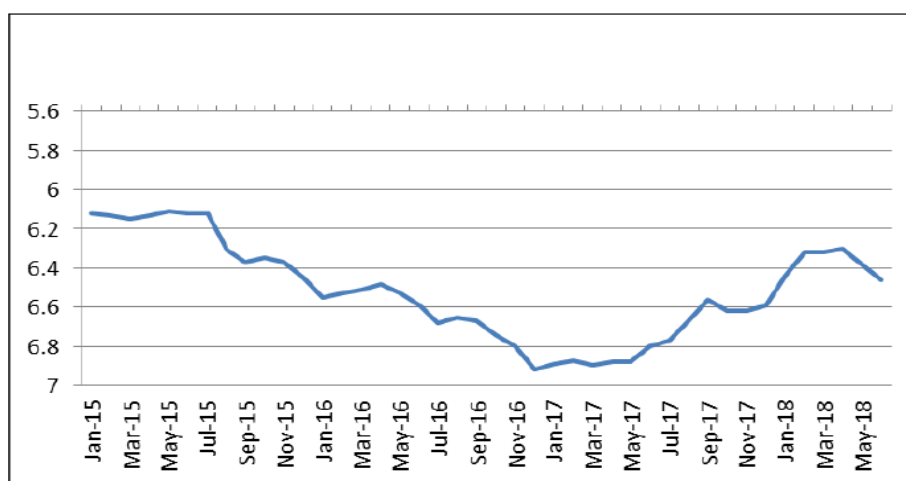
- Κρατικές νομισματικές πολιτικές που έχουν σαν σκοπό να αυξήσουν την ιδιωτική αποταμίευση, και την ίδια στιγμή να μειώσουν την ιδιωτική κατανάλωση , να ενθαρρύνουν υψηλά επίπεδα επενδύσεων παγίου κεφαλαίου, και τέλος μεθοδεύσεις σχετικά με την ονομαστική συναλλαγματική ισοτιμία που προκαλούν προβλήματα στις εμπορικές ροές.

Η Κίνα σε αντίθεση με τις περισσότερες αναπτυγμένες οικονομίες δεν διατηρεί ένα σύστημα κυμαινόμενων συναλλαγματικών ισοτιμιών . Για αρκετά χρόνια η Κίνα είχε συνδέσει το νόμισμά της με το αμερικανικό δολάριο. Κάθε μέρα η Κεντρική Τράπεζα της Κίνας ανακοίνωνε μια τιμή συναλλαγών ανάμεσα το Renminbi και το δολάριο και μέσω αγοράς ή πώλησης συναλλάγματος, σκόπευε να πετύχει την τιμή στόχο για την ισοτιμία. Προκειμένου να πετύχει το σκοπό της σε ό,τι αφορά την ισοτιμία, η κινεζική κυβέρνηση επέβαλλε περιορισμούς στις ροές κεφαλαίων καθώς και έλεγχο. Η παρέμβαση της κινεζικής κυβέρνησης στο παρελθόν, βοήθησε να γίνει μια σημαντική αύξηση των συναλλαγματικών αποθεμάτων, αρκετά από τα οποία τοποθετήθηκαν για την αγορά αμερικανικών ομολόγων.

Μετά από πίεση των εμπορικών της εταίρων, η κινεζική κυβέρνηση ανακοίνωσε αλλαγές στην νομισματική της πολιτική. Η Κίνα άμεσα ανατίμησε το νόμισμά της σε σχέση με το δολάριο κατά 2,1% και υιοθέτησε ένα άλλο σύστημα για την διαμόρφωση της συναλλαγματικής ισοτιμίας που ονομάζεται managed float, βασιζόμενο σε ένα καλάθι των σημαντικότερων νομισμάτων, το οποίο περιείχε και το αμερικανικό δολάριο. Η σύνθεση του καλάθιού δεν έγινε ποτέ δημόσια γνωστή. Σύμφωνα με αυτό το σύστημα, η συναλλαγματική ισοτιμία διαμορφώνεται από τις δυνάμεις της αγοράς, ωστόσο μπορεί η κεντρική τράπεζα να παρεμβαίνει στην αγορά συναλλάγματος προσπαθώντας να επηρεάσει την προσφορά και την ζήτηση. Να αυξάνουν τη ζήτηση του νομίσματος , το οποίο είναι ασθενέστερο από ότι θα επιθυμούσαν, και την προσφορά του νομίσματος που είναι ισχυρότερο. Από τον Ιούλιο του 2005 έως τον Ιούλιο του 2008, η επίσημη ονομαστική συναλλαγματική ισοτιμία διαμορφώθηκε από 8,27 γουάν ανά δολάριο σε 6,83. Ωστόσο, οι συνέπειες της παγκόσμιας

χρηματοπιστωτικής κρίσης έγιναν εμφανείς, και η κινεζική κυβέρνηση σταμάτησε την υποτίμηση του νομίσματος, και κράτησε σταθερή την ισοτιμία με το δολάριο για δύο χρόνια περίπου, μέχρι το 2010, με σκοπό να μειώσει τις επιπτώσεις της κρίσης στη ζήτηση κινεζικών προϊόντων. Η ανατίμηση του νομίσματος ξεκίνησε ξανά τον Ιούνιο του 2010, σε βραδύτερους ρυθμούς από ό,τι τα περασμένα χρόνια. Σε κάθε περίπτωση από το 2010 μέχρι το 2015 το κινεζικό νόμισμα είχε ανατιμηθεί κατά 35,3% σε ονομαστικούς όρους έναντι του δολαρίου. Για τα επόμενα τρία χρόνια το νόμισμα της Κίνας υποτιμήθηκε έναντι του δολαρίου κατά 4,4%.

RMB-Dollar Exchange Rates: January 2015 to June 2018 (Yuan per U.S. dollar)

Source: Bank of China "middle rate."

Notes: Graph inverted for illustrative purposes. A falling line indicates the RMB is depreciating against the dollar while a rising line shows RMB appreciation.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 31

3.3 Το χρονικό του εμπορικού "πολέμου"¹⁶

Παρακάτω θα αναφέρουμε μερικές από τις ημερομηνίες σταθμούς στη διαμάχη των Ηνωμένων Πολιτειών με την Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας.

2 Μαΐου 2017: Ο Trump λέει: "Δεν μπορούμε να συνεχίζουμε να επιτρέπουμε στην Κίνα να βιάζει τη χώρα μας, και αυτό είναι που κάνουν."

¹⁶ <http://China-briefing.com/news/the-us-china-trade-war-a-timeline/>

Είναι η μεγαλύτερη κλοπή στην ιστορία του κόσμου”

6-7 Απριλίου 2016: Ο πρόεδρος της Κίνα Χι επισκέπτεται τον Trump και συμφωνούν να θέσουν ένα σχέδιο δράσης 100 ημερών για να επιλυθούν οι εμπορικές διαφορές.

28 Απριλίου 2017: Η υπηρεσία των Ηνωμένων Πολιτειών **United States Trade Representative** λαμβάνει εξουσιοδότηση να διερευνήσει αν οι εισαγωγές χάλυβα και αλουμινίου συνιστούν απειλή για την εθνική ασφάλεια των Ηνωμένων Πολιτειών.

22 Μαΐου 2017: οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Κίνα συμφωνούν σε μια εμπορική συμφωνία που θα έδινε στις επιχειρήσεις αμερικανικών συμφερόντων μεγαλύτερη πρόσβαση στην κινεζική γεωργία, ενέργεια και χρηματοοικονομικές αγορές, ενώ η Κίνα θα μπορούσε να αποκτήσει πρόσβαση για να πουλήσει μαγειρεμένα κοτόπουλα στις Η.Π.Α.

18 Αυγούστου 2017: Η υπηρεσία των Ηνωμένων Πολιτειών **United States Trade Representative** ξεκινά έρευνα για συγκεκριμένες πράξεις, πολιτικές και πρακτικές της κινεζικής κυβέρνησης που σχετίζονται με τη μεταφορά τεχνολογίας – τεχνογνωσίας, πνευματικής ιδιοκτησίας και καινοτομίας.

7 Φεβρουαρίου 2018: Οι Ηνωμένες Πολιτείες επιβάλλουν ένα παγκόσμιο δασμό 30% στις εισαγωγές φωτοβολταϊκών πάνελ, εξαιρώντας τις εισαγωγές από τον Καναδά (αξίας 8,5 δις δολάρια) και ένα δασμό 20% στις εισαγωγές πλυντηρίων (αξίας 1,8 δις δολάρια).

22 Μαρτίου 2018: Ο Trump υπογράφει ένα μνημόνιο που περιέχει τις ακόλουθες δράσεις:

- a. Κατάθεση φακέλου στο Π.Ο.Ε. εναντίον της Κίνας για διακριτικές πολιτικές αδειοδότησης.
- b. Περιορισμό επενδύσεων σε τομείς τεχνολογίας που είναι κομβικής σημασίας, και
- c. Να επιβληθούν δασμοί σε κινεζικά προϊόντα , όπως η αεροναυπηγική, Ι.Σ.Τ., και μηχανολογικός εξοπλισμός.

23 Μαρτίου 2018: Οι Ηνωμένες Πολιτείες επιβάλλουν 25% δασμό στις εισαγωγές χάλυβα (εξαίρεση δόθηκε στις εισαγωγές από Αργεντινή, Αυστραλία, Βραζιλία και Βόρεια Κορέα) και 10% δασμό στις εισαγωγές αλουμινίου (εξαίρεση σε Αργεντινή και Αυστραλία)

2 Απριλίου 2018: Η Κίνα επιβάλλει δασμούς από 15-25% σε 128 προϊόντα, αξίας 3 δις δολαρίων. Σε αυτά περιλαμβάνονται φρούτα, κρασί, χοιρινό, ανακυκλωμένο αλουμίνιο, σε αντίποινα για τους δασμούς που είχαν επιβάλλει οι Ηνωμένες Πολιτείες.

3 Απριλίου 2018: Η υπηρεσία των Ηνωμένων Πολιτειών **United States Trade Representative** δίνει στη δημοσιότητα μια αρχική λίστα με 1334 προϊόντα για τα οποία υπάρχει η πρόταση να επιβληθεί δασμός 25% στις εισαγωγές.

4 Απριλίου 2018: Η Κίνα αντιδρά στην αρχική λίστα της αμερικανικής υπηρεσίας και προτείνει την επιβολή 25% δασμούς σε 106 προϊόντα, αξίας 50 δις δολαρίων. Ανάμεσα στα προτεινόμενα αγαθά είναι η σόγια, τα αυτοκίνητα και τα χημικά.

16 Απριλίου 2018: Το αμερικανικό υπουργείο εμπορίου καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η κινεζική εταιρία τηλεπικοινωνιών ZTE παραβιάζει αμερικανικές κυρώσεις, και απαγορεύει σε αμερικανικές υπηρεσίες να έχουν επιχειρησιακές σχέσεις με την κινεζική εταιρία για επτά χρόνια.

17 Απριλίου 2018: Η Κίνα ανακοινώνει φόρο για την αντιμετώπιση του ντάμπινγκ, 178,6% επί των εισαγωγών σόργου από τις Ηνωμένες Πολιτείες.

3-7 Μαΐου 2018: Η Κίνα και οι Ηνωμένες Πολιτείες ξεκινούν συνομιλίες στο Πεκίνο, όπου οι Ηνωμένες Πολιτείες απαιτούν η Κίνα να μειώσει το εμπορικό χάσμα κατά 200 δις μέσα σε δύο χρόνια. Οι συνομιλίες δεν κατέληξαν σε κανένα αποτέλεσμα.

18 Μαΐου 2018: Το Κινεζικό υπουργείο εμπορίου, ανακοινώνει ότι θα σταματήσει τους δασμούς στο σόργο κατά τη διάρκεια των

διαπραγματεύσεων. Προηγούμενα, ο πρόεδρος των Η.Π.Α. είχε υποσχεθεί ότι θα βοηθήσει την κινεζική εταιρία ΖΤΕ.

20 Μαΐου 2018: Η.Π.Α και Κίνα συμφωνούν να σταματήσουν προσωρινά τον εμπορικό πόλεμο, μετά την υπόσχεση της Κίνας ότι θα αγοράζει περισσότερα αμερικανικά προϊόντα.

29 Μαΐου 2018: Οι Η.Π.Α. θέτουν πάλι σε εφαρμογή τα σχέδιά τους για την επιβολή δασμών μετά από μια μικρή ανακωχή.

4-5 Ιουνίου 2018: Στο Πεκίνο ξεκινούν ξανά συνομιλίες ανάμεσα σε Η.Π.Α. και Κίνα.

7 Ιουνίου 2018: Οι Η.Π.Α. και η κινεζική εταιρία ΖΤΕ καταλήγουν σε συμφωνία και επιτρέπουν την επαναλειτουργία της.

15 Ιουνίου 2018: Η αρχική λίστα με τα προτεινόμενα προς φορολόγηση εισαγόμενα προϊόντα μικραίνει και οριστικοποιείται. Θέτει σε ισχύ δασμό 25% σε 818 προϊόντα, και ορίζει ότι θα αρχίσει η εφαρμογή από τις 6 Ιουλίου. Ανακοινώνουν και μια δεύτερη λίστα με προϊόντα υπό δασμολογική φορολόγηση.

16 Ιουνίου 2018: Η Κίνα επανεξετάζει την αρχική λίστα με τα προτεινόμενα προς δασμολογική φορολόγηση προϊόντα που περιείχε 106, και αποφασίζει να επιβάλει δασμό 25% σε 545 προϊόντα , αξίας 34 δις. Οι δασμοί θα είχαν εφαρμογή από τις 6 Ιουνίου. Η Κίνα προτείνει την φορολόγηση και ενός δεύτερου πακέτου προϊόντων 114, αυτή τη φορά πάλι με 25%.

*6 Ιουλίου 2018:*Είναι η πρώτη ημέρα εφαρμογής των δασμών. Τα αμερικανικά τελωνεία αρχίζουν να εισπράττουν το δασμό 25% επί των κινεζικών προϊόντων. Την ίδια στιγμή το ίδιο πράττουν και τα κινεζικά τελωνεία και υπηρεσίες ελέγχου των συνόρων.

10 Ιουλίου 2018: Η υπηρεσία των Ηνωμένων Πολιτειών **United States Trade Representative** δίνει στη δημοσιότητα και μια τρίτη λίστα με προτεινόμενα προς φορολόγηση προϊόντα. Αυτή η λίστα περιλαμβάνει

6.000 εμπορεύματα με προέλευση την Κίνα , αξίας 200 δις δολάρια, στα οποία θα επιβληθεί δασμός 10%.

2 Αυγούστου 2018: Η υπηρεσία των Ηνωμένων Πολιτειών **United States Trade Representative** κάτω από την καθοδήγηση του Trump, σκέπτεται στην τρίτη λίστα να επιβληθούν δασμοί 25% πάρα 10%. Στην τρίτη λίστα περιλαμβάνονται καταναλωτικά αγαθά, χημικά προϊόντα, υφάσματα, εργαλεία, τρόφιμα, αγροτικά προϊόντα ηλεκτρονικός εξοπλισμός, ανταλλακτικά αυτοκινήτων. Το αμερικανικό υπουργείο εμπορίου προσθέτει στη λίστα των εταιριών που θεωρείται ότι αποτελούν κίνδυνο για την εθνικά ασφάλεια των Η.Π.Α. 44 κινεζικές οντότητες.

3 Αυγούστου 2018: Η Κίνα σε απάντηση των αμερικανικών δασμών ανακοίνωσε την 1^η Αυγούστου μια τρίτη λίστα. Το κινεζικό υπουργείο εμπορίου προτείνει την επιβολή συμπληρωματικών δασμών σε 5.207 προϊόντα και προέλευση τις Η.Π.Α. αξίας 60 δις δολαρίων, και περιλάμβανε τα ακόλουθα:

25% δασμούς σε 2493 προϊόντα (αγροτικά, τρόφιμα, υφάσματα, χημικά)

20% δασμούς σε 1078 προϊόντα (τρόφιμα, χαρτόνια, χημικά)

10% δασμούς σε 974 προϊόντα (αγροτικά, χημικά, γυαλικά)

5% δασμούς σε 662 προϊόντα (χημικά, εξοπλισμός, ιατρικός εξοπλισμός)

7 Αυγούστου 2018: Οι Η.Π.Α. δημοσιεύουν μια αναθεωρημένη εκδοχή της δεύτερης λίστας με τα προτεινόμενα προς δασμολογική φορολόγηση προϊόντα, η οποία προβλέπει δασμούς 25% και θα τεθεί σε εφαρμογή στις 23 Αυγούστου. Από την αρχική λίστα, έχουν αφαιρεθεί κάποια, όπως για παράδειγμα τα κοντέινερ, μικροτόμοι , αξίας 400 δις δολαρίων.

Την ίδια στιγμή και το κινεζικό υπουργείο εμπορίου, ανακοινώνει μια δεύτερη λίστα με προϊόντα όπου προβλέπεται συμπληρωματικός δασμός 25%.

14 Αυγούστου 2018: Το κινεζικό υπουργείο εμπορίου ανακοινώνει ότι κατέθεσε επίσημα φάκελο στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου για τους

δασμούς των Η.Π.Α. στα φωτοβολταϊκά πάνελ, λέγοντας ότι οι δασμοί βλάπτουν τα κινεζικά εμπορικά συμφέροντα.

23 Αυγούστου 2018: Οι Η.Π.Α. θέτουν σε εφαρμογή 25% δασμούς σε 279 προϊόντα από την Κίνα , αξίας 16 δις δολαρίων. Ανάμεσα στα προϊόντα που τίθενται στο στόχαστρο, είναι οι ημιαγωγοί, τα χημικά, τα πλαστικά, οι μοτοσυκλέτες, και τα ηλεκτρικά σκούτερ. Την ίδια στιγμή και η Κίνα θέτει σε εφαρμογή δασμούς 25% σε 333 προϊόντα από τις Η.Π.Α., αξίας επίσης 16 δις δολαρίων. Ανάμεσα στα προϊόντα βρίσκονται το κάρβουνο, τα καύσιμα, τα λεωφορεία και ο ιατρικός εξοπλισμός. Η Κίνα επίσης καταθέτει στον Π.Ο.Ε ένα νέο φάκελο που αφορούσε τους δασμούς που επέβαλλε το αμερικανικό κράτος σε κινεζικά προϊόντα στις 23 Αυγούστου.

7 Σεπτεμβρίου 2018: Μετά το τέλος της συζήτησης για την τρίτη λίστα με κινεζικά προϊόντα στα οποία θα επιβληθούν δασμοί μελλοντικά, ο πρόεδρος Trump απειλεί ότι θα επιβάλει επιπλέον δασμούς αξίας 267 δις δολαρίων. Αν αυτό γινόταν πραγματικότητα, τότε το σύνολο των δασμών επί των Κινεζικών προϊόντων θα έφτανε τα 517 δις δολάρια και ουσιαστικά θα αφορούσε όλα τα Κινεζικά προϊόντα που εξάγονται στις Η.Π.Α.. Αξίζει να πούμε ότι το σύνολο της αξίας των εισαγωγών των Η.Π.Α από την Κίνα το 2017 ήταν 505 δις δολάρια.

17 Σεπτεμβρίου 2018: Η υπηρεσία των Ηνωμένων Πολιτειών **United States Trade Representative** ανακοινώνει την οριστική τρίτη λίστα, η οποία αφορά νέους δασμούς επί κινεζικών προϊόντων αξίας 200 δις δολαρίων. Οι Η.Π.Α. ισχυρίζονται ότι οι νέοι δασμοί θα αρχίσουν να εφαρμόζονται από τις 24 Σεπτεμβρίου, όπου το ύψους τους θα είναι 10% και θα αυξηθεί σε 25% μέχρι την 1^η Ιανουαρίου 2019.

18 Σεπτεμβρίου 2018: Η Κίνα ανακοινώνει ότι θα εφαρμόσει δασμούς αξίας 60 δις δολαρίων σε αμερικανικά προϊόντα ως αντίποινα στην αμερικανική ανακοίνωση.

24 Σεπτεμβρίου 2018: Οι Η.Π.Α. θέτουν σε εφαρμογή δασμούς αξίας 200 δις δολαρίων. Μετά από την τελευταία επιβολή, η συνολική αξία των

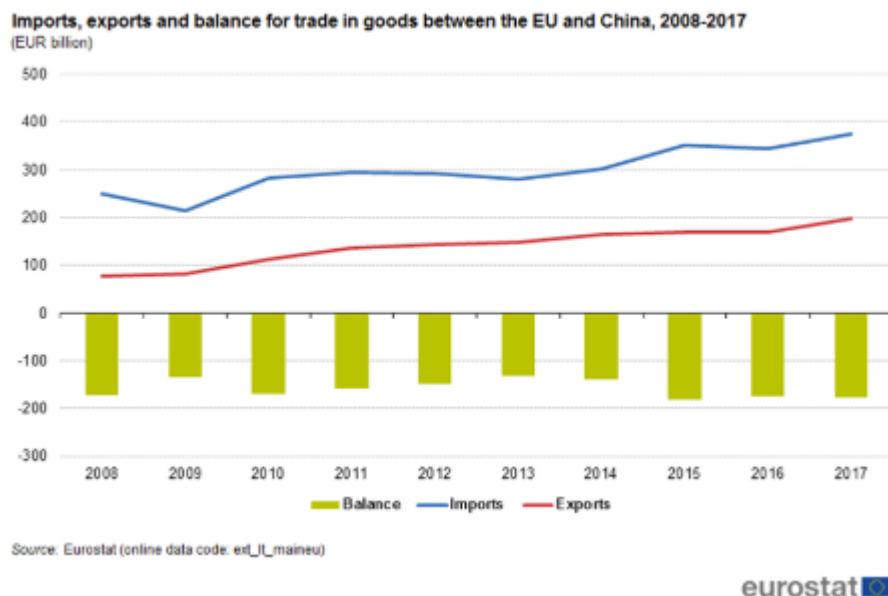
επιβληθέντων δασμών είναι πλέον 250 δις δολάρια. Η Κίνα απαντά με την εφαρμογή δασμών αξίας 60 δις δολαρίων.

2 Δεκεμβρίου 2018: Οι Η.Π.Α. και η Κίνα συμφωνούν σε προσωρινή ανακωχή, προκειμένου να υπάρξει αποκλιμάκωση των εμπορικών εντάσεων. Η απόφαση ήταν αποτέλεσμα ενός δείπνου εργασίας στο πλαίσιο της συνάντησης των G20 στο Μπουένος Άιρες.

3.4 Οι επιπτώσεις της διαμάχης Η.Π.Α. – Κίνας για την Ευρώπη¹⁷

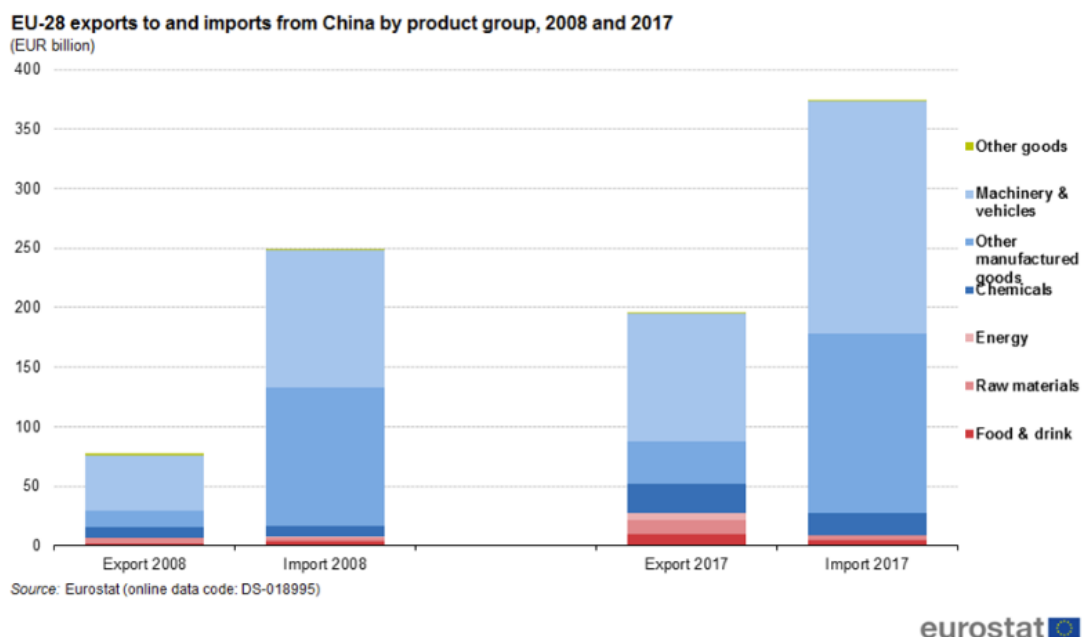
Όσο οι Η.Π.Α. μεγαλώνουν τις αξιώσεις τους κάθε φορά που βρίσκονται στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων με την Κίνα, είναι πολύ δύσκολο να σκεφτεί κάποιος ότι θα μπορέσει η Κίνα να ανταποκριθεί σε αυτές τις απαιτήσεις. Επίσης, είναι εμφανές ότι η Κίνα δεν μπορεί να ανταποκριθεί σε αυτή τη διαμάχη με τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής αποτελεσματικά, χωρίς να υπονομεύσει την μακροχρόνια ανάπτυξή της. Η καλύτερη στρατηγική για αυτήν, είναι να συνεχίζει να είναι ανοικτή προς τον υπόλοιπο κόσμο. Επειδή η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι η μεγαλύτερη οικονομία σε παγκόσμιο επίπεδο μετά τις Η.Π.Α., θα περιμέναμε η Κίνα να είναι περισσότερο πρόθυμη να συνεργαστεί με την Ευρώπη στο μέλλον και να αποδεχτεί κάποιες από τις απαιτήσεις της σε ότι αφορά την οικονομική συνεργασία και την αμοιβαιότητα.

¹⁷http://www.europeanchamber.com.cn/en/press_releases/2711/european-chamber_survey_and_analysis_on_us_china_tariff_effects

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 32

Σε αυτό το πλαίσιο , ο αντίκτυπος αυτού που θεωρείται μια παραδειγματική στροφή σε όρους οικονομικής συνεργασίας, ανάμεσα σε Η.Π.Α. και Κίνα, μπορεί δυνητικά να ωφελήσει την Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία εξαρτάται από έναν αριθμό γενικών ή περιφερειακών παραγόντων. Για τη γενική εικόνα, το κλειδί είναι η απάντηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σε ό,τι αφορά με ποια πλευρά θα συνταχθεί, ήτοι με τις ηνωμένες πολιτείες προκειμένου να προασπίσει τις αγορές της από τις κινεζικές εξαγωγές, ή αν θα διατηρήσει μια ουδέτερη στάση. Εάν επιλέξει να διατηρήσει μια ουδέτερη στάση, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα μπορούσε να γίνει ο εμπορικός αντικαταστάτης στις αγορές τόσο των ηνωμένων πολιτειών μετά την αποχώρηση της Κίνας και στην αγορά της Κίνας μετά την αποχώρηση των Ηνωμένων Πολιτειών. Σε μικροσκοπικό επίπεδο , η κατάσταση είναι ξεκάθαρα πολύ διαφορετική ανάμεσα στους κλάδους. Με μια πρώτη ματιά, οι εξαγωγές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Ηνωμένων Πολιτειών στην Κίνα δείχνουν να είναι παρόμοιες. Η Κίνα εισάγει από τις Ηνωμένες Πολιτείες χημικά, εξοπλισμό για μεταφορές, οχήματα και ιατρικό εξοπλισμό, και από την Ευρωπαϊκή Ένωση οχήματα, μηχανήματα και εξοπλισμό, χημικά, ιατρικό εξοπλισμό και εξοπλισμό για μεταφορές.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 33

Εάν η Ευρωπαϊκή Ένωση παραμείνει ουδέτερη και οι Ηνωμένες Πολιτείες δεν επιτεθούν άμεσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η δυνητική αγορά για τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις είναι πάρα πολύ παρεμφερής ειδικά για τον κλάδο των οχημάτων και των αεροσκαφών. Επίσης, θα υπάρξουν και άλλοι τομείς εάν τεθούν σε εφαρμογή και οι τελευταίοι δασμοί αξίας 200 δις δολαρίων. Εάν υποθέσουμε ότι η Ε.Ε. πάρει όλα τα μερίδια αγοράς, τα αναμενόμενα κέρδη για τους ευρωπαίους εξαγωγείς θα είναι τεράστια. Από τις λίστες με τα προϊόντα προς δασμολόγηση που έχουν δοθεί στην δημοσιότητα και από τις δύο πλευρές, αυτοί που θα κερδίσουν τα περισσότερα είναι οι ευρωπαίοι κατασκευαστές οχημάτων. Ακόμα ο κλάδος των χημικών θα βγει ωφελημένος από την επιβολή εκατέρωθεν δασμών. Ένας ακόμη κλάδος που θα έχει μεγάλο κέρδος, είναι αυτός της κατασκευής αεροσκαφών. Παρόλο που η Κινεζική κυβέρνηση αφαίρεσε τα αεροσκάφη από τη λίστα με τα προϊόντα προς δασμολόγηση, οι ευρωπαίοι κατασκευαστές έχουν καλύτερη θέση στην αγορά και θα ωφεληθούν πάρα πολύ εάν η διαμάχη κλιμακωθεί. Όφελος θα υπάρξει και από την επιβολή δασμών από την πλευρά της αμερικανικής κυβέρνησης σε καταναλωτικά αγαθά από την Κίνα. Οι ευρωπαίοι αναμένεται να εκμεταλλευτούν την ευκαιρία έτσι να αυξήσουν το μερίδιό τους στην αμερικανική αγορά.

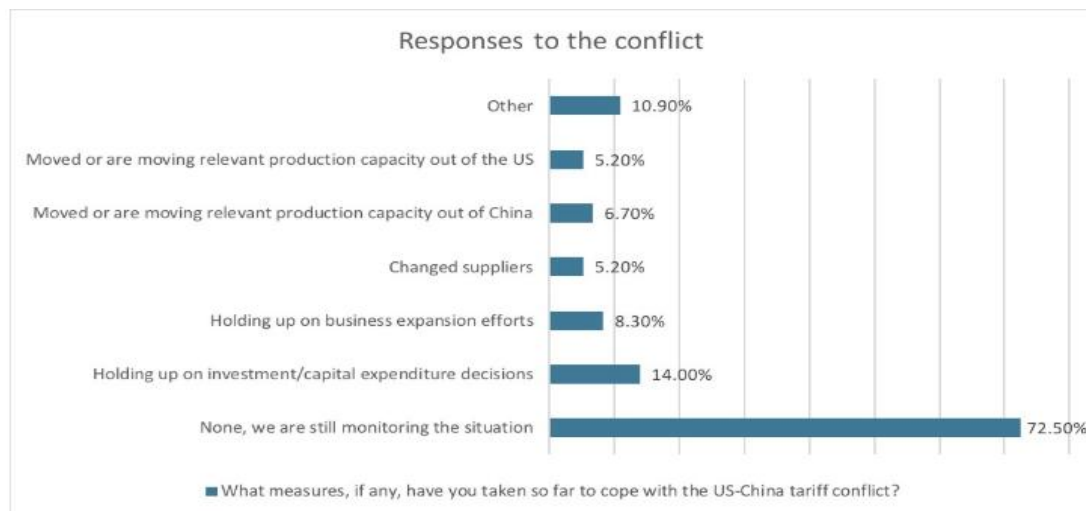
Η παραπάνω άποψη υποστηρίζει ότι οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις θα μπορούσαν να βγουν κερδισμένες από τον εμπορικό πόλεμο Η.Π.Α. – Κίνας. Υπάρχει όμως και μια άλλη θέση, που υποστηρίζει ότι αυτό μπορεί να συμβεί αλλά μόνο για πολύ συγκεκριμένους τομείς της ευρωπαϊκής οικονομίας και όχι για το σύνολο της οικονομίας. Και συνεχίζει την κριτική λέγοντας ότι όταν το σύνολο της οικονομίας σου εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το εμπόριο, μια συνολική μείωση του παγκόσμιου εμπορίου η οποία μπορεί να προκληθεί από μια πρακτική «μία σου και μία μου» σε ότι αφορά τους εισαγωγικούς δασμούς, προκαλεί φόβο και υπονομεύει την εμπιστοσύνη. Και αυτή είναι ακριβώς η περίπτωση της Ευρώπης. Κατά μία έννοια η επιχειρηματική εμπιστοσύνη έχει μειωθεί για τα έξι από τα προηγούμενα επτά χρόνια στην Γερμανία, όπου οι εξαγωγές είναι περίπου το 50% της ετήσιας εκροής. Πέρα από τη διαμάχη που υπάρχει ανάμεσα σε Η.Π.Α. και Κίνα, η Ευρώπη έχει από μόνη της τη δική της διαμάχη με τις Ηνωμένες Πολιτείες. Η ανάπτυξη στην Ευρώπη υπήρξε η μεγαλύτερη ανάμεσα στα δέκα προηγούμενα χρόνια, ακόμη και πριν την χρηματοοικονομική κρίση του 2008. Τα νούμερα για την ευρωπαϊκή οικονομία δείχνουν μια πολύ καλή εικόνα. Ο αριθμός των ανέργων έπεσε κατά 125.000 μόνο το Μάιο, και κατά μέσο όρο η ανεργία στην ευρωζώνη ήταν 8,4%, το χαμηλότερο ποσοστό από το 2008. Να σημειώσουμε ότι το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας στην ευρωζώνη παρουσιάστηκε το 2013 και ήταν 12,1%. Οι εντάσεις που δημιουργούνται δύνανται να επιδεινώσουν το οικονομικό κλίμα στην Ευρώπη, και μάλιστα συσχετίζουν το ρίσκο με το υψηλό χρέος της Ιταλίας όπου εξαρτάται άμεσα το ύψος των επιτοκίων που καθορίζει η FED. Επίσης αρκετές ευρωπαϊκές επιχειρήσεις μπορεί να υποστούν ζημιές από τη στιγμή που παράγουν και πωλούν προϊόντα τόσο στις Η.Π.Α. όσο και στην Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας, που αποτελούν τις μεγαλύτερες οικονομίες στον κόσμο. Για παράδειγμα, οι δασμοί που επέβαλλε η Κίνα στις εισαγωγές αυτοκινήτων που έχουν κατασκευαστεί στις Ηνωμένες Πολιτείες, θα μπορούσαν να προκαλέσουν πολύ μεγάλη βλάβη σε Γερμανικούς κατασκευαστές όπως είναι η Daimler και η BMW, από τη στιγμή που και οι δύο διατηρούν εργοστάσια στις Ηνωμένες Πολιτείες και εξάγουν στην Κίνα αυτοκίνητα που έχουν παραχθεί εκεί. Η Daimler έχει ήδη μειώσει τις προσδοκίες της για τα κέρδη, σημειώνοντας

ότι περιμένει μεγαλύτερα κόστη από την επιβολή των δασμών. Από την άλλη η BMW, σε επιστολή της στον Γραμματέα Εμπορίου Wilbur Ross έγραφε ότι οι δασμοί θα κάνουν τις πωλήσεις στην Κίνα πολύ δύσκολες από το εργοστάσιο που έχει στη Νότια Καρολίνα και «δυσνητικά θα οδηγήσουν σε αρκετά μειωμένες εξαγωγές και σε αρνητικά αποτελέσματα σε ό,τι αφορά τις επενδύσεις και τις θέσεις εργασίας στις Ηνωμένες Πολιτείες». Τον περασμένο χρόνο, οι εξαγωγές αυτοκινήτων κατασκευασμένων στις Ηνωμένες Πολιτείες, της BMW ήταν 272.000 οχήματα, τα οποία είναι περισσότερο από το μισό της συνολικής παραγωγής. Τα 81.000 οχήματα είχαν εξαγωγικό προορισμό την Κίνα και η αξία τους ήταν 2,37 δις δολάρια. Η BMW λέει ότι οι εξαγωγές αυτοκινήτων μείωσαν το εμπορικό έλλειμμα των Η.Π.Α. κατά 1 δις.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση επίσης περιμένει να δει αν η διακυβέρνηση Trump επιβάλλει ξεχωριστά δασμούς στις εισαγωγές αυτοκινήτων. Ευρωπαϊκές εταιρίες όπως η BMW, η DAIMLER 'S MERCEDES – BENZ, η VOLKSWAGEN, η PORSCHE, η AUDI και η FIAT CHRYSLER έχουν εξαγωγές οχημάτων στις Η.Π.Α. αξίας 46,6 δις δολαρίων κάθε χρόνο. Περισσότεροι από 13,3 εκατομμύρια άνθρωποι ή διαφορετικά το 6,1% του απασχολούμενου εργατικού δυναμικού στην Ευρωπαϊκή Ένωση εργάζεται στο κλάδο της αυτοκινητοβιομηχανίας. Κατά συνέπεια, αν συμβεί κάτι τέτοιο η Ε.Ε. θα υπάρξει χαμένη από τη στιγμή που είναι πλεονασματική σε ό,τι αφορά το ισοζύγιο.

Αξιοπρόσεκτα είναι επίσης τα αποτελέσματα μιας έρευνας που έκανε το εμπορικό επιμελητήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Κίνα, για τις επιπτώσεις του εμπορικού πολέμου ανάμεσα σε Η.Π.Α. και Κίνα. Σε κάθε περίπτωση είτε πρόκειται για κινεζικές επιχειρήσεις είτε για αμερικανικές, η εικόνα που υπάρχει για τους δασμούς είναι αρνητική. Μάλιστα το 53,9% των κινεζικών επιχειρήσεων και το 42,9% των αμερικανικών επιχειρήσεων που ρωτήθηκαν απάντησαν ότι δεν θα ήθελαν την επιβολή δασμών. Επιπρόσθετα, το 17% των επιχειρήσεων είπαν ότι είτε θα καθυστερήσουν είτε θα αναβάλουν τα σχέδια τους είτε για επιπλέον επενδύσεις είτε για επέκταση των δραστηριοτήτων τους. Κατά συνέπεια, πέρα από τα άμεσα αποτελέσματα που έχουν οι δασμοί στα κόστη, υπάρχουν και τα έμμεσα σε μακροοικονομικό επίπεδο, που είναι η επιβράδυνση της οικονομικής

ανάπτυξης. Παρόλο που μόλις ένας πολύ μικρός αριθμός ευρωπαϊκών επιχειρήσεων στην Κίνα πήρε δραστικά μέτρα, όπως μεταφορά των δραστηριοτήτων ή αλλαγή προμηθευτών, αυτό μας προδιαθέτει για το τι πρόκειται να ακολουθήσει στην συνέχεια. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι οι επιπτώσεις του εμπορικού πολέμου Η.Π.Α. – Κίνας στις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις που βρίσκονται στην Κίνα θα είναι μεγάλες. Και αρνητικές.

**multiple responses allowed*

Πηγή: *European Union Chamber of Commerce in China*

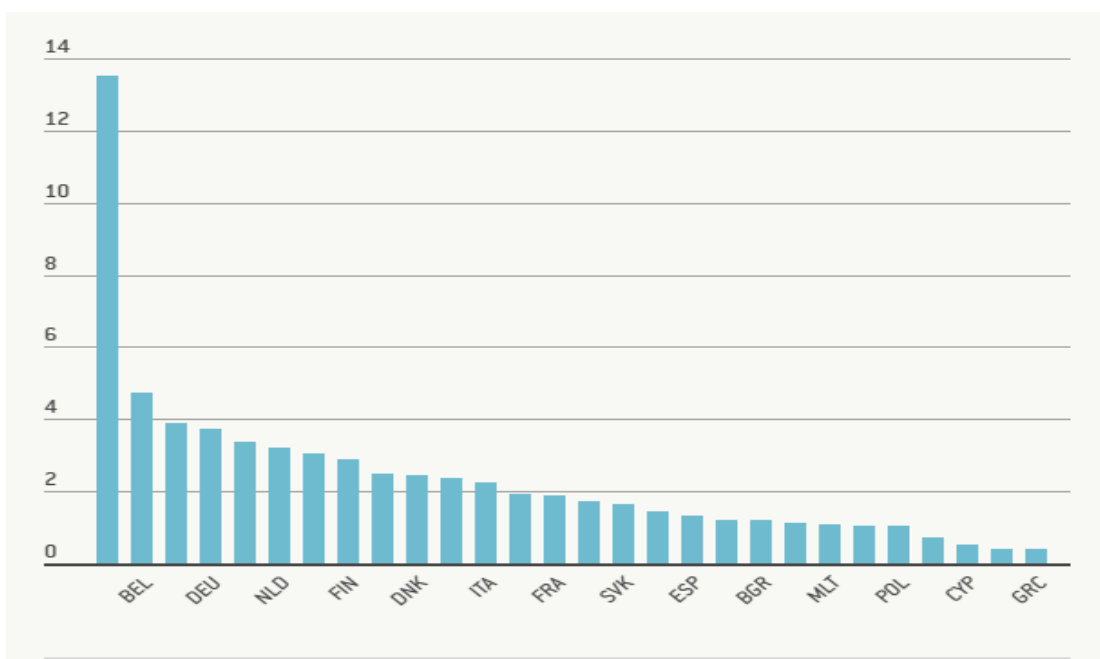
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 34

3.5 Έκθεση Ε.Ε. στην αγορά των Η.Π.Α.¹⁸

Είναι κρίσιμο να υπάρχει και εικόνα του πόσο εκτεθειμένες είναι οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις στην αγορά των Ηνωμένων Πολιτειών. Ο πιο απλός τρόπος να το διαπιστώσουμε είναι να εξετάσουμε τις διμερείς εξαγωγές κάθε χώρας κράτους μέλους της Ε.Ε. με τις Η.Π.Α. σαν ποσοστό του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος.

¹⁸<http://bruegel.org/2018/06/trade-wars-just-how-exposed-are-eu-member-states-and-industries-to-the-us-market/>

Ακαθάριστες εξαγωγές ως ποσοστό του Α.Ε.Π. %

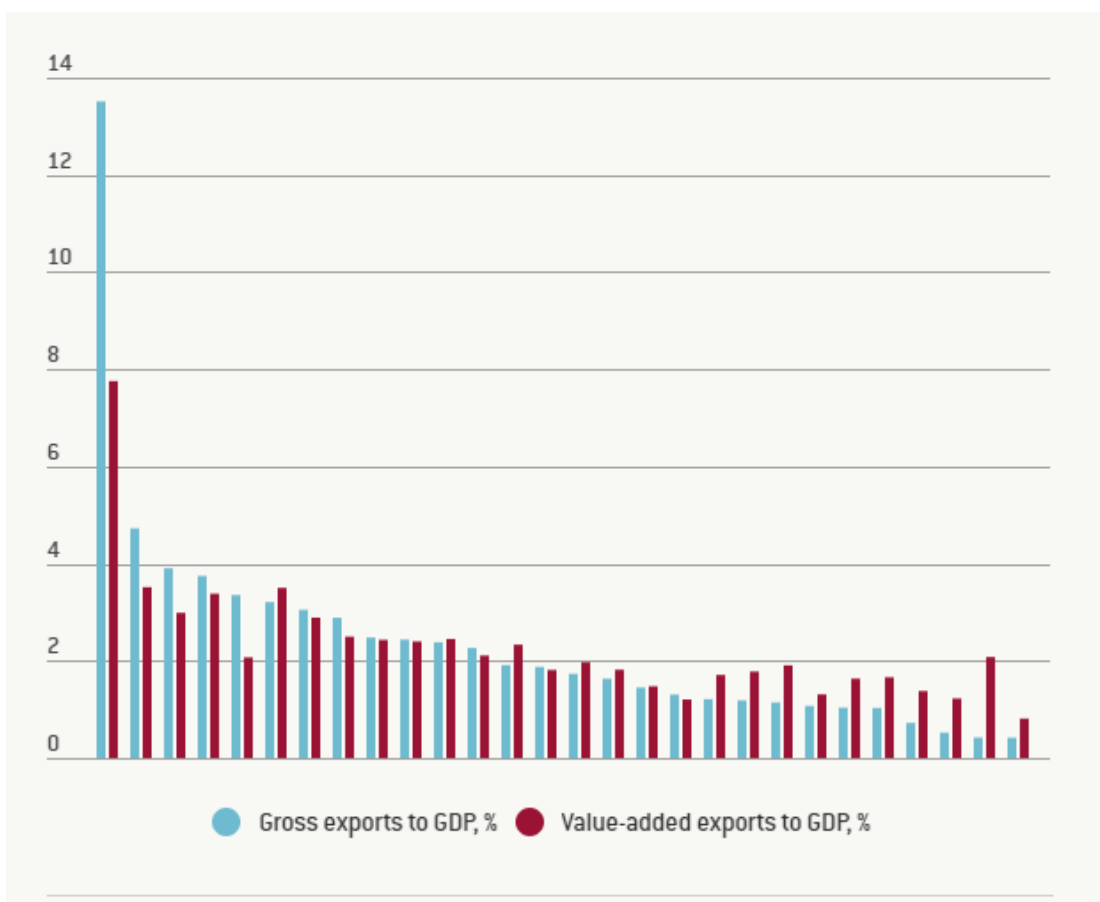

Πηγή: Ινστιτούτο Bruegel

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 35

Ωστόσο, αυτή η προσέγγιση αγνοεί την πολυπλοκότητα του παγκόσμιου εμπορίου, η οποία προέρχεται από την εκτός συνόρων παραγωγή, όπως και το εμπόριο που διεξάγεται από ενδιάμεσους. Μια διαφορετική προσέγγιση, είναι να δούμε την προστιθέμενη αξία των ροών του εμπορίου, δηλαδή την αξία της εκροής που πουλήθηκε στο εξωτερικό μείον την αξία των ενδιάμεσων που χρησιμοποιήθηκαν για την παραγωγή. Με την εφαρμογή αυτής της μεθόδου ανάμεσα στις χώρες της Ε.Ε., αυτή που είναι περισσότερο εκτεθειμένη, είναι η οικονομία της Ιρλανδίας όπως και με την εφαρμογή της πρώτης μεθόδου. Άλλη μία χώρα που είναι αρκετά εκτεθειμένη στην αμερικανική οικονομία είναι η Γερμανική, και στην συνέχεια η Ολλανδική και η Βελγική με 3,5%. Οι χώρες με την μικρότερη έκθεση είναι η Ισπανία, η Ελλάδα, η Κύπρος και η Μάλτα. Μεγάλες χώρες όπως είναι η Γαλλία και η Ιταλία, βρίσκονται περίπου στο μέσο της κατάταξης με ένα ποσοστό περίπου στο 2%. Εάν συγκρίνουμε τα αποτελέσματα των δύο μεθόδων βλέπουμε ότι η έκθεση της Ε.Ε. στην αμερικανική ζήτηση σε όρους προστιθέμενης αξίας είναι μικρότερη από αυτή που προκύπτει σε όρους Ακαθάριστων εξαγωγών ως ποσοστό του Α.Ε.Π.

Ακαθάριστες εξαγωγές/Α.Ε.Π. και Προστιθέμενη Αξία/ Α.Ε.Π., %

Πηγή: Ινστιτούτο Bruegel

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 36

Για μεμονωμένες χώρες εκτός από την Ιρλανδία, οι ακαθάριστες ροές υπερεκτιμούν στην έκθεση στην κατανάλωση των Η.Π.Α. , περισσότερο για τη Λιθουανία και το Βέλγιο. Αντίθετα, υποεκτίμηση υπάρχει ειδικά για το Λουξεμβούργο, τη Σλοβενία και την Κύπρο.

Εάν τώρα στραφούμε σε κλαδικό επίπεδο, οι διαφορές που παρατηρούνται στις μετρήσεις των δύο μεθόδων πολλαπλασιάζονται. Αυτό συμβαίνει γιατί είναι περίπλοκη η δομή της αλυσίδας προμηθευτών ανάμεσα στους κλάδους. Με βάση τη μέθοδο της προστιθέμενης αξίας οι κατασκευαστές βιομηχανικών προϊόντων της ευρωπαϊκής ένωσης είναι οι περισσότερο εκτεθειμένοι , με ένα 10% της παραγωγής να πηγαίνει στην αμερικανική αγορά, και ακολουθούν οι κατασκευαστές χημικών και οχημάτων. Από την άλλη, ενώ η σύνθεση των κλάδων που είναι περισσότερο εκτεθειμένοι δεν αλλάζει με τη μέθοδο των ακαθάριστων εξαγωγών, παρουσιάζεται σημαντική διαφορά στο μέγεθος της έκθεσης.

Αυτό είναι το αποτέλεσμα του ενδιάμεσου εμπορίου και των αλυσίδων της παγκόσμιας αξίας, που κυριαρχεί στη βιομηχανία.

Value-added exports % GDP, top 10 sectors		Gross exports % GDP, top 10 sectors	
Sector	Exposure	Sector	Exposure
Manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations	10.28	Manufacture of coke and refined petroleum products	30.63
Manufacture of chemicals and chemical products	9.61	Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers	23.02
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers	9.40	Manufacture of other transport equipment	21.02
Manufacture of other transport equipment	7.96	Manufacture of chemicals and chemical products	18.92
Manufacture of basic metals	7.90	Manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations	18.39
Advertising and market research	7.70	Air transport	16.92
Air transport	7.57	Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	13.77
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	7.56	Manufacture of basic metals	12.25
Manufacture of computer, electronic and optical products	7.31	Manufacture of computer, electronic and optical products	11.57
Architectural and engineering activities; technical testing and analysis	6.30	Manufacture of furniture; other manufacturing	10.67

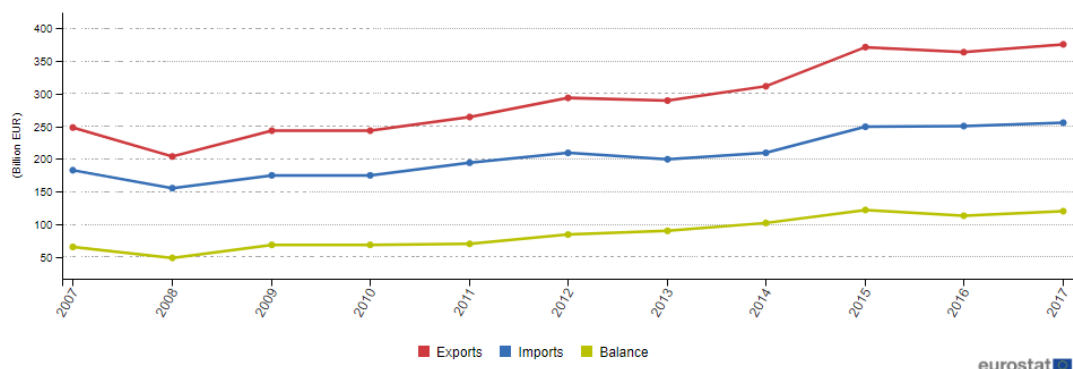
ΕΙΚΟΝΑ 11

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι η μέθοδος των ακαθάριστων εξαγωγών σαν μέτρο της έκθεσης, παρερμηνεύει την εικόνα των εξωτερικότητων.

Μπορούμε μετά από την παραπάνω ανάλυση που έδειξε το βαθμό έκθεσης της ευρωπαϊκής οικονομίας στην αμερικανική ζήτηση, να παραθέσουμε κάποια στατιστικά στοιχεία, που θα μας δώσουν ποιοτικά

και ποσοτικά στοιχεία για το γενικότερο εμπόριο ανάμεσα στις δύο οικονομίες.

Imports, exports and trade balance in goods between the EU and the United States, 2007-2017

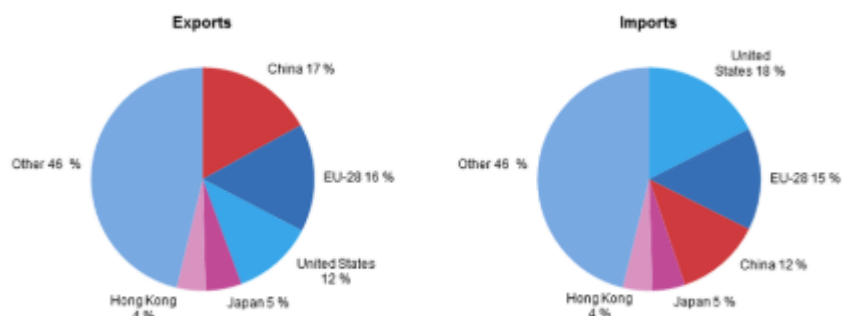
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 37

Είναι γεγονός ότι οι πέντε μεγαλύτεροι εξαγωγείς αγαθών αθροιστικά κατέχουν πάνω από το μισές εξαγωγές σε παγκόσμιο επίπεδο και πιο συγκεκριμένα το 54%. Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής είναι ο τρίτος μεγαλύτερος εξαγωγέας, έχοντας ένα μερίδιο 12% επί των παγκόσμιων εξαγωγών. Στην πρώτη θέση βρίσκεται η Κίνα με 17% και στη δεύτερη θέση η Ε.Ε. με 16%, στην τέταρτη θέση είναι η Ιαπωνία με 5% και στην πέμπτη θέση το Χονγκ Κονγκ με 4%. Σε ό,τι αφορά τις εισαγωγές αγαθών οι παραπάνω πέντε χώρες κατέχουν αθροιστικά και πάλι το 54% των παγκόσμιων εισαγωγών αγαθών, με μια μικρή αναδιάταξη στις θέσεις. Οι Η.Π.Α. είναι ο μεγαλύτερος εισαγωγέας με 18%, με την Ε.Ε. να βρίσκεται στη δεύτερη θέση με 15%, στην τρίτη θέση η Κίνα με 12%, στην τέταρτη η Ιαπωνία με 5% και στην πέμπτη το Χονγκ Κονγκ με 4%.

Εξετάζοντας την πορεία των εισαγωγών και των εξαγωγών ανάμεσα στην Ε.Ε. και σε Η.Π.Α. την περίοδο 2007 – 2016, η τάση που επιδεικνύουν είναι παρεμφερής για τα έτη 2007 – 2014, με μια μείωση το 2009, εξαιτίας της χρηματοπιστωτικής κρίσης και μια ανάκαμψη μετά. Μετά το 2014, και οι εξαγωγές αλλά ειδικά οι εισαγωγές για τις Η.Π.Α. έχουν μεγαλώσει με ταχύτερο ρυθμό από τις αντίστοιχες της Ε.Ε.. Κατά συνέπεια, το πηλίκιο εξαγωγών προς εισαγωγές για τις Η.Π.Α. που μεγάλωσε από 58% το 2007 σε 68% το 2016, δείχνει ένα διαρκές έλλειμμα στο ισοζύγιο των αγαθών. Η Ε.Ε. επίσης είχε έλλειμμα μέχρι το 2013 παρόλο που είναι μικρότερο από αυτό των Η.Π.Α.. Ωστόσο, μετά το 2009 οι εξαγωγές της Ε.Ε. αυξάνονται περισσότερο

από ότι οι εισαγωγές. Κατά συνέπεια είχε πλεόνασμα από το 2013 με αποκορύφωμα το 2016 όπου ο λόγος εξαγωγών προς εισαγωγές να είναι 102%.

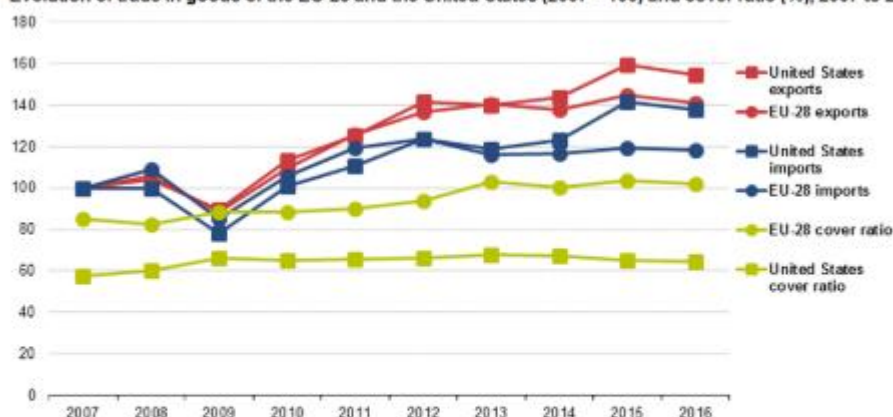
The position of the United States among the world's largest traders in goods, 2016

Source: Eurostat (online data code: ext_it_introle)

eurostat

Evolution of trade in goods of the EU-28 and the United States (2007 = 100) and cover ratio (%), 2007 to 2016

Notes:

- While the trade balance provides information on the absolute value of trading positions, the cover ratio provides a relative measure that is based on the ratio (expressed in percentage terms) between the value of exports and the value of imports: if exports are higher than imports then the cover ratio will be above 100.
- Exports and imports are indexed at 100 in 2007

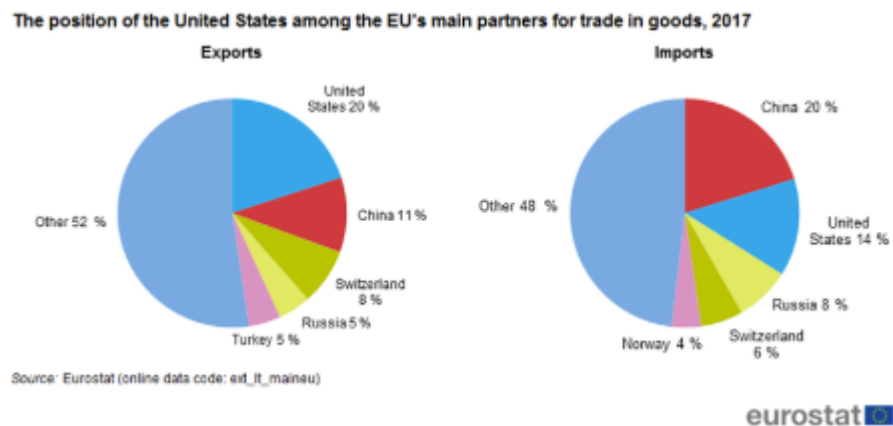
Source: Eurostat (online data code: ext_it_introle)

eurostat

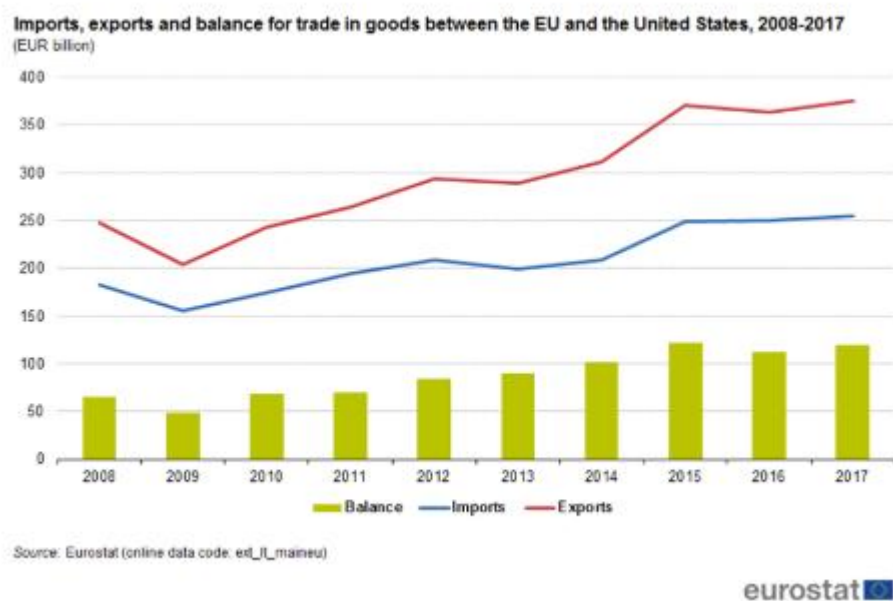
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 38

Το 2017, οι Ηνωμένες Πολιτείες είχαν ένα μερίδιο 20% στις εκτός Ε.Ε. εξαγωγές αγαθών, αξίας 375 δις ευρώ, το οποίο σημαίνει ότι ήταν ο μεγαλύτερος εταίρος για εξαγωγές από την Ε.Ε. με σχεδόν της διπλάσιες εξαγωγές από την Κίνα που έχει το 11% , με αξία 128 δις ευρώ, την Ελβετία με 8% και αξία 151 δις ευρώ, τη Ρωσία με 5% και αξία 86 δις ευρώ και την Τουρκία να ολοκληρώνει την πεντάδα με 5% και αξία 85 δις ευρώ. Από την άλλη οι Η.Π.Α. ήταν ο δεύτερος μεγαλύτερος εταίρος για τις εισαγωγές της Ε.Ε. με ποσοστό 14% και αξία 255 δις ευρώ, με πρώτη την Κίνα με ποσοστό

20% και αξία 375 δις ευρώ, τρίτη τη Ρωσία με ποσοστό 8% και αξία 145 δις ευρώ, την Ελβετία μετά με ποσοστό 6% και αξία 110 δις ευρώ και τέλος την Νορβηγία με 4% και αξία 77 δις ευρώ. Η Ε.Ε. είχε πλεόνασμα στο ισοζύγιο αγαθών με τις Η.Π.Α. από το 2008 μέχρι το 2017. Το 2009, οι εξαγωγές, οι εισαγωγές, όπως και το έλλειμμα μειώθηκαν. Μετά την παγκόσμια χρηματοοικονομική κρίση και οι εισαγωγές αλλά κυρίως οι εξαγωγές στις Η.Π.Α, πολύ γρήγορα ανέκαμψαν και κατά συνέπεια, το πλεόνασμα της Ε.Ε. σταθερά αυξανόταν με κορυφή το 2015 και αξία 122 δις ευρώ. Έπεσε στα 113 δις ευρώ το 2016, αλλά το 2017 αυξήθηκε και πάλι στα 120 δις ευρώ.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 39

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 40

Εάν περάσουμε τώρα στην κλαδική ανάλυση, οι κύριες κατηγορίες για τις εισαγωγές και τις εξαγωγές από τις Η.Π.Α. είναι "Μηχανήματα και οχήματα", "Χημικά", "Άλλα βιομηχανικά προϊόντα". Αθροιστικά τα βιομηχανικά αγαθά είναι το 89% των εξαγωγών της Ε.Ε. και το 84% των εισαγωγών. Το 2017, το μερίδιο της κατηγορίας "Μηχανήματα και Οχήματα" ήταν 44% ήταν ίσο με το άθροισμα των δύο επόμενων κατηγοριών "Χημικά" και "άλλα βιομηχανικά προϊόντα", όπου η κάθε μία έχει ποσοστό 22%. Για τις εισαγωγές από τις Η.Π.Α. αυτές οι τρεις κατηγορίες είχαν ποσοστά που ήταν κατά πολύ λίγο μικρότερα από αυτά των εξαγωγών.

Εάν εξειδικεύσουμε ακόμη περισσότερο σε επίπεδο προϊόντων, τα κορυφαία ήταν αυτοκίνητα, όπου ο λόγος εξαγωγών προς εισαγωγές με τις Η.Π.Α. ήταν 592 , πράγμα το οποίο σημαίνει ότι οι εξαγωγές της Ε.Ε. σε Η.Π.Α. ήταν σχεδόν έξι φορές περισσότερες από τις εισαγωγές της Ε.Ε. από τις Η.Π.Α., τα αεροσκάφη , όπου ο λόγος εξαγωγών προς εισαγωγές ήταν 64 και δηλώνει ότι η Ε.Ε. είχε έλλειμμα με τις Η.Π.Α. με αποτέλεσμα οι εξαγωγές να είναι μόλις το 64% των εισαγωγών. Με δεδομένο το συνολικό εμπορικό πλεόνασμα, δεν αποτελεί έκπληξη ότι για τα 17 από τα 20 κορυφαία προϊόντα ο λόγος εξαγωγές προς εισαγωγές ήταν μεγαλύτερος από 100, με μεγαλύτερο το 675 για τα αλκοολούχα παράγωγα.

Σε επίπεδο κρατών μελών για το 2017, υπήρξαν πέντε κράτη μέλη όπου οι εισαγωγές αγαθών από τις Η.Π.Α. ήταν μεγαλύτερες από 20 δις ευρώ. Το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γερμανία, η Ολλανδία, η Γαλλία και το Βέλγιο. Μαζί αυτές οι πέντε χώρες έχουν πάνω από τα τρία τέταρτα των εισαγωγών από τις Η.Π.Α. Οι Η.Π.Α. ήταν επίσης ένας σημαντικός εταίρος για την Ιρλανδία, μιας και περισσότερες από τις μισές εισαγωγές της εκτός Ε.Ε. προέρχονται από αυτήν. Το 2017, οι γερμανικές εξαγωγές αγαθών σε Η.Π.Α. αξίας 112 δις ευρώ, ήταν περισσότερο από διπλάσιες από αυτές του Ηνωμένου Βασιλείου που είχε την δεύτερη θέση. Η Ιταλία, η Γαλλία και η Ιρλανδία ακολουθούν και συμπληρώνουν την πεντάδα. Αυτές οι πέντε χώρες αθροίζουν το 72% από όλες τις εξαγωγές της Ε.Ε. σε Η.Π.Α..¹⁹

¹⁹https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/exports_of_goods_to_the_United_States_by_Member_State,2017

Imports of goods from the United States by Member State, 2017

	EUR million	% of the United States in extra-EU imports	
United Kingdom	53 951	19.6	
Germany	45 953	13.1	
Netherlands	35 147	12.9	
France	28 912	17.3	
Belgium	25 370	20.0	
Italy	15 013	9.4	
Ireland	14 495	55.1	
Spain	11 741	9.3	
Poland	4 063	6.9	
Austria	3 880	11.0	
Sweden	3 379	8.6	
Czech Republic	2 387	7.7	
Denmark	2 103	8.5	
Hungary	1 666	7.3	
Finland	1 212	6.9	
Luxembourg	1 150	33.6	
Romania	1 092	6.0	
Portugal	998	6.1	
Greece	749	3.1	
Slovakia	463	3.1	
Slovenia	408	4.2	
Lithuania	369	4.3	
Bulgaria	232	2.6	
Malta	220	11.3	
Latvia	173	5.4	
Croatia	144	2.9	
Estonia	135	4.8	
Cyprus	78	2.4	

Source: Eurostat (online data code: DS-018995)

eurostat

ΠΙΝΑΚΑΣ 20

Exports of goods to the United States by Member State, 2017

	EUR million	% of the United States in extra-EU exports	
Germany	112 320	21.1	
United Kingdom	52 023	25.3	
Italy	40 496	20.4	
France	34 254	17.6	
Ireland	32 849	55.7	
Netherlands	20 572	14.3	
Belgium	18 392	17.4	
Spain	12 455	13.0	
Austria	9 354	21.8	
Sweden	9 336	16.9	
Denmark	6 868	19.8	
Poland	5 500	13.2	
Finland	4 181	17.2	
Czech Republic	3 329	12.8	
Portugal	2 846	19.9	
Hungary	2 352	12.4	
Slovakia	2 061	19.3	
Lithuania	1 376	12.5	
Greece	1 123	8.4	
Romania	1 107	7.3	
Slovenia	566	6.8	
Croatia	548	10.7	
Estonia	374	10.3	
Luxembourg	371	16.8	
Bulgaria	347	3.9	
Latvia	288	7.1	
Malta	127	12.4	
Cyprus	43	2.4	

Source: Eurostat (online data code: DS-018995)

eurostat

ΠΙΝΑΚΑΣ 21

Trade balance of goods with the United States by Member State
(EUR million)

	EUR million
Germany	66 367
Italy	25 483
Ireland	18 353
Sweden	5 958
Austria	5 473
France	5 342
Denmark	4 764
Finland	2 969
Portugal	1 849
Slovakia	1 598
Poland	1 437
Lithuania	1 007
Czech Republic	943
Spain	714
Hungary	686
Croatia	404
Greece	373
Estonia	239
Slovenia	158
Latvia	115
Bulgaria	115
Romania	15
Cyprus	-35
Malta	-93
Luxembourg	-779
United Kingdom	-1 928
Belgium	-6 979
Netherlands	-14 575

Source: Eurostat (online data code: DS-018995)

eurostat

ΠΙΝΑΚΑΣ 22

Οι σχέσεις ανάμεσα σε Ε.Ε. και Η.Π.Α. παρόλο που αποτελούν παραδοσιακούς συμμάχους, μέσα στο 2018 παρουσίασαν ένταση και ο λόγος ήταν η απόφαση της διακυβέρνησης του προέδρου Trump να επιβάλει δασμούς στις εισαγωγές αλουμινίου και ατσαλιού από την Ε.Ε. Πιο συγκεκριμένα στις 23 Μαρτίου 2018, δασμοί ύψους 25% στις εισαγωγές ατσαλιού και 10% στις εισαγωγές αλουμινίου τέθηκαν σε εφαρμογή, σύμφωνα με την έρευνα 232 που είχε καταλήξει στο συμπέρασμα, ότι τέτοιου είδους εισαγωγές υπονομεύουν την εθνική ασφάλεια των Ηνωμένων Πολιτειών. Μία μέρα νωρίτερα ο Πρόεδρος Trump είχε αποφασίσει να δώσει εξαίρεση μέχρι την 1^η Μαΐου 2018 στην Ε.Ε. , την Αργεντινή, τη Βραζιλία, τον Καναδά, το

Μεξικό, και τη Νότια Κορέα. Ο σκοπός αυτών των εξαιρέσεων ήταν να δοθεί η ευκαιρία στους εμπορικούς εταίρους των Ηνωμένων Πολιτειών να αποδείξουν ότι δεν υφίσταται φόβος για τις Ηνωμένες Πολιτείες από αυτές, σχετικά με την εθνική της ασφάλεια. Στις 30 Απριλίου, ο Πρόεδρος Trump αποφάσισε να δώσει παράταση σε αυτές τις εξαιρέσεις για άλλες 30 ημέρες. Οι παρατάσεις είχαν σαν αποτέλεσμα την υπογραφή συμφωνιών με την Αργεντινή, την Αυστραλία, τη Βραζιλία και την Νότια Κορέα όπου προβλεπόταν μόνιμη εξαίρεση από δασμούς.

Η Ε.Ε. είχε εκτεταμένες συζητήσεις με τη διακυβέρνηση Trump προκειμένου να έχει και αυτή μόνιμη εξαίρεση. Ανάμεσα σε άλλα πράγματα, η Ε.Ε. στις διαπραγματεύσεις με τις Η.Π.Α. προσέφερε συγκεκριμένα ανταλλάγματα. Η θέληση για συζήτηση με τις Η.Π.Α. με συγκεκριμένες προτάσεις, παρουσιάστηκε στη Διάσκεψη των Δυτικών Βαλκανίων που έγινε στη Σόφια το Μάιο. Η διακυβέρνηση Trump δεν ικανοποιήθηκε από τις προτάσεις της Ε.Ε., με αποτέλεσμα να μην δοθεί εξαίρεση. Παρόμοια οι Η.Π.Α. δεν κατάφεραν καμία σημαντική πρόοδο στις εν εξελίξει συνομιλίες για τη Συμφωνία Ελεύθερου Εμπορίου Βόρειας Αμερικής (NAFTA), με τον Καναδά, και το Μεξικό. Η τελευταία κατάληξη είχε σαν αποτέλεσμα να μην δοθεί περαιτέρω εξαίρεση από τους δασμούς ούτε στον Καναδά ούτε στο Μεξικό. Οι δασμοί των Ηνωμένων Πολιτειών τέθηκαν οριστικά σε εφαρμογή την 1^η Ιουνίου 2018 για την Ε.Ε., τον Καναδά και το Μεξικό. Η Ε.Ε. δεν άφησε αναπάντητη την πρακτική των Η.Π.Α.. Η αντίδρασή της είχε τρεις άξονες:

- Στις 26 Μαρτίου 2018, η Κομισιόν άρχισε μια έρευνα για μέτρα διασφάλισης σε σχέση με τις εισαγωγές 26 προϊόντων από ατσάλι. Αυτή η έρευνα είναι σε εξέλιξη, και εξουσιοδοτεί την Κομισιόν να επιβάλει αντίστοιχα μέτρα έτσι ώστε να προστατεύσει του ευρωπαϊούς παραγωγούς σε περίπτωση που υπάρχουν υπερβάλλουσες εισαγωγές εξαιτίας της εκτροπής εμπορίου από τις Η.Π.Α.
- Την 1 Ιουνίου 2018 η Ε.Ε. ξεκίνησε τη νομική διαδικασία εναντίον των Η.Π.Α. στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου.
- Τα εξισορροπητικά μέτρα της Ε.Ε. θα βρουν εφαρμογή με επιλεγμένα αμερικανικά προϊόντα από τις 22 Ιουνίου 2018, και θα έχουν συνολική αξία 6,4 δις ευρώ.

Σε μια προσπάθεια οι εντάσεις ανάμεσα σε Η.Π.Α. και Ε.Ε. να υποχωρήσουν, ο Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ζαν-Κλοντ Γιούνκερ επισκέφτηκε επίσημα το Λευκό Οίκο για συνομιλίες σχετικά με εμπορικά ζητήματα. Η συνάντηση του Ζαν-Κλοντ Γιούνκερ με τον Πρόεδρο Trump μπορεί να χαρακτηριστεί ως επιτυχημένη γενικότερα. Πιο συγκεκριμένα στις 25 Ιουλίου 2018, σε επίσημη ανακοίνωση του ακολούθησε την συνάντηση των δύο, τονιζόταν το γεγονός ότι οι δύο πλευρές θα εργαστούν για τον τερματισμό των δασμών όπως επίσης και των επιδοτήσεων σε όλα τα προϊόντα εκτός από τα αυτοκίνητα, όπως επίσης να αμβλυνθούν τα εμπόδια και να δοθεί ώθηση του εμπορίου για συγκεκριμένους κλάδους και προϊόντα, όπως οι υπηρεσίες, τα χημικά, τα προϊόντα φαρμακοβιομηχανίας, ο ιατρικός εξοπλισμός και η σόγια. Συμφώνησαν επίσης να εργαστούν πάνω στον τομέα της ενέργειας, όπως επίσης να καταγγέλλουν διεθνώς πρακτικές για την διεξαγωγή του διεθνούς εμπορίου που δεν είναι δίκαιες, και τέλος να αναμορφώσουν τον Π.Ο.Ε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

Ευρωπαϊκή Ένωση και Διεθνές Εμπόριο

4.1 Η Θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο διεθνές εμπόριο²⁰.

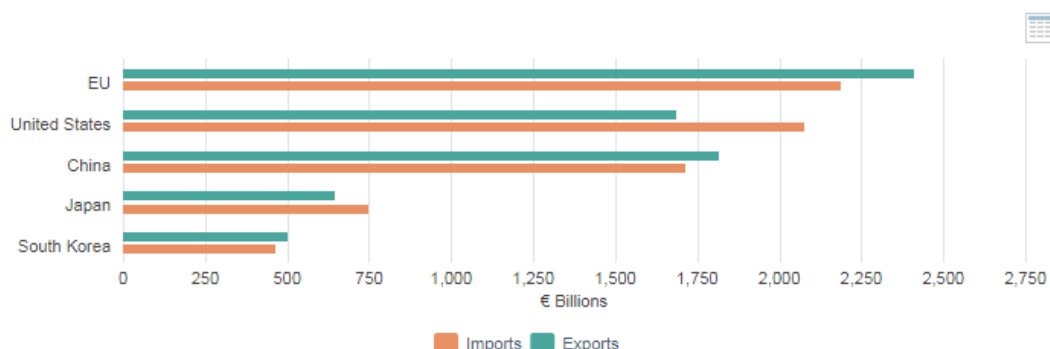
Η Ευρωπαϊκή Ένωση κατέχει μία από τις κορυφαίες θέσεις αναφορικά με το παγκόσμιο εμπόριο. Το γεγονός ότι η οικονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι σε ένα πάρα πολύ μεγάλο βαθμό ανοικτή στο διεθνές εμπόριο, έχει σαν αποτέλεσμα η Ευρωπαϊκή Ένωση να είναι ο μεγαλύτερος παίκτης στην παγκόσμια εμπορική σκηνή, και να παραμένει μία από τις καλύτερες περιοχές του κόσμου για να έχει κάποιος επιχειρηματική δραστηριότητα. Η Ευρωπαϊκή Ένωση πέτυχε πολλά λειτουργώντας σαν ένα σώμα στο παγκόσμιο περιβάλλον, παρά όταν υπήρχαν 28 διαφορετικές εμπορικές στρατηγικές. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει μεγάλο βαθμό διείσδυσης στην παγκόσμια αγορά. Χάρη στις σύγχρονες μεταφορές και επικοινωνίες, είναι τώρα πολύ πιο εύκολο να παράγεις, να αγοράζεις, και να πουλάς αγαθά σε όλα τον κόσμο, πράγμα το οποίο παρέχει στις ευρωπαϊκές οικονομίες είτε αυτές είναι μεγάλες είτε είναι μικρές, την προοπτική να κάνουν εμπόριο έξω από τα σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι εργαζόμενοι συνήθως παρέχουν τις υπηρεσίες τους ανάμεσα σε διαφορετικές χώρες, μέσα από πολυεθνικά ή ειδικά συμβόλαια παροχής υπηρεσιών. Όσο οι επενδυτές ζουν μέσα σε ένα σταθερό και χωρίς αβεβαιότητες περιβάλλον, θέλουν τα επιχειρηματικά εμπόδια να καταργηθούν και οι επενδύσεις τους να προστατεύονται.

Σήμερα το σύνολο των χωρών κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 28 κατέχει το 16% των παγκόσμιων εισαγωγών και εξαγωγών. Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι σε παγκόσμιο επίπεδο ο μεγαλύτερος εξαγωγέας μεταποιημένων αγαθών και υπηρεσιών, και ταυτόχρονα αποτελεί την μεγαλύτερη αγορά για περισσότερες από 80 χώρες.

²⁰<http://ec.europa.eu/trade/policy/eu-position-in-world-trade/>

Trade in goods and commercial services 2013

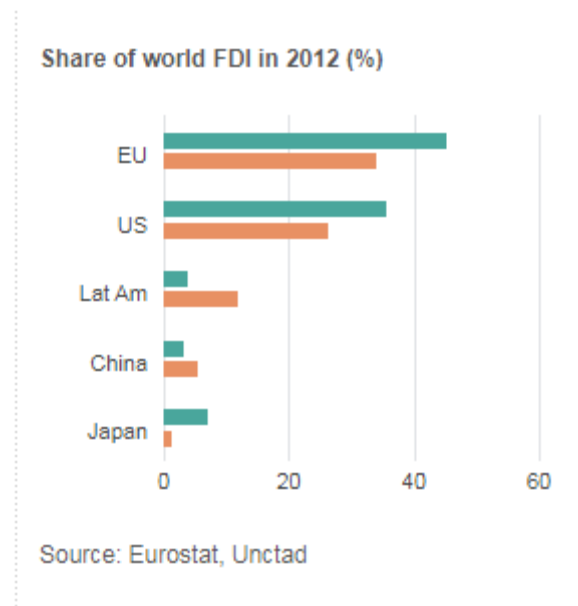

Source: Eurostats, WTO

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 41

Η διεύρυνση του εμπορίου, εφόσον γίνεται κάτω από σωστούς όρους, είναι μια ευκαιρία για οικονομική ανάπτυξη. Κατά συνέπεια η εμπορική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης προσπαθεί να δημιουργήσει ανάπτυξη και θέσεις εργασίας, αυξάνοντας τις ευκαιρίες για την διεξαγωγή εμπορίου και επενδύσεων με τον υπόλοιπο κόσμο. Η επιτυχία της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την επιτυχία των εμπορικών της εταίρων, και στον ανεπτυγμένο και στον αναπτυσσόμενο κόσμο, γι αυτό το λόγο η βιώσιμη ανάπτυξη είναι πολύ σημαντική στην εμπορική πολιτική.

Προκειμένου να κατανοήσουμε την θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο παγκόσμιο εμπόριο, ας αναφέρουμε μερικά στατιστικά στοιχεία σχετικά με την θέση της στην παγκόσμια αγορά. Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι η μεγαλύτερη οικονομία στον κόσμο. Παρόλο που η ανάπτυξη δεν αναμένεται να είναι μεγάλη, η Ε.Ε. παραμένει η μεγαλύτερη οικονομία του κόσμου με το κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. για τα 500 εκατομμύρια καταναλωτών της να είναι 25.000 ευρώ. Η Ε.Ε. είναι σε παγκόσμιο επίπεδο το μεγαλύτερο εμπορικό σύνολο. Είναι ο μεγαλύτερος έμπορος μεταποιημένων αγαθών και υπηρεσιών, όπως επίσης κατέχει την πρώτη θέση σε προσέλκυση διεθνών επενδύσεων αλλά είναι και αυτή που επενδύει περισσότερο σε παγκόσμιο επίπεδο.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 42

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ο μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος για 80 χώρες, την ίδια στιγμή που οι Η.Π.Α. είναι ο κορυφαίος εμπορικός εταίρος μόνο για 20 χώρες. Η Ε.Ε. είναι περισσότερο ανοικτή στις αναπτυσσόμενες χώρες. Εξαιρώντας τα καύσιμα, η Ε.Ε. εισάγει περισσότερα από αναπτυσσόμενες χώρες από όσο εισάγουν από αυτές, οι Η.Π.Α. ο Καναδάς, η Ιαπωνία, και η Κίνα μαζί. Η Ε.Ε. επωφελείται από το γεγονός ότι είναι μια από τις πιο ανοικτές οικονομίες στον κόσμο και παραμένει προσηλωμένη στο ελεύθερο εμπόριο. Ο μέσος δασμός που επιβάλλεται στις εισαγωγές προϊόντων στην Ε.Ε. είναι πάρα πολύ χαμηλός, ενώ πάνω από 70% των εισαγωγών γίνονται είτε με μηδενικό επίπεδο δασμών είτε με πάρα πολύ μειωμένο. Η αγορά υπηρεσιών στην Ε.Ε. είναι εξαιρετικά ανοικτή, και μπορεί κανείς να πει με ασφάλεια ότι έχει το πιο ανοικτό επενδυτικό περιβάλλον στον κόσμο. Η Ε.Ε. δεν αντέδρασε στην παγκόσμια χρηματοοικονομική κρίση κλείνοντας τις αγορές της, κάτι που έπραξαν αρκετοί από τους εμπορικούς της εταίρους. Ακόμη και κατά τη διάρκεια της κρίσης η Ε.Ε. διατήρησε την ικανότητά της να ολοκληρώνει και να εφαρμόζει εμπορικές συμφωνίες. Πρόσφατα παραδείγματα είναι οι εμπορικές συμφωνίες με τη Νότια Κορέα και με τη Σιγκαπούρη, τα οποία φανερώνουν την φιλόδοξη ατζέντα της Ε.Ε. για τις εμπορικές συμφωνίες.

4.2 Εμπορικές Συμφωνίες Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Ευρωπαϊκή Ένωση πιστεύει ότι η οικονομική ανάπτυξη περνά μέσα από το διεθνές εμπόριο. Για το σκοπό αυτό συνάπτει εμπορικές συμφωνίες και συζητά συνεχώς για τη σύναψη και άλλων εμπορικών συμφωνιών. Οι εμπορικές συμφωνίες καλύπτουν και περιγράφουν τις εμπορικές σχέσεις της Ε.Ε. με τον υπόλοιπο κόσμο. Οι εμπορικές συμφωνίες έχουν σαν σκοπό να δημιουργήσουν περισσότερες ευκαιρίες για τις επιχειρήσεις, περισσότερες θέσεις εργασίας, και όλα αυτά ξεπερνώντας τα εμπόδια και τους φραγμούς για την διεξαγωγή του εμπορίου. Η Ε.Ε. προσπαθεί να πετύχει μέσα από την εμπορική της πολιτική και άλλους σκοπούς όπως η γενικότερη προώθηση των ευρωπαϊκών αξιών και αρχών, όπως η δημοκρατία, η προστασία του περιβάλλοντος, τα κοινωνικά και ανθρώπινα δικαιώματα και η αξιοπρέπεια.

Μπορούμε να κατηγοριοποιήσουμε τις εμπορικές συμφωνίες ανάλογα με το περιεχόμενό τους σε:²¹

- συμφωνίες οικονομικής εταιρικής σχέσης (ΣΟΕΣ) - στηρίζουν την ανάπτυξη εμπορικών εταίρων από χώρες της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού
- συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών (ΣΕΣ) - επιτρέπουν το αμοιβαίο άνοιγμα των αγορών με ανεπτυγμένες χώρες και αναδυόμενες οικονομίες, παρέχοντας προτιμησιακή πρόσβαση στις αγορές
- συμφωνίες σύνδεσης (ΣΣ) - προωθούν ευρύτερες πολιτικές συμφωνίες

Η ΕΕ συνάπτει επίσης μη προτιμησιακές εμπορικές συμφωνίες στο πλαίσιο γενικότερων συμφωνιών, όπως είναι οι **συμφωνίες εταιρικής σχέσης και συνεργασίας (ΣΕΣΣ)**.

Στις εν εξελίξει διαδικασίες εμπορικών διαπραγματεύσεων μεταξύ ΕΕ και τρίτων χωρών περιλαμβάνονται:

- **Ιαπωνία** – συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών (ΣΕΣ) που αναμένεται να υπογραφεί πριν από το τέλος του 2018· οι διαπραγματευτικές οδηγίες εγκρίθηκαν το 2012.

²¹ Παπαγιάννης Δονάτος, Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Τέταρτη έκδοση, εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκουλα, 2011, σελ. 689-690

- **Σιγκαπούρη** – χωριστή ΣΕΣ, για την οποία εκκρεμεί έγκριση από το Συμβούλιο· οι διαπραγματευτικές οδηγίες εγκρίθηκαν το 2007 στο πλαίσιο του ASEAN –του Συνδέσμου των κρατών της Νοτιοανατολικής Ασίας
- **Βιετνάμ** – χωριστή ΣΕΣ στο στάδιο πριν από την υπογραφή, με αναμενόμενη έναρξη ισχύος το 2019· οι διαπραγματευτικές οδηγίες εγκρίθηκαν στο πλαίσιο του ASEAN το 2007.
- **Μεξικό** – κείμενο για τον εκσυγχρονισμό της συνολικής συμφωνίας ΕΕ-Μεξικού που αναμένεται να οριστικοποιηθεί έως το τέλος του 2018· οι διαπραγματευτικές οδηγίες εγκρίθηκαν το 1999
- **MERCOSUR** – συνεχίζονται οι διαπραγματεύσεις για εμπορική συμφωνία, ως μέρος της συμφωνίας σύνδεσης, με τον νοτιοαμερικανικό εμπορικό συνασπισμό της Αργεντινής, της Βραζιλίας, της Παραγουάης και της Ουρουγουάης· οι διαπραγματευτικές οδηγίες εγκρίθηκαν το 1999.
- **Χιλή** – οι διαπραγματεύσεις για τον εκσυγχρονισμό της υφιστάμενης ΣΕΣ βρίσκονται σε εξέλιξη· οι διαπραγματευτικές οδηγίες εγκρίθηκαν το 2017
- **Συνολική Οικονομική και Εμπορική Συμφωνία Ε.Ε.-Καναδά (CETA)** - Στις 21 Σεπτεμβρίου 2017 ξεκίνησε η προσωρινή εφαρμογή της Συνολικής Οικονομικής και Εμπορικής Συμφωνίας Ε.Ε.-Καναδά CETA, έχοντας προηγηθεί η κύρωσή της από ορισμένα κράτη-μέλη της Ε.Ε.
Η Συμφωνία CETA αποτελεί Συμφωνία Ελευθέρων Συναλλαγών που έχει ως στόχο την προώθηση του εμπορίου και της οικονομικής συνεργασίας Ε.Ε.-Καναδά, αναμένοντας να επιφέρει πολλαπλά σημαντικά οφέλη για τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις και τις εξαγωγές, και να προωθήσει τις επενδύσεις εκατέρωθεν, ισχυροποιώντας τις εμπορικές ροές δύο εκ των μεγαλύτερων και σημαντικότερων παγκόσμιων οικονομικών περιοχών.

4.3 Εμπορική Συμφωνία Ε.Ε – Ιαπωνίας²²

Τον Ιούλιο και πιο συγκεκριμένα στις 6 Ιουλίου 2017, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εξέδωσε δέσμη αποφάσεων για τη Συμφωνία Οικονομικής Εταιρικής Σχέσης (ΣΟΕΣ) με την Ιαπωνία. Σε αυτή τη δέσμη αποφάσεων περιλαμβάνονταν η απόφαση για την υπογραφή της συμφωνίας, όπως και η απόφαση για να ζητηθεί η έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τη σύναψη της συμφωνίας. Η συμφωνία υπεγράφη στη διάσκεψη κορυφής Ε.Ε. – Ιαπωνίας στις 16 Ιουλίου 2017 στο Τόκιο.

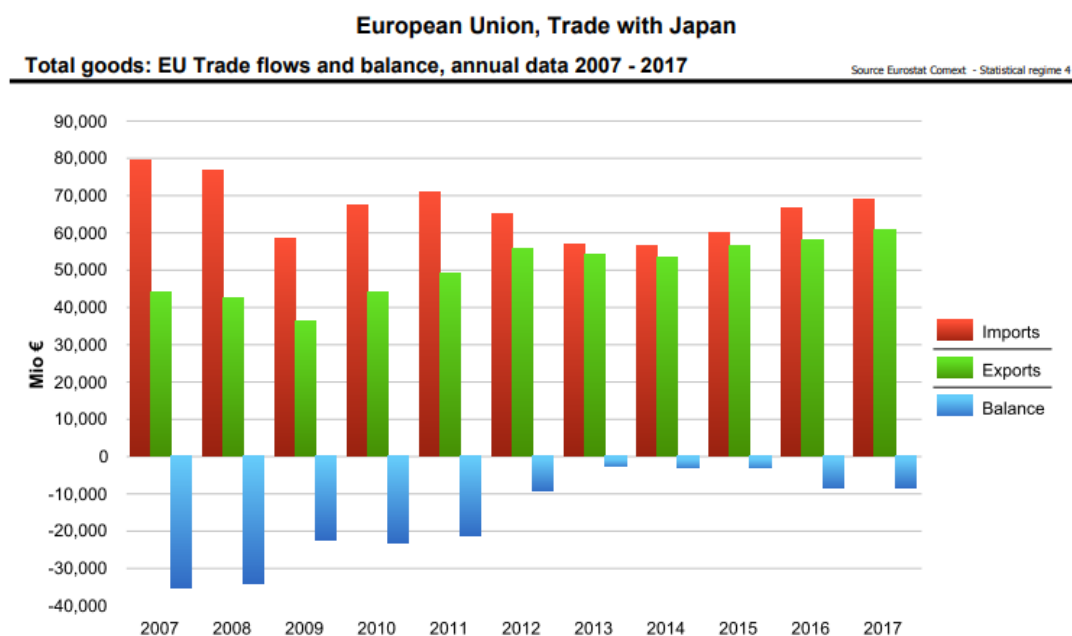

ΕΙΚΟΝΑ 12

Η συμφωνία θα καταργήσει το μεγαλύτερο μέρος των δασμών ύψους 1 δισ. ευρώ που καταβάλλουν ετησίως οι εταιρείες της ΕΕ που πραγματοποιούν εξαγωγές στην Ιαπωνία, και προβλέπει την άρση σειράς χρόνιων κανονιστικών φραγμών, για παράδειγμα όσον αφορά τα αυτοκίνητα. Επιπλέον, θα ανοίξει την ιαπωνική αγορά των 127 εκατομμυρίων καταναλωτών σε εξαγωγές βασικών γεωργικών προϊόντων της ΕΕ, και θα ενισχύσει τις εξαγωγικές ευκαιρίες της ΕΕ σε σειρά άλλων τομέων. Περαιτέρω, η συμφωνία οικονομικής εταιρικής σχέσης θα εμβαθύνει τη συνεργασία

²² <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions//>

Ευρώπης και Ιαπωνίας σε ένα φάσμα τομέων, θα επανεπιβεβαιώσει την κοινή τους προσήλωση στη βιώσιμη ανάπτυξη, και θα συμπεριλαμβάνει για πρώτη φορά συγκεκριμένη δέσμευση σχετικά με τη συμφωνία του Παρισιού για το κλίμα. Τα βασικά στοιχεία της συμφωνίας. Όσον αφορά ειδικότερα τις εξαγωγές γεωργικών προϊόντων από την ΕΕ, η συμφωνία: θα καταργήσει τους ιαπωνικούς δασμούς σε πολλά τυριά, όπως το γκούντα και το τσένταρ (τα οποία σήμερα επιβαρύνονται με δασμό 29,8%), καθώς και στις εξαγωγές οίνων (σημερινός δασμός 15% κατά μέσο όρο)· - θα δώσει τη δυνατότητα στην ΕΕ να αυξήσει σημαντικά τις εξαγωγές βοείου κρέατος στην Ιαπωνία, ενώ για το χοιρινό, οι εξαγωγές μεταποιημένων κρεάτων θα είναι αδασολόγητες και οι εξαγωγές νωπών κρεάτων σχεδόν αδασολόγητες· - θα διασφαλίσει προστασία στην ιαπωνική αγορά για πάνω από 200 υψηλής ποιότητας ευρωπαϊκά IP/18/4526 γεωργικά προϊόντα, τις λεγόμενες γεωγραφικές ενδείξεις (ΓΕ), καθώς επίσης και για επιλεγμένα ιαπωνικά προϊόντα ΓΕ στην αγορά της ΕΕ. Επίσης, η συμφωνία ανοίγει τις αγορές υπηρεσιών και ιδίως τις αγορές χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, ηλεκτρονικού εμπορίου, τηλεπικοινωνιών και μεταφορών.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 43

Επιπροσθέτως, η συμφωνία: εξασφαλίζει την πρόσβαση των εταιρειών της ΕΕ σε μεγάλες αγορές δημόσιων συμβάσεων της Ιαπωνίας σε 48 μεγάλες πόλεις, και αίρει τα εμπόδια όσον αφορά τις δημόσιες συμβάσεις στον

οικονομικά σημαντικό τομέα των σιδηροδρομικών μεταφορών σε εθνικό επίπεδο· - λαμβάνει υπόψη συγκεκριμένους ευαίσθητους τομείς στην ΕΕ, π.χ. την αυτοκινητοβιομηχανία, προβλέποντας μεταβατικές περιόδους έως και 7 έτη πριν από την κατάργηση των δασμών. - Η συμφωνία περιλαμβάνει επίσης ένα ολοκληρωμένο κεφάλαιο για το εμπόριο και τη βιώσιμη ανάπτυξη· θέτει ιδιαίτερα υψηλά πρότυπα σε θέματα εργασίας, ασφάλειας, προστασίας του περιβάλλοντος και προστασίας των καταναλωτών· ενισχύει τις δεσμεύσεις της ΕΕ και της Ιαπωνίας για τη βιώσιμη ανάπτυξη και την κλιματική αλλαγή, και διαφυλάσσει πλήρως τις δημόσιες υπηρεσίες. Αναφορικά με την προστασία των δεδομένων, η ΕΕ και η Ιαπωνία ολοκλήρωσαν τις διαπραγματεύσεις για την αμοιβαία επάρκεια στις 16 Ιουλίου, και οι σχετικές αποφάσεις θα συμπληρώσουν τη συμφωνία οικονομικής εταιρικής σχέσης. Συμφώνησαν να αναγνωρίζουν αμοιβαία τα συστήματα προστασίας δεδομένων κάθε μέρους ως «ισοδύναμα», γεγονός που θα καταστήσει δυνατή την ασφαλή ροή δεδομένων μεταξύ της ΕΕ και της Ιαπωνίας, και θα δημιουργήσει τον μεγαλύτερο χώρο ασφαλούς ροής δεδομένων στον κόσμο.

4.4 Εμπορική Συμφωνία Ε.Ε. – Σιγκαπούρης

Η εμπορική και η επενδυτική συμφωνία μεταξύ ΕΕ και Σιγκαπούρης, είναι οι δύο πρώτες διμερείς εμπορικές και επενδυτικές συμφωνίες που συνάπτει η ΕΕ με κράτος μέλος του Συνδέσμου Κρατών της Νοτιοανατολικής Ασίας (ASEAN).

Από όλα τα μέλη του ASEAN, η Σιγκαπούρη είναι μακράν ο μεγαλύτερος εταίρος της ΕΕ, καθώς αντιπροσωπεύει σχεδόν το ένα τρίτο του εμπορίου αγαθών και υπηρεσιών μεταξύ ΕΕ και ASEAN.

Το 2017, οι διμερείς εμπορικές συναλλαγές αγαθών ανήλθαν σε 53,3 δισ. €, με την ΕΕ να εξάγει 33,16 δισ.€ (κυρίως αυτοκίνητα και μηχανήματα) και να εισάγει 20,14 δισ. € (κυρίως χημικά και φαρμακευτικά προϊόντα).

Ήδη πριν από τη συμφωνία, σχεδόν όλα τα εμπορεύματα από την ΕΕ μπορούσαν να εισέρχονται στη Σιγκαπούρη αδασμολόγητα. Η συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών (ΣΕΣ) θα καταργήσει τους εναπομένοντες δασμούς

μέσα σε 3 έως 5 χρόνια ανάλογα με την κατηγορία του προϊόντος. Θα εξαλείψει επίσης τους τεχνικούς και μη δασμολογικούς φραγμούς, αναγνωρίζοντας τα πρότυπα και τις δοκιμές ασφαλείας της ΕΕ σε βασικούς τομείς, όπως οι ηλεκτρονικές συσκευές, τα φαρμακευτικά προϊόντα και τα εξαρτήματα αυτοκινήτων. Θα εξακολουθήσουν να εφαρμόζονται ορισμένοι δασμοί στα αλιευτικά και μεταποιημένα γεωργικά προϊόντα που εισέρχονται στην ΕΕ.

Η ΣΕΣ θα άρει τους περιορισμούς στον τομέα των υπηρεσιών, όπου το 2016 οι διμερείς εμπορικές συναλλαγές ανήλθαν σε 44,4 δισ. €. Η ΕΕ είναι ο μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της Σιγκαπούρης στον τομέα των υπηρεσιών και πάνω από 10 000 επιχειρήσεις της ΕΕ, χρησιμοποιούν τη Σιγκαπούρη ως κόμβο για να εξυπηρετούν ολόκληρη την περιοχή. Η εμπορική συμφωνία ΕΕ-Σιγκαπούρης είναι μια από τις πρώτες διμερείς συμφωνίες «νέας γενιάς». Εκτός από την κλασική κατάργηση τελωνειακών δασμών και μη δασμολογικών φραγμών για το εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών, περιλαμβάνει σημαντικές διατάξεις σχετικά με την προστασία της διανοητικής ιδιοκτησίας, την ελευθέρωση των επενδύσεων, τις δημόσιες προμήθειες, τον ανταγωνισμό και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Η συμφωνία προστασίας των επενδύσεων με τη Σιγκαπούρη θα βελτιώσει περαιτέρω το επενδυτικό κλίμα, και θα προσφέρει μεγαλύτερη ασφάλεια στους επενδυτές, διαφυλάσσοντας ταυτόχρονα τα δικαιώματα της ΕΕ και της Σιγκαπούρης να θεσπίζουν κανονιστικές ρυθμίσεις και να επιδιώκουν στόχους δημόσιας πολιτικής, όπως η προστασία της δημόσιας υγείας, της ασφάλειας και του περιβάλλοντος. Θα αντικαταστήσει τις 12 υφιστάμενες διμερείς επενδυτικές συνθήκες μεταξύ της Σιγκαπούρης και κρατών μελών της ΕΕ.

Η ΕΕ και η Σιγκαπούρη άρχισαν διαπραγματεύσεις για το εμπόριο και τις επενδύσεις το 2010. Οι συνομιλίες ολοκληρώθηκαν το 2014. Μετά τη γνωμοδότηση που εξέδωσε το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο τον Μάιο του 2017, η Επιτροπή πρότεινε τον Απρίλιο του 2018 δύο χωριστές συμφωνίες.²³

²³ <https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2018/10/15/eu-singapore-council-adopts-decisions-to-sign-trade-and-investment-agreements/>

- Μια **συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών**, η οποία καλύπτει τους τομείς αποκλειστικής αρμοδιότητας της ΕΕ, και συνεπώς χρειάζεται μόνο την έγκριση του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για να μπορέσει να τεθεί σε ισχύ
- Μια **συμφωνία προστασίας των επενδύσεων** η οποία, επειδή αφορά τομείς συντρέχουσας αρμοδιότητας, θα πρέπει επίσης να περάσει από τις σχετικές εθνικές διαδικασίες επικύρωσης σε όλα τα κράτη μέλη για να μπορέσει να τεθεί σε ισχύ. Ο χρονικός ορίζοντας για την εφαρμογή αυτής της συμφωνίας είναι συνεπώς πολύ μεγαλύτερος.

4.5 Εμπορική Συμφωνία Ε.Ε. – Βιετνάμ²⁴

Η εμπορική συμφωνία θα καταργήσει σχεδόν όλους τους δασμούς που επιβάλλονται στα εμπορεύματα που διακινούνται μεταξύ των δύο πλευρών. Η συμφωνία περιλαμβάνει επίσης μια ισχυρή, νομικά δεσμευτική ανάληψη υποχρέωσης για αειφόρο ανάπτυξη, η οποία καλύπτει μεταξύ άλλων τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των εργασιακών δικαιωμάτων, την προστασία του περιβάλλοντος και την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής, με ρητή παραπομπή στη συμφωνία του Παρισιού.

Η εμπορική συμφωνία θα καταργήσει πάνω από το 99 % των δασμών που επιβάλλονται στα εμπορεύματα που διακινούνται μεταξύ των δύο πλευρών. Από την έναρξη ισχύος της συμφωνίας, το Βιετνάμ θα καταργήσει το 65 % των εισαγωγικών δασμών του επί των εξαγωγών της ΕΕ, ενώ οι υπόλοιποι δασμοί θα εξαλειφθούν σταδιακά σε διάστημα 10 ετών, ώστε να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι το Βιετνάμ είναι αναπτυσσόμενη χώρα. Η συμφωνία περιλαμβάνει επίσης ειδικές διατάξεις για την αντιμετώπιση των μη δασμολογικών φραγμών στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας, ενώ θα παρέχει προστασία για 169 παραδοσιακά ευρωπαϊκά προϊόντα τροφίμων και ποτών στο Βιετνάμ, τις αποκαλούμενες «γεωγραφικές ενδείξεις», όπως το κρασί Rioja ή το τυρί ροκφόρ (Roquefort). Μέσω της συμφωνίας, οι εταιρείες της ΕΕ θα μπορούν να συμμετέχουν επί ίσοις όροις με τις εγχώριες

²⁴ <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions>

επιχειρήσεις σε διαγωνισμούς που διοργανώνουν οι αρχές του Βιετνάμ και οι κρατικές επιχειρήσεις για την ανάθεση συμβάσεων.

Η εμπορική συμφωνία, εκτός των σημαντικών οικονομικών ευκαιριών που προσφέρει, εξασφαλίζει επίσης τη συμπόρευση του εμπορίου, των επενδύσεων και της αειφόρου ανάπτυξης, καθώς θέτει τα υψηλότερα πρότυπα σε θέματα εργασίας, ασφάλειας, προστασίας του περιβάλλοντος και των καταναλωτών, εξασφαλίζοντας έτσι ότι δεν θα υπάρξει «εξίσωση προς τα κάτω» για την προσέλκυση εμπορίου και επενδύσεων. Με τη συμφωνία, τα δύο μέρη δεσμεύονται να τηρούν και να εφαρμόζουν στην πράξη τις αρχές της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ) όσον αφορά τα θεμελιώδη εργασιακά δικαιώματα· να εφαρμόζουν τις διεθνείς συμφωνίες για το περιβάλλον, όπως τη συμφωνία του Παρισιού· να ενεργούν υπέρ της διατήρησης και της βιώσιμης διαχείρισης της άγριας ζωής, της βιοποικιλότητας, της δασοκομίας και της αλιείας· και να προωθήσουν τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών κατά την παρακολούθηση της υλοποίησης των δεσμεύσεων αυτών και από τις δύο πλευρές.

Η εμπορική συμφωνία περιλαμβάνει θεσμικό και νομικό δεσμό με τη Συμφωνία Εταιρικής Σχέσης και Συνεργασίας ΕΕ – Βιετνάμ, επιτρέποντας έτσι τη λήψη των κατάλληλων μέτρων σε περίπτωση παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Όσον αφορά τη συμφωνία για την προστασία των επενδύσεων, περιλαμβάνει σύγχρονες διατάξεις για την προστασία των επενδύσεων, η τήρηση των οποίων θα επιβάλλεται από το νέο Σύστημα Επενδυτικών Δικαστηρίων, και εξασφαλίζει τη διατήρηση του δικαιώματος των κυβερνήσεων και των δύο πλευρών να νομοθετούν προς το συμφέρον των πολιτών τους. Η συμφωνία αυτή θα αντικαταστήσει τις διμερείς επενδυτικές συμφωνίες που ισχύουν αυτή τη στιγμή μεταξύ 21 κρατών μελών και του Βιετνάμ.

Παράλληλα με τη συμφωνία που επιτεύχθηκε πρόσφατα με τη Σιγκαπούρη, η συμφωνία αυτή θα προωθήσει περαιτέρω τον καθορισμό υψηλών προτύπων και κανόνων στην περιοχή του Συνδέσμου Κρατών της Νοτιοανατολικής Ασίας (ASEAN), διευκολύνοντας έτσι μια πιθανή μελλοντική συμφωνία εμπορίου και επενδύσεων μεταξύ της ΕΕ και ολόκληρου του ASEAN.

Το Βιετνάμ είναι ο δεύτερος, μετά τη Σιγκαπούρη, μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της ΕΕ στον Σύνδεσμο Κρατών της Νοτιοανατολικής Ασίας (ASEAN), με εμπορευματικές συναλλαγές ύψους 47,6 δισ. ευρώ ετησίως και συναλλαγές στον τομέα των υπηρεσιών ύψους 3,6 δισ. ευρώ ετησίως. Μολονότι το απόθεμα των επενδύσεων της ΕΕ στο Βιετνάμ παραμένει στα μέτρια επίπεδα των 8,3 δισ. ευρώ βάσει των στοιχείων για το 2016, ένας αυξανόμενος αριθμός ευρωπαϊκών εταιρειών εγκαθίστανται εκεί και δημιουργούν ένα κέντρο για την εξυπηρέτηση της ευρύτερης περιοχής του Μεκόνγκ. Οι κυριότερες εισαγωγές της ΕΕ από το Βιετνάμ περιλαμβάνουν τηλεπικοινωνιακό εξοπλισμό, ρουχισμό και προϊόντα διατροφής. Η ΕΕ εξάγει προς το Βιετνάμ κυρίως μηχανήματα, εξοπλισμό μεταφορών, χημικά και γεωργικά προϊόντα.

4.6 Εμπορική Συμφωνία Ε.Ε. – Μεξικού²⁵

Η Ε.Ε. και το Μεξικό είχαν καταλήξει σε εμπορική συμφωνία το 1997 , η οποία είχε αρχίσει να εφαρμόζεται από το 2000 για το εμπόριο αγαθών, και το 2001 για το εμπόριο υπηρεσιών. Τα δεδομένα όμως έχουν αλλάξει, με την Ε.Ε. να έχει περισσότερα μέλη, να έχει ολοκληρώσει περισσότερο την ενιαία αγορά και ίσως το σημαντικότερο, να έχει εισάγει το κοινό νόμισμα το ευρώ. Από την άλλη και για το Μεξικό έχουν αλλάξει τα δεδομένα, αποτελώντας πλέον μία από τις σημαντικές οικονομίες από το σύνολο των αναδυόμενων, να έχει πολύ σημαντικούς ρυθμούς ανάπτυξης , χαρακτηριστικά το κ.κ. Α.Ε.Π. έχει σημειώσει αύξηση 20% και τέλος το Μεξικό αποτελεί πλέον χώρα του Ο.Ο.Σ.Α.

Η εμπορική συμφωνία της Ε.Ε. αποτελεί μια πάρα πολύ σημαντική επιτυχία μιας και το Μεξικό είναι η δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία στη Λατινική Αμερική και η 15^η οικονομία στον κόσμο (σε ονομαστικούς όρους). Επίσης τα δεδομένα λένε, ότι κάθε 1 δις ευρώ εξαγωγών στο Μεξικό σημαίνει περίπου 14.000 θέσεις εργασίας στην Ε.Ε. Για το Μεξικό, η Ε.Ε. είναι ο τρίτος

²⁵ <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/Mexico/>

μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος, και για την Ε.Ε. το Μεξικό είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος από τις χώρες της Λατινικής Αμερικής, μετά τη Βραζιλία. Τα πρόσφατα στατιστικά στοιχεία λένε ότι: Οι επιχειρήσεις της ΕΕ εξήγαγαν στο Μεξικό 38 δισ. ευρώ σε αγαθά το 2017 και 10 δισ. ευρώ σε υπηρεσίες το 2016, και εισήγαγαν από το Μεξικό 24 δισ. ευρώ σε αγαθά το 2017 και 5 δισ. ευρώ σε υπηρεσίες το 2016.

Τα οφέλη και για τις δύο οικονομίες θα μπορούσαν να είναι ακόμη περισσότερα, και προς αυτήν την κατεύθυνση είναι η νέα συμφωνία, η οποία έχει σαν σκοπό να βοηθήσει ακόμη περισσότερο τις εισαγωγές και τις εξαγωγές, όπως επίσης και τις επενδύσεις. Με σκοπό να ενθαρρύνει τα παραπάνω, η νέα συμφωνία σκοπεύει:

- άρση των μη δασμολογικών φραγμών, όπως: των περιορισμών που επιβάλλει το Μεξικό στα ευρωπαϊκά τρόφιμα, και των προβλημάτων που διαπιστώνονται όσον αφορά την προστασία των ευρωπαϊκών δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας στο Μεξικό
- μείωση των δασμών σε περισσότερα προϊόντα —κυρίως στα γεωργικά αγαθά. Το Μεξικό επέβαλε υψηλούς δασμούς σε συγκεκριμένα αγαθά με αποτέλεσμα τα ευρωπαϊκά προϊόντα να μην μπορούν να είναι καθόλου ανταγωνιστικά. Τέτοια προϊόντα ήταν τα τρόφιμα, τα γεωργικά και τα προϊόντα αλιείας. Μετά τη συμφωνία, το Μεξικό θα καταργήσει σχεδόν όλους τους δασμούς στις παραπάνω κατηγορίες προϊόντων, έτσι ώστε τα ευρωπαϊκά προϊόντα να είναι περισσότερο ανταγωνιστικά αφενός μεν, και αφετέρου να είναι πιο εύκολη η διαδικασία των εξαγωγών από την Ευρώπη στο Μεξικό. Το ύψος των δασμών που υπολογίζεται ότι θα μπορούσαν να καταργηθούν είναι πάνω από 100 δις ευρώ ανά έτος. Η νέα συμφωνία προβλέπει επίσης, την κατάργηση και μη δασμολογικών εμπορικών περιορισμών, όπως είναι τα πρότυπα, και προβλέπει το εναρμονισμό κανόνων και κανονισμών, έτσι ώστε να μειωθεί το κόστος παραγωγής που συνεπάγεται ο ξεχωριστός εναρμονισμός. Η υπογραφή της συμφωνίας της Ε.Ε. με το Μεξικό γίνεται σε ένα πολύ κρίσιμο

στάδιο της παγκόσμιας οικονομικής και πάνω από όλα εμπορικής πραγματικότητας, αφού οι δύο οικονομίες απορρίπτουν τον προστατευτισμό και είναι ανοικτές για επενδύσεις και εμπόριο εφόσον αυτό διεξάγεται με βάση τους διεθνείς κανόνες. Σε ό,τι αφορά τα προϊόντα, οι ευρωπαϊκοί κλάδοι που αναμένεται να ωφεληθούν κυρίως μετά την υπογραφή της συμφωνίας είναι, των γεωργικών προϊόντων και των αγαθών διατροφής, των μηχανημάτων, των ορυκτών καυσίμων και παραγώγων του πετρελαίου, και τέλος ο κλάδος του εξοπλισμού μεταφορών. Η συμφωνία με το Μεξικό δεν είναι επωφελής μόνο για τις μεγάλες επιχειρήσεις αλλά και για τις μικρότερες. Μάλιστα, η νέα συμφωνία θα βοηθήσει μέσω της μείωσης του κόστους για αυτές, της απλούστευσης των διαδικασιών και των κανόνων εισαγωγής, της ενισχυμένης κανονιστικής συνεργασίας μεταξύ Ε.Ε. και Μεξικού και μέσα από τη σύγκλιση των ευρωπαϊκών και των μεξικανικών προτύπων. Αν σταθούμε λίγο περισσότερο στο αγροτικά προϊόντα, οι αγροτικές κοινότητες της Ε.Ε. θα επωφεληθούν από το γεγονός ότι θα αποκτήσουν επιπλέον πρόσβαση σε 128 εκατομμύρια μεξικανούς καταναλωτές. Το Μεξικό μετά τη συμφωνία, θα καταργήσει τους υψηλούς δασμούς που επιβάλλει σε σημαντικά τρόφιμα της ΕΕ όπως τα ζυμαρικά (σήμερα υπόκεινται σε δασμούς έως 20 %), η σοκολάτα και τα προϊόντα ζαχαροπλαστικής (με δασμούς άνω του 20 %), τα μπλε τυριά (έως 20 %), τα μήλα και τα κονσερβοποιημένα ροδάκινα (έως 20 %), ουσιαστικά όλα τα προϊόντα χοιρινού κρέατος (έως 45 %) και τα οικονομικά σημαντικά προϊόντα πουλερικών (έως 100 %).

- προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων —διακριτών τροφίμων και ποτών από συγκεκριμένες περιοχές της ΕΕ

Πιο συγκεκριμένα σε ό,τι αφορά τον κλάδο των τροφίμων και των ποτών, οι ευρωπαίοι παραγωγοί θα επωφεληθούν αφού οι δασμοί θα μειωθούν, και θα καταστεί παράνομη στο Μεξικό η πώληση απομιμήσεων ορισμένων διακριτών ευρωπαϊκών

περιφερειακών τροφίμων και ποτών, όπως το ζαμπόν Πάρμας, το ιταλικό Prosecco και το ιρλανδικό ουίσκι.

Αυτά τα προϊόντα υπάγονται σε ειδικό καθεστώς, γνωστό ως «γεωγραφική ένδειξη», που δίνει τη δυνατότητα στους καταναλωτές να γνωρίζουν ότι είναι αυθεντικά. Παρέχει επίσης τη δυνατότητα στους Ευρωπαίους παραγωγούς να πριμοδοτούνται για την ποιότητα των προϊόντων τους, και εξασφαλίζει ότι τα προϊόντα αυτά δεν αποτελούν αντικείμενο αντιγραφής στο εξωτερικό. Περίπου εκατό ευρωπαϊκά αλκοολούχα ποτά με γεωγραφικές ενδείξεις προστατεύονται ήδη βάσει της υπάρχουσας συμφωνίας της ΕΕ με το Μεξικό. Σύμφωνα με τη νέα εμπορική συμφωνία, η ΕΕ επιθυμεί από το Μεξικό να παράσχει προστασία σε επιπλέον 340 ευρωπαϊκές γεωγραφικές ενδείξεις για κρασιά και τρόφιμα. Αυτό σημαίνει ότι μόνο τα προϊόντα που παράγονται στην ΕΕ θα επιτρέπεται να πωλούνται στο Μεξικό με τη συγκεκριμένη ονομασία. Το μέτρο αυτό:

- θα βοηθά τους Ευρωπαίους παραγωγούς και εξαγωγείς
- θα παρέχει στους Μεξικανούς καταναλωτές τη βεβαιότητα ότι αγοράζουν αυθεντικά ευρωπαϊκά προϊόντα.
- άνοιγμα νέων αγορών για τις υπηρεσίες και τις δημόσιες συμβάσεις

Η αξία της μεξικανικής αγοράς δημόσιων συμβάσεων εκτιμάται ότι ανέρχεται σε περίπου 30 δισ. ευρώ ετησίως. Βάσει της νέας συμφωνίας, το Μεξικό έχει συμφωνήσει:

- να ανοίξει περισσότερους διαγωνισμούς στους Ευρωπαίους υποψηφίους
- να διευκολύνει τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις να υποβάλλουν προσφορές για δημόσιες συμβάσεις του Μεξικού
- να εξετάζει τις προσφορές των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων ισότιμα με τις προσφορές των μεξικανικών επιχειρήσεων
- να εξασφαλίζει ότι οι διαδικασίες του για τη σύναψη δημόσιων συμβάσεων είναι προβλέψιμες και διαφανείς.

- Το Μεξικό δεσμεύτηκε επίσης ότι θα ξεκινήσει διαπραγματεύσεις με τις πολιτείες του Μεξικού, προκειμένου να επιτρέπεται στις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις να υποβάλλουν προσφορές ακόμα και σε επίπεδο πολιτειών όταν υπογραφεί η συμφωνία.
- προστασία των ευρωπαϊκών επενδύσεων στο Μεξικό

Η συμφωνία θα διευκολύνει τις επενδύσεις των ευρωπαϊκών και των μεξικανικών επιχειρήσεων στην αγορά του άλλου μέρους, και έτσι αναμένεται ότι περισσότερες μεξικανικές επιχειρήσεις θα επενδύσουν στην Ευρώπη ή θα δημιουργήσουν μονάδες παραγωγής στην ΕΕ. Η συμφωνία περιλαμβάνει επίσης διατάξεις σχετικά με την εταιρική διακυβέρνηση. Ο στόχος είναι η προσέλκυση και η τόνωση των επενδύσεων με την αύξηση της εμπιστοσύνης των επενδυτών και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας. Αυτό θα δώσει στους επενδυτές τη δυνατότητα να αξιοποιήσουν στο έπακρο τις ευκαιρίες που δημιουργούνται από την εμπορική συμφωνία. Η ΕΕ δεσμεύεται ότι θα ενσωματώσει τη νέα αυτή προσέγγιση στην επίλυση διαφορών που σχετίζονται με την προστασία των επενδύσεων, η οποία περιλαμβάνει ένα σύστημα επενδυτικών δικαστηρίων. Το σύστημα επενδυτικών δικαστηρίων θα διαμορφώσει πιο προβλέψιμο περιβάλλον για τους επενδυτές.

4.7 Εμπορική συμφωνία Ε.Ε. – Χιλής

Η Χιλή ήταν η πρώτη χώρα της Νότιας Αμερικής που συνήψε συμφωνία σύνδεσης με την ΕΕ (εφεξής «η συμφωνία»). Η συμφωνία, που περιλαμβάνει διατάξεις για την πολιτική, τη συνεργασία και το εμπόριο, εφαρμόζεται προσωρινά από την 1η Φεβρουαρίου 2003. Η συμφωνία ετέθη σε ισχύ την 1η Μαρτίου 2005. Η εφαρμογή της συμφωνίας σημείωσε καλή πρόοδο και το θεσμικό της πλαίσιο είναι πλήρως λειτουργικό. Η συμφωνία συνέβαλε στην ενίσχυση των σχέσεων ΕΕ-Χιλής (εφεξής «τα μέρη») και άνοιξε τον δρόμο για τον καθορισμό νέων τομέων συνεργασίας και τη δημιουργία νέων διαλόγων πολιτικής. Σχετικά με εμπορικά θέματα, η συμφωνία περιλαμβάνει μια συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών, η οποία έχει συμβάλει στην ισχυρή ανάπτυξη του διμερούς εμπορίου και των επενδύσεων.

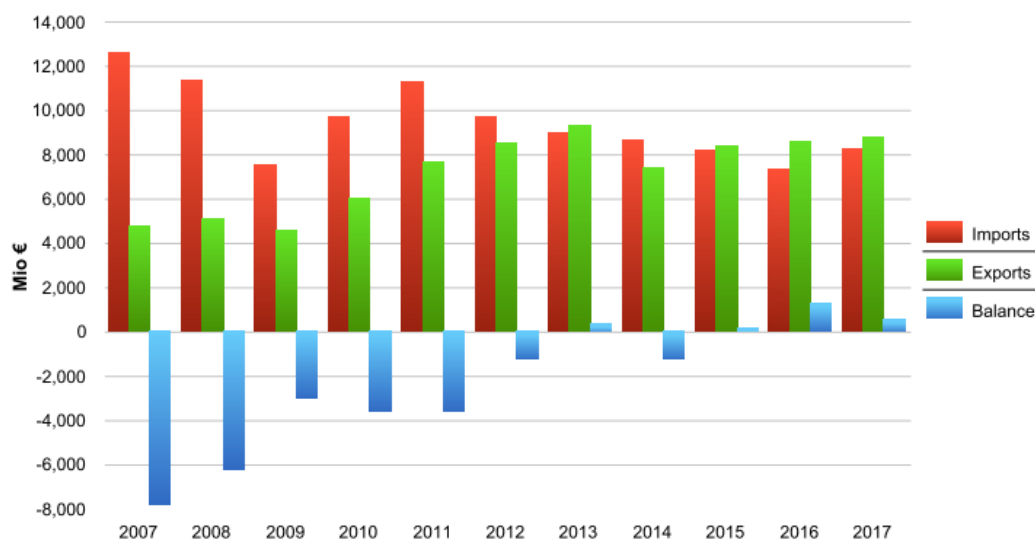
Κατά τη συνεδρίαση στο περιθώριο της διάσκεψης κορυφής ΕΕ-CELAC που πραγματοποιήθηκε στο Σαντιάγο, στις 26-27 Ιανουαρίου 2013, οι ηγέτες της

ΕΕ και της Χιλής συμφώνησαν ότι θα πρέπει να διερευνήσουν τρόπους εκσυγχρονισμού της συμφωνίας μετά από 10 έτη εφαρμογής της. Τον Απρίλιο του 2015, το 6ο Συμβούλιο Σύνδεσης ΕΕ-Χιλής συμφώνησε με τη σύσταση της κοινής ομάδας εργασίας (εφεξής «η Ομάδα») σχετικά με τον εκσυγχρονισμό της συμφωνίας. Ο στόχος της ομάδας ήταν να πραγματοποιήσει μια διερευνητική μελέτη, με την αξιολόγηση του επιπέδου των φιλοδοξιών για την έναρξη διαπραγματεύσεων, με στόχο τον εκσυγχρονισμό της συμφωνίας σε όλους τους τομείς. Η ομάδα δημιούργησε δύο υποομάδες, εκ των οποίων η μία ήταν υπεύθυνη για θέματα πολιτικής και συνεργασίας, και η άλλη για το εμπόριο. Οι υποομάδες ολοκλήρωσαν το έργο τους με την ευκαιρία της 14ης Επιτροπής Σύνδεσης ΕΕ-Χιλής που συνήλθε στις 31 Ιανουαρίου 2017.

Μια εκσυγχρονισμένη συμφωνία θα πρέπει να καθορίσει το πλαίσιο των σχέσεων ΕΕ-Χιλής, καλύπτοντας ζητήματα πολιτικής, ασφάλειας, τομεακής συνεργασίας και εμπορίου. Ο κυριότερος στόχος πολιτικής είναι να εμβαθύνει τις σχέσεις ΕΕ-Χιλής με ένα νέο ολοκληρωμένο κείμενο που θα αντικαθιστά την ισχύουσα συμφωνία, ώστε να διευρυνθεί το σημερινό πεδίο εφαρμογής της και θα αντικατοπτρίζει τις νέες διμερείς και παγκόσμιες πολιτικές και οικονομικές προκλήσεις. Η διαδικασία εκσυγχρονισμού θα πρέπει, με βάση τις εμπειρίες από την εφαρμογή της ισχύουσας συμφωνίας, να λαμβάνει υπόψη την εμβάθυνση της διαδικασίας ολοκλήρωσης της ΕΕ και την προσχώρηση των νέων κρατών μελών της ΕΕ, την εξέλιξη του ρόλου της ΕΕ και της Χιλής στη διεθνή σκηνή.

Σχετικά με ζητήματα εμπορίου, υπήρξαν επίσης σημαντικές εξελίξεις της εμπορικής πολιτικής σε παγκόσμιο επίπεδο, και τα μέρη έχουν συνάψει πολύ φιλόδοξες και σφαιρικές συμφωνίες με τρίτους εταίρους, οι οποίες υπερβαίνουν κατά πολύ τις διατάξεις της Συμφωνίας Ελευθέρων Συναλλαγών ΕΕ-Χιλής.

European Union, Trade with Chile
Total goods: EU Trade flows and balance, annual data 2007 - 2017 Source Eurostat Comext - Statistical regime 4

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 44

Μετά τη σύναψη της συμφωνίας σύνδεσης με τη Χιλή, η ΕΕ έχει αναπτύξει στενότερη σχέση μαζί της σε πολλούς τομείς. Ο εκσυγχρονισμός της συμφωνίας θα επιτρέψει την περαιτέρω εμβάθυνση των σχέσεων τους για την αντιμετώπιση των παγκόσμιων προκλήσεων, όπως το θεματολόγιο σχετικά με την κλιματική αλλαγή και οι στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης για το 2030, η οικονομική και κοινωνική συνεργασία σε τομείς όπως η αποτελεσματική χρήση της ενέργειας, οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, οι πολιτικές για τη νεολαία, την εκπαίδευση και την απασχόληση και, περαιτέρω, η συνεργασία σχετικά με την ισότητα των φύλων και τη χειραφέτηση των γυναικών. Η ΕΕ είναι ο δεύτερος σημαντικός εμπορικός εταίρος της Χιλής, που καλύπτει το 14,9 % των συνολικών εμπορικών συναλλαγών της Χιλής το 2016. Το διμερές εμπόριο με την ΕΕ έχει παραμείνει σταθερό την τελευταία τριετία σημειώνοντας εμπορικό πλεόνασμα ύψους 1,2 δισεκατομμυρίων ευρώ το 2016. Εν τω μεταξύ, η ΕΕ είναι ο μεγαλύτερος ξένος επενδυτής της Χιλής, αντιπροσωπεύοντας σχεδόν το ήμισυ των ροών άμεσων ξένων επενδύσεων στη χώρα. Μετά την έναρξη ισχύος της Συμφωνίας Σύνδεσης το 2003, οι εξαγωγές της ΕΕ προς τη Χιλή έχουν αυξηθεί κατά 170 %, ενώ οι εισαγωγές αυξήθηκαν κατά περίπου το ένα ήμισυ. Εν τω μεταξύ, τόσο οι εξαγωγές όσο και οι εισαγωγές υπηρεσιών της ΕΕ αυξήθηκε κατά περισσότερο από το ένα τέταρτο από το 2010 έως το

2015. Το 2016, οι εξαγωγές της ΕΕ προς τη Χιλή αποτελούνταν κυρίως από μηχανήματα και μεταφορές, χημικά και βιομηχανικά προϊόντα, ενώ οι εξαγωγές από τη Χιλή προς την ΕΕ ήταν κυρίως τρόφιμα, ακατέργαστα υλικά (κυρίως χαλκός) και βιομηχανικά προϊόντα.

4.8 Συνολική Οικονομική και Εμπορική Συμφωνία Ε.Ε-Καναδά (CETA)

Η CETA προσφέρει νέες ευκαιρίες εξαγωγών προς τον Καναδά στις επιχειρήσεις κάθε μεγέθους της ΕΕ. Θα τους επιτρέψει να εξοικονομούν 590 εκατ. ευρώ ετησίως — το ποσό που καταβάλλουν σε δασμούς για εμπορεύματα που εξάγονται στον Καναδά. Από τις 21 Σεπτεμβρίου η CETA εξαλείφει δασμούς για το 98 % των προϊόντων (δασμολογικές κλάσεις), τα οποία η ΕΕ εμπορεύεται με τον Καναδά. Επίσης, εξασφαλίζει στις επιχειρήσεις της ΕΕ την καλύτερη πρόσβαση που έχει μέχρι στιγμής δοθεί σε επιχειρήσεις εκτός Καναδά στην υποβολή προσφορών για δημόσιες συμβάσεις της χώρας — όχι μόνο σε ομοσπονδιακό αλλά και σε περιφερειακό και δημοτικό επίπεδο.

Η συμφωνία θα ωφελήσει ιδίως τις μικρότερες επιχειρήσεις που δυσκολεύονται περισσότερο να επωμιστούν το κόστος της γραφειοκρατίας που συνεπάγονται οι εξαγωγές στον Καναδά. Οι μικρές επιχειρήσεις θα εξοικονομήσουν χρόνο και χρήμα, αποφεύγοντας, για παράδειγμα, επικαλυπτόμενες απαιτήσεις δοκιμών προϊόντων, χρονοβόρες τελωνειακές διαδικασίες και σημαντικά νομικά έξοδα. Οι αρχές των κρατών μελών που ασχολούνται με την προώθηση των εξαγωγών, είναι έτοιμες να βοηθήσουν τις επιχειρήσεις να αρχίσουν εξαγωγές, να τονώσουν τις υπάρχουσες εμπορικές συναλλαγές και να προσελκύσουν επενδύσεις.

Η CETA θα δημιουργήσει νέες ευκαιρίες για τους Ευρωπαίους γεωργούς και τους παραγωγούς τροφίμων, ενώ παράλληλα θα προστατεύει πλήρως τους ευαίσθητους τομείς της ΕΕ. Η ΕΕ άνοιξε περαιτέρω την αγορά της για ορισμένα ανταγωνιστικά προϊόντα από τον Καναδά με περιορισμένο και προσαρμοσμένο τρόπο, ενώ παράλληλα εξασφάλισε αυξημένη πρόσβαση στην καναδική αγορά για σημαντικά ευρωπαϊκά εξαγόμενα προϊόντα. Σε αυτά συγκαταλέγονται τα τυριά, οι οίνοι και τα οινοπνευματώδη ποτά, τα φρούτα και τα λαχανικά, καθώς και μεταποιημένα προϊόντα. Η CETA θα προστατεύει

επίσης 143 «γεωγραφικές ενδείξεις» της ΕΕ στον Καναδά, τοπικά τρόφιμα και ποτά υψηλής ποιότητας.

Τα 500 εκατομμύρια καταναλωτών της ΕΕ θα επωφεληθούν επίσης από τη CETA. Η συμφωνία προσφέρει μεγαλύτερη επιλογή διατηρώντας τα ευρωπαϊκά πρότυπα, καθώς μόνον τα προϊόντα και οι υπηρεσίες που σέβονται πλήρως όλους τους κανονισμούς της ΕΕ θα μπορούν να εισέρχονται στην αγορά της ΕΕ. Η CETA δεν θα αλλάξει τον τρόπο με τον οποίο η ΕΕ ρυθμίζει την ασφάλεια των τροφίμων, συμπεριλαμβανομένων των γενετικά τροποποιημένων προϊόντων ή της απαγόρευσης του βοδινού κρέατος που περιέχει ορμόνες.

Η συμφωνία προσφέρει επίσης μεγαλύτερη ασφάλεια δικαίου στην οικονομία των υπηρεσιών, βελτιώνει την κινητικότητα των υπαλλήλων εταιρειών, και καθορίζει ένα πλαίσιο αμοιβαίας αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων για σειρά επαγγελμάτων, από τους αρχιτέκτονες έως τους χειριστές γερανών.

Επιπλέον, τα κράτη μέλη θα εξακολουθήσουν να έχουν τη δυνατότητα να οργανώνουν τις δημόσιες υπηρεσίες όπως επιθυμούν. Μια κοινή ερμηνευτική πράξη, η οποία θα έχει νομική ισχύ, διασαφήνισε περαιτέρω αυτό καθώς και άλλα θέματα. Εξηγεί με σαφήνεια και χωρίς αμφισημία τα συμφωνηθέντα μεταξύ Καναδά και ΕΕ για σειρά άρθρων της CETA.

Οι βασικές συνέπειες της συμφωνίας ανάμεσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τον Καναδά θα είναι²⁶:

²⁶ Ελληνικό Γενικό Προξενείο στο Τορόντο, <https://www.mfa.gr/canada/geniko-proxeneio-toronto/news/enarxe-prosorines-epharmoges-sunolikes-oikonomikes-kai-emporikes-sumphonias-ee-kanada-ceta-stis-21-septembriou-2017.html>

Εξάλειψη εισαγωγικών δασμών για το 98 % των συνολικών προϊόντων (δασμολογικές κλάσεις) που η ΕΕ εξάγει στον Καναδά.

- Εξάλειψη εισαγωγικών δασμών για το 90,9% των αγροτικών προϊόντων που η Ε.Ε. εξάγει στον Καναδά.

- Αύξηση των εισαγωγικών ποσοτικών ποσοστώσεων, όπως στα τυροκομικά προϊόντα, που θα επιτρέψει την αύξηση των ευρωπαϊκών εξαγωγών σε ένα κλάδο με ισχυρό εγχώριο ανταγωνισμό.

- Καλύτερη πρόσβαση των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων στην αγορά των Δημοσίων Συμβάσεων (Δημόσιοι Διαγωνισμοί, Κρατικές Προμήθειες) του Καναδά, τόσο σε ομοσπονδιακό όσο και σε περιφερειακό και δημοτικό επίπεδο.

- Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις αναμένεται να ωφεληθούν περισσότερο, καθώς θα απλοποιηθούν οι εξαγωγικές διαδικασίες και δεν θα αντιμετωπίζουν, πλέον, χρονοβόρες τελωνειακές διαδικασίες, υπέρμετρες νομικές διατυπώσεις, δειγματοληπτικούς ελέγχους προϊόντων και γραφειοκρατικές διαδικασίες επιθεώρησης, που, στην πράξη, σημαίνει εξοικονόμηση χρόνου και χρήματος.

- Νέες ευκαιρίες για τους παραγωγούς και εξαγωγείς τροφίμων, σε νευραλγικούς κλάδους όπως τυροκομικά, κρασιά, οινοπνευματώδη ποτά, φρούτα και λαχανικά, μεταποιημένα προϊόντα.

- Προστασία 143 «γεωγραφικών ενδείξεων» της ΕΕ στον Καναδά, ευρωπαϊκά τρόφιμα και ποτά υψηλής ποιότητας, που θα προσδώσει στα ευρωπαϊκά προϊόντα μεγαλύτερη αναγνωσιμότητα και θα συμβάλλει στην προώθησή τους στην καναδική αγορά, βάσει κριτηρίων ποιότητας.

- Περισσότερες επιλογές για τους Ευρωπαίους καταναλωτές, με το ίδιο επίπεδο ασφάλειας των τροφίμων, καθώς τα εισαγόμενα καναδικά προϊόντα θα πρέπει να πληρούν τα ευρωπαϊκά πρότυπα ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένων των ρυθμίσεων για τα γενετικά τροποποιημένα προϊόντα ή της απαγόρευσης της κυκλοφορίας βοδινού κρέατος που περιέχει ορμόνες.

- Διευκόλυνση της ανταλλαγής υπηρεσιών, μέσω της βελτίωσης της κινητικότητας εργασίας και καθορισμού ενιαίου πλαισίου αμοιβαίας αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων πιστοποιημένων επαγγελματιών (δικηγόροι, λογιστές, μηχανικοί, αρχιτέκτονες) και τεχνικών επαγγελματιών και software.

- Άνοιγμα της καναδικής αγοράς για δραστηριοποίηση ευρωπαϊκών επιχειρήσεων χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, τηλεπικοινωνιών, ταχυδρομικών και ταχυμεταφορικών υπηρεσιών.

- Βελτίωση του πλαισίου προστασίας των επενδύσεων. Όταν η CETA τεθεί σε πλήρη ισχύ, προβλέπεται νέο και βελτιωμένο σύστημα επενδυτικών δικαστηρίων, που θα αντικαταστήσει τον τρέχοντα μηχανισμό επίλυσης διαφορών μεταξύ επενδυτών και κρατών (ISDS) που υπάρχει σε πολλές διμερείς εμπορικές συμφωνίες Καναδά και κρατών μελών της ΕΕ. Ο νέος μηχανισμός θα είναι διαφανής και δεν θα εξαρτάται από ειδικά (ad hoc) δικαστήρια.

- Παροχή του ίδιου επιπέδου προστασίας στον Καναδά των Δικαιωμάτων Διανοητικής Ιδιοκτησίας (ευρεσιτεχνία, εμπορικό σήμα, σήμα κατατεθέν) των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων των φαρμακευτικών.

Κατά τους πρώτους 9 μήνες εφαρμογής της συμφωνίας (Οκτώβριος 2017 - Ιούνιος 2018), οι εξαγωγές προϊόντων της ΕΕ στον Καναδά αυξήθηκαν κατά 7 %, με υψηλή αύξηση στις γεωργικές εξαγωγές: φρούτα και καρποί (29 %) και αφρώδεις οίνοι (11 %). Οι εξαγωγές μηχανών και συσκευών (ένα πέμπτο των εξαγωγών της ΕΕ στον Καναδά) αυξήθηκαν επίσης κατά 8 %. Οι εξαγωγές φαρμακευτικών προϊόντων (10 % των εξαγωγών της ΕΕ στον Καναδά) αυξήθηκαν κατά 10 %. Άλλες σημαντικές εξαγωγές της ΕΕ επίσης σημείωσαν αύξηση, για παράδειγμα τα έπιπλα (10 %), τα αρώματα/καλλυντικά (11 %), τα υποδήματα (8 %) και τα ενδύματα (11 %).

4.9 Εμπορική Συμφωνία Ε.Ε. – MERCOSUR

Η Ε.Ε. βρίσκεται σε διαπραγματεύσεις με τα τέσσερα ιδρυτικά μέλη της MERCOSUR, δηλαδή την Αργεντινή, τη Βραζιλία, την Παραγουάη και την Ουρουγουάη, σαν ένα μέρος της συνολικής συμφωνίας ανάμεσα στις δύο περιοχές. Ήδη οι επιχειρήσεις της Ε.Ε. είχαν εξαγωγές στις χώρες Mercosur 42 δις σε αγαθά και 22 δις σε υπηρεσίες το 2015. Η Mercosur είναι από τους μεγαλύτερους επενδυτές στην Ε.Ε., με επενδύσεις 115 δις ευρώ το 2014. Την ίδια στιγμή και οι Ευρωπαϊκές επιχειρήσεις επενδύουν αρκετά χρήματα

στη Mercosur. Παρόλα αυτά, τόσο οι εξαγωγείς όσο και οι δυνητικοί επενδυτές αντιμετωπίζουν προβλήματα στις αγορές της Mercosur. Ο σκοπός της νέας συμφωνίας της Ε.Ε με τη Mercosur είναι η επίτευξη των εξής²⁷:

- Να απομακρυνθούν όλα τα εμπόδια, έτσι ώστε να βοηθηθούν οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, και ειδικά οι μικρότερες να μπορέσουν να εξαγάγουν περισσότερο
- Να ενισχυθούν τα ανθρώπινα δικαιώματα στην εργασία και η προστασία του περιβάλλοντος. Να ενθαρρυνθούν οι επιχειρήσεις να δρουν υπεύθυνα και να διατηρούν υψηλά στάνταρ σε ό,τι αφορά την ασφάλεια των τροφίμων
- Να προστατευτούν τα ευρωπαϊκά τρόφιμα και ποτά από τις απομιμήσεις

Πηγή: Eurostat

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 45

Η μέχρι τώρα εικόνα των εμπορικών σχέσεων της Ε.Ε. με τη Mercosur είναι η εξής:

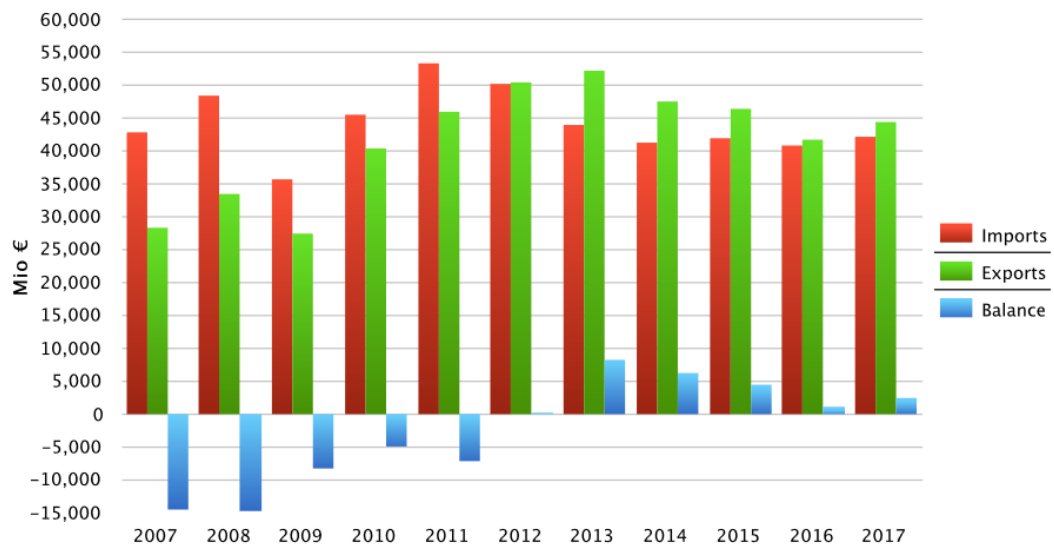
- Η Ε.Ε. είναι για τη Mercosur ο μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος, κατέχοντας ένα ποσοστό 21,8% επί του συνολικού όγκου του εμπορίου το 2016
- Οι εξαγωγές στα τέσσερα κράτη μέλη της Mercosur ήταν 41,5 δις το 2016, ενώ οι εξαγωγές της Mercosur στην Ε.Ε ήταν 40,6 δις το 2016.
- Οι περισσότερες εξαγωγές της Mercosur στην Ε.Ε. αφορούν αγροτικά προϊόντα, φυτικά και ζωικά.

²⁷ <http://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/eu-mercosur-association-agreement/>

- Οι εξαγωγές της Ε.Ε. στη Mercosur είναι κυρίως μηχανήματα, εξοπλισμός μεταφορών, χημικά και φαρμακευτικά προϊόντα.
- Η Ε.Ε. είχε εξαγωγές υπηρεσιών αξίας 20 δις το 2014.
- Η Ε.Ε. αποτελεί το μεγαλύτερο επενδυτή της περιοχής, με συνολικό απόθεμα αξίας 130 δις το 2000 και 387 δις το 2014.
-

Total goods: EU Trade flows and balance, annual data 2007 - 2017

Source Eurostat Comext - Statistical regime 4

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 46

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, μέσω της ισχυροποιημένης ασκούμενης εμπορικής πολιτικής, κρατάει τα ηνία, σ' ότι αφορά τις διασυνοριακές εμπορικές συναλλαγές, μια πρωταρχία που αποτυπώνεται ανάγλυφα τόσο αριθμητικά – ποσοτικά όσο και ποιοτικά – με επίκεντρο – πάντα τον άνθρωπο. Ο υγιής ανταγωνισμός μεταξύ των ισχυρότερων εμπορικών εταίρων, είναι καθ' όλα αποδεκτός, θεμιτός και πολλάκις ευεργετικός, εφ' όσον οδηγεί σε μια αναπροσαρμογή της εμπορικής πολιτικής στα νέα δεδομένα που επιβάλλουν τα αυξανόμενα και παγκοσμιοποιημένα πλέον προβλήματα.

Με μια *prima facie* θεώρηση, οι προκλήσεις που έχει να αντιμετωπίσει η Ένωση, ώστε να διατρανώσει το χαρακτηρισμό της ως ηγέτιδας εμπορικής δύναμης, φαίνεται να ασκούν αποσταθεροποιητικές πιέσεις σ' αυτήν. Παρόλ' αυτά, από το σύνολο της παρούσας εργασίας μπορεί βάσιμα να υποστηριχθεί, ότι η κατάσταση τείνει να αντιστραφεί υπέρ της, καθώς οι διμερείς και περιφερειακές προσεγγίσεις που επιτυγχάνονται μέσω της ενιαίας εμπορικής πολιτικής (συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου), θωρακίζουν τα κεκτημένα της στην παγκόσμια οικονομική τάξη.

Τον 21^ο αιώνα, η διεθνής κοινότητα (συμπεριλαμβανομένης της Ε.Ε. που αποτελεί γρανάζι αυτής) ατενίζει το μέλλον με επιφυλακτικότητα, η οποία συνδέεται με μια ροπή επαναφοράς οδυνηρών – ζημιογόνων πρακτικών του παρελθόντος. Ελεύθερο εμπόριο ή προστατευτισμός, αποτελεί ένα *cruel dilemma* που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι ρυθμιστικοί δρώντες του σύνθετου συστήματος σχέσεων ισχύος, δίνοντας έτσι το σύνθημα και στους υπολοίπους. Πάντως οι G20 (οι είκοσι πιο αναπτυγμένες βιομηχανικές χώρες) έχουν δεσμευτεί στον μέγιστο βαθμό ως προς δύο κρίσιμες παραμέτρους: πρώτον, να μην εφαρμόζουν μια στρατηγική πολιτική εμπορίου και δεύτερον, να δράσουν αμελλητί, αν συντρέξει περίπτωση άσκησης πολιτικής προστατευτισμού, λαμβάνοντας άμεσα τα ενδεικνυόμενα μέτρα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Μούσης Νίκος, Ευρωπαϊκή Ένωση: Δίκαιο, Οικονομία, Πολιτική, Δέκατη έκτη ενημερωμένη έκδοση, εκδόσεις Παπαζήσης, 2018.
- Παπαγιάννης Δονάτος, Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Τέταρτη έκδοση , εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2011.
- Πλιάκος Αστέρης, Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Θεσμικό και Ουσιαστικό Δίκαιο, 2^η έκδοση, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2018.
- Σαχπεκίδου Ευγενία, Ευρωπαϊκό Δίκαιο, β' έκδοση, εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2013.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 31.10.2018, Βρυξέλες.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

Bolea Mark , Brexit and the financial services industry: The story so far, Centre for European Reform, March 2018.

Emerson Michael, Matthias Busse, Mattia Di Salvo, Daniel Gros, Jacques Pelkmans, An Assessment of the Economic Impact of Brexit on the EU27, Centre for European Policy Studies (CEPS), March 2017.

Eurobank Economic Research, Brexit Macroeconomic implications for the UK, the world economy & Greece, April, 2017.

Felbermayr Gabriel, Clemens Fuest, Jasmin Gröschl and Daniel Stöhlker, Economic Effects of Brexit on the European Economy, European Network of Economic and Fiscal Policy Research, November, 2017.

Ferrer Jorge Nunez, 'The Impact of Brexit on the EU Budget – a Non-Catastrophic Event', CEPS Policy Brief No 347, September 2016.

Gordon Noah , The EU budget after Brexit: Reform not revolution, Centre for European Reform, April 2018.

International Monetary Fund, Selected Issues paper on the United Kingdom, June , 2016

Morrison Wayne M., China – U.S. Trade Issues, CRS Report, July 2018.

O'Neill Jim, Building Better Global Economic BRICs", Global Economics paper No 66, Goldman Sacks Economics Research, 30 November 2001.

Wilson Dominic, Roopa Purushothaman, Dreaming With BRICs: The Path to 2050, Global Economics Paper No: 99, Goldman Sacks Economics Research, 1st October 2003.

Διαδίκτυο

Υπουργείο Εμπορίου Ηνωμένων Πολιτειών

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/EU_imports_of_energy_products_-_recent_developments#u

<https://ustr.gov/countries-regions/china-mongolia-taiwan/peoples-republic-china>

<http://www.china-briefing.com/news/the-us-china-trade-war-a-timeline/>

http://www.europeanchamber.com.cn/en/press-releases/2711/european_chamber_survey_and_analysis_on_us_china_tariff_effects

<http://bruegel.org/2018/06/trade-wars-just-how-exposed-are-eu-member-states-and-industries-to-the-us-market/>

<http://ec.europa.eu/trade/policy/eu-position-in-world-trade/>

http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/september/tradoc_113403.pdf

[http://europa.eu/rapid/press-release MEMO-18-3326_en.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-18-3326_en.htm)

[http://europa.eu/rapid/press-release IP-17-3121_el.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-3121_el.htm)

https://webgate.ec.europa.eu/isdb_results/factsheets/country/details_chile_en.pdf

<https://www.mfa.gr/canada/geniko-proxeneio-toronto/news/enarxe-prosorines-epharmoges-sunolikes-oikonomikes-kai-emporikes-sumphonias-ee-kanada-ceta-stis-21-septembriou-2017.html>

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2018/623554/EPRS_ATA\(2018\)623554_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2018/623554/EPRS_ATA(2018)623554_EN.pdf)

<https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2018/10/15/eu-singapore-council-adopts-decisions-to-sign-trade-and-investment-agreements/>

http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-6127_el.htm

<https://fas.org/sqp/crs/row/IF10931.pdf>

<http://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/eu-mercosur-association-agreement/>

<http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/regions/mercosur/>

https://webgate.ec.europa.eu/isdb_results/factsheets/region/details_mercosur-4_en.pdf

<http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/negotiations-and-agreements/>